

ІНСТИТУТ ПРАВОТВОРЧОСТІ ТА НАУКОВО-ПРАВОВИХ ЕКСПЕРТИЗ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА ЮРИДИЧНА БІБЛІОТЕКА
НАЦІОНАЛЬНОЇ БІБЛІОТЕКИ УКРАЇНИ ІМЕНІ В. І. ВЕРНАДСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ

**Моніторинг наукових досліджень за темою:
«Функції держави та напрями їх трансформації
в умовах повоєнного відновлення України»**

ВИПУСК 6

КИЇВ 2025

Моніторинг наукових досліджень «Функції держави та напрями їх трансформації в умовах повоєнного відновлення України»: довідник / Інститут правотворчості та науково-правових експертиз НАН України, Національна юридична бібліотека Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського НАН України; авт.-уклад. : Ю. Половинчак, Н. Кушакова-Костицька, М. Іванова, А. Берегельський. Київ, 2025. (Науковий реферативний огляд; Вип. 6).

Автори-укладачі :

Ю. Половинчак : *заступник генерального директора з наукової роботи Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського НАН України, доктор наук із соціальних комунікацій, старший науковий співробітник,*

Н. Кушакова-Костицька : *провідний науковий співробітник відділу публічно-правових досліджень Інституту правотворчості та науково-правових експертиз НАН України, доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України,*

М. Іванова : *науковий співробітник Інституту бібліотекознавства Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського НАН України,*

А. Берегельський : *молодший науковий співробітник Національної юридичної бібліотеки Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського НАН України*

Випуск 6 Наукового реферативного огляду присвячено проблематиці, пов'язаній з аналізом функцій сучасної держави та їх модернізацією в умовах повоєнного відновлення України. На підставі аналізу акумульованих наукових робіт пропонується інфографіка, яка висвітлює динаміку та актуальність окремих напрямів досліджень, насамперед щодо питань визначення основних векторів подальшого розвитку державотворення в Україні. Рекомендовано для науковців та фахівців у галузі юриспруденції.

ЗМІСТ

Аналітичний ракурс.....	3
Дисертаційні дослідження.....	8
Статті і тези наукових доповідей.....	27
Матеріали наукових заходів.....	78
Монографії та інші видання.....	80

Аналітичний ракурс

Пропонований реферативний огляд – третє¹ з початку повномасштабного вторгнення дослідження, що охоплює наукові публікації правової тематики із питаннями, актуалізованими війною. У цьому випуску у фокусі уваги – проблематика, пов’язана з аналізом функцій сучасної держави та їх модернізацією в умовах війни і повоєнного відновлення України.

Видання включає реферативні дані про 188 публікації (дисертації, монографії, окремі статті, аналітичні огляди, збірники наукових праць, матеріали наукових заходів тощо).

За результатами відбору і систематизації текстів наукових досліджень підготовлено узагальнюючий аналітичний огляд основних характеристик цього документального потоку на основі візуальної аналітики з відповідною інфографікою. Документи проаналізовано у першу чергу за тематикою досліджень, для чого було систематизовано та візуалізовано ключові слова. Для аналізу було сформовано перелік понять, що описують основні напрямки досліджень по кожному тексту – «тегів», тобто ключових слів. Для систематизації сформованих характеристик ключові слова було об’єднано у дві групи:

Теги	
<i>Діяльність держави</i>	<i>Державне управління Державна політика Інститут держслужби Інформаційне забезпечення держуправління</i>
<i>Функції держави</i>	<i>Функції держави: загальнотеоретичні дослідження Оборонна функція Правоохоронна функція Економічні функції Соціальні функції Політичні функції Гуманітарні функції Екологічна функція Правозахисна функція Комунікативна функція</i>

У відповідних діаграмах теги (ключові слова) систематизовані розміром (вказує на інтенсивність згадувань) та кольором (належність до групи узагальнення).

Порівнюючи проаналізовані раніше потоки інформації із обраною для нового моніторингу тематикою, слід відзначити поглиблення проблематики досліджень українських правознавців, їх зосередженість на вужчих питаннях, завдяки цьому – глибший і ґрунтовніший їх розгляд (2022-2023 рр. швидше характеризувалися панорамним оглядом загальної тематики із досить складною структурою піднятих питань). Слід відзначити, що зафіксовані для візуалізації теги

¹ Попередні випуски – «Конституціоналізм і війна» (2023) та «Правотворчість в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення України» (2024) представлені на сайті Центру Досліджень соціальних комунікацій: <https://nbuviap.gov.ua/proekty/informatsiino-analitychni-resursy/referatyvni-ohliady-naukovykh-doslidzen>

часто були узагальнюючими і аналіз власне виявленої бібліографії дозволяє оприятити цілу низку окремих аспектів виділених тегів. Так, винесена у візуалізацію як тег «оборонна функція держави» охоплює декілька безпекових аспектів, як от інформаційна безпека, міжнародна тощо; гуманітарна – включає культурну та ідеологічну; в економічній є сенс відзначити як складову інноваційну, а в соціальній – демографічну тощо.

Враховуючи розміри відповідних фігур на рис. 1 і 2 та їх розташування, можемо виділити ті аспекти, на яких було зосереджено увагу науковців. Ці показники розглядає також діаграма Парето (рис. 3), акцентуючи увагу на наукових проблемах, що формують ключові тренди інформаційного потоку за визначеною тематикою.

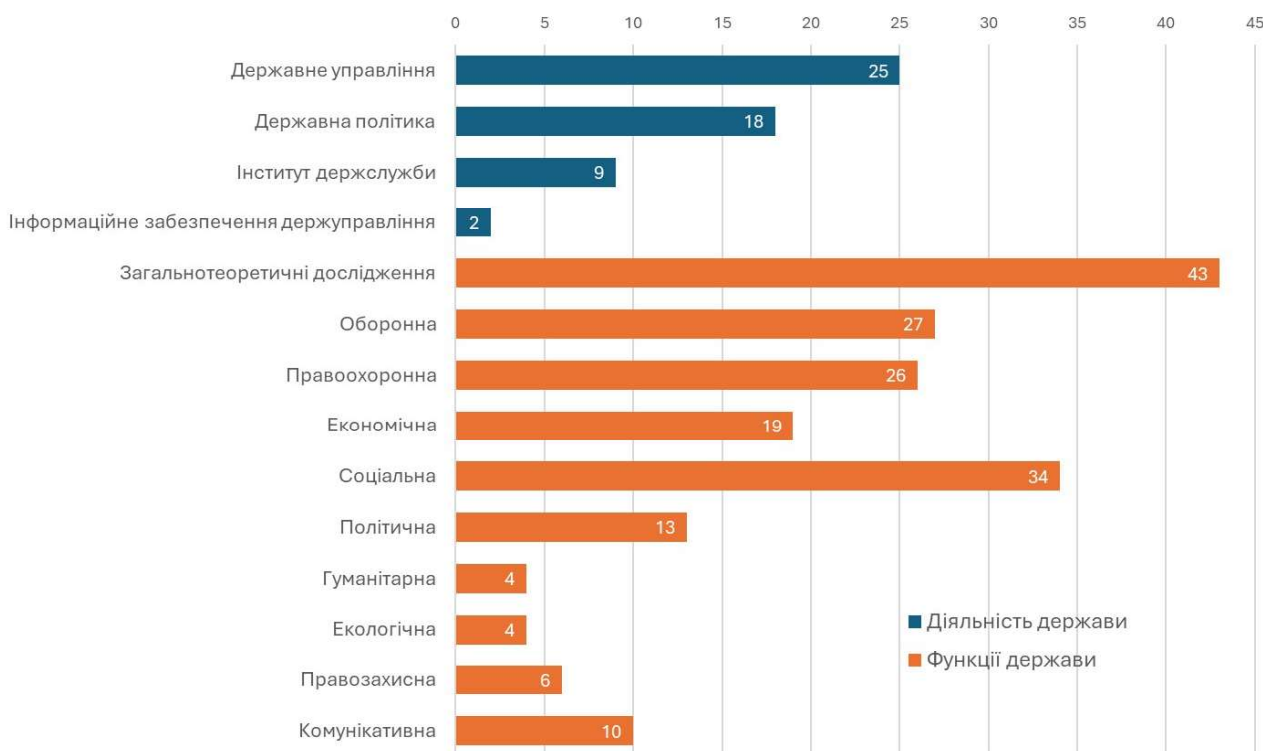

Рис. 1-2. Розподіл ключових слів за групами

Виходячи із наведених діаграм, можемо стверджувати, що в основу документально потоку виявлених і проаналізованих наукових досліджень логічно покладено загальнотеоретичні питання. Поряд із цим у науковому дискурсі щодо питання функцій сучасної держави та їх модернізації в умовах повоєнного відновлення України найбільше уваги зосереджено на функціях, пов'язаних із захистом у найрізноманітніших його проявах: соціальній функції, оборонній та правоохоронній. Також важливою темою залишається питання ефективності та модернізації державного управління. Саме ці питання у діаграмах, покликаних візуалізувати частоту звертання до досліджуваної тематики, представлені найбільшими за розміром, а на діаграмі Парето відповідні теги потрапляють у «підсвічену» область графіка.

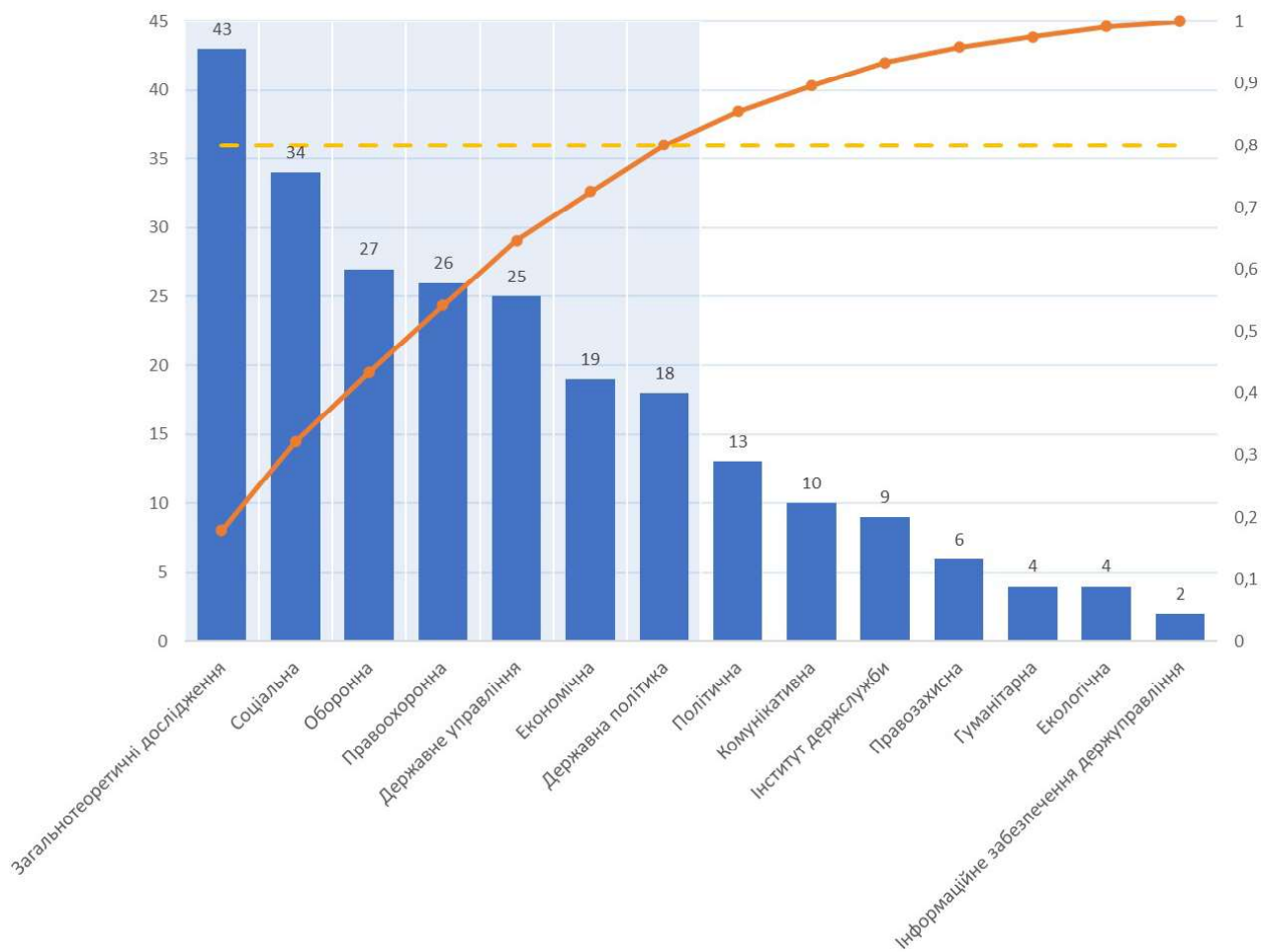

Рис. 3. Тематичні теги, які формують 80% інформаційного простору (діаграма Парето)

Рис. 4. Державні інституції, найчастіше згадувані у наукових працях (Україна)

Визначені пріоритети підтверджуються також інституційним розподілом (рис. 4): найчастіше згадувані інституції – це, у першу чергу, правоохоронні органи. Важливе місце займають органи місцевого самоврядування та інституції громадянського суспільства

Нижче у випуску наводимо систематизовані матеріали, що розкривають тематику «Конституціоналізм і війна», а їх показники за типом публікації узагальнює рис. 5

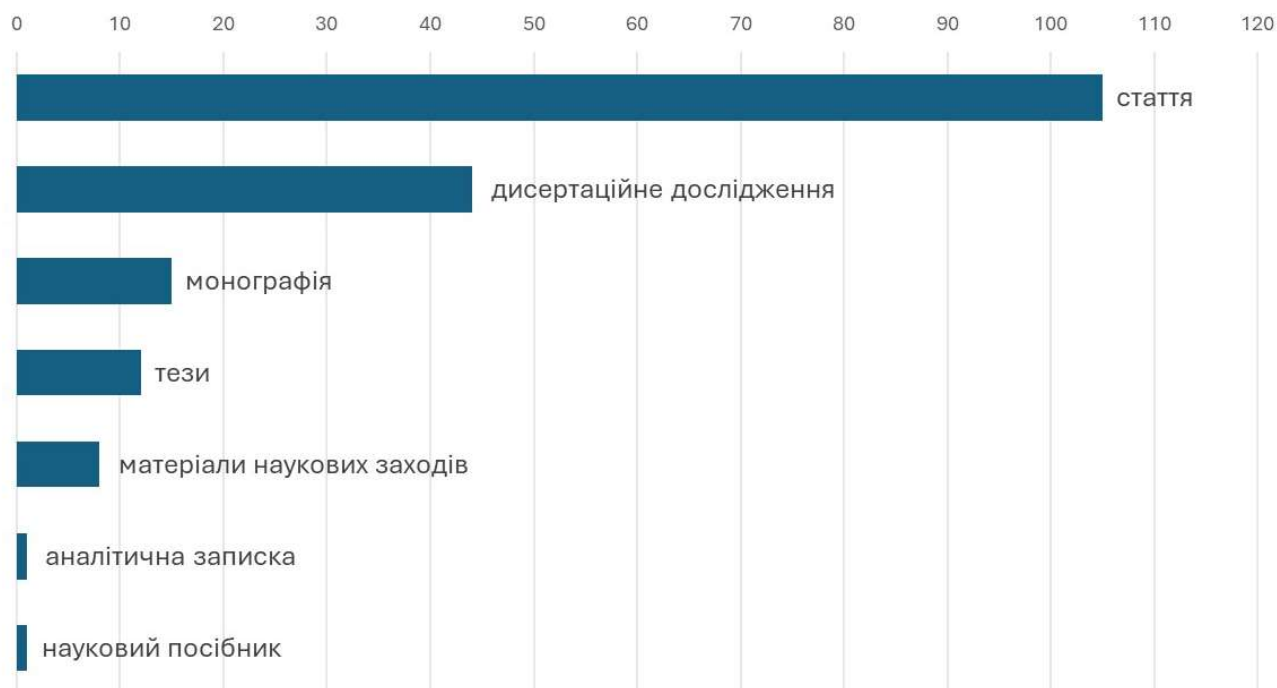

Рис. 5. Співвідношення праць за типом публікації

Дисертаційні дослідження

Агазаде Юсіф. Теоретико-методологічні засади розвитку системи органів державної влади в сучасній Україні : дис. ... д-ра філософії [спец. 281 – Публічне управління та адміністрування] / Міжрегіональна академія управління персоналом. Київ, 2023. 239 с.

У дисертаційній роботі досліджено проблематику вдосконалення системи органів державної влади в сучасній Україні. Проаналізовано характерні особливості функціонування системи органів державної влади в Україні. Виходячи з наукового розуміння органів державної влади загалом, їх ключових ознак під системою органів державної влади запропоновано розуміти нормативно-правовий інститут, зокрема, цілісність нормативно-правових норм, що спрямовані на врегулювання певної групи суспільних відносин, предметом яких, із однієї сторони, є видова інституціоналізація публічно-владних інститутів, а з іншої – створення й врегулювання статусу конкретних органів державної влади. Представлені критерії оцінки ефективності системи органів державної влади дозволяють досліджувати не лише результативність й продуктивність діяльності органів державної влади, а й якість роботи, складність й своєчасність виконання покладених завдань, а також показники отриманого результату/ефекту та показники безпосереднього процесу діяльності органів державної влади у всіх сферах суспільного життя. Визначено, що одним із найважливіших завдань реформи системи органів державної влади в Україні є дотримання принципу поділу влади й конституювання ефективної, якісної системи стримувань та противаг як на рівні центральної організації державної влади, так й на відповідному рівні взаємодії між органами центральної влади з іншими органами.

Адам В. М. Екологічна функція держави: теоретико-правове дослідження : дис. ... канд. юрид. наук [12.00.01] / Харківський національний університет внутрішніх справ. Харків, 2014. 200 с.

У дисертації здійснено комплексне теоретико-правове дослідження екологічної функції держави. Розкрито методологічні особливості екологічної функції як складової системи функцій держави; виділено основні етапи дослідження екологічної функції держави. Охарактеризовано екологічну функцію держави як зумовлену специфікою ролі держави систему напрямів її діяльності, завдань, цілей та гарантій, що визначають ефективну екологічну спрямованість діяльності держави у взаємодії з громадянським суспільством. Запропоновано розглядати екологічну функцію держави як цілісну систему, структурними елементами якої є внутрішня та зовнішня підсистеми. Вказано, що наявність активної позиції держави в екологічній сфері та ефективна природоохоронна політика можуть гарантувати не лише якість життя, але й продовження його тривалості за рахунок зниження кількості факторів, які скорочують життя. Підкреслюється, що доступ до екологічної інформації є основною складовою реалізації екологічної функції держави.

Амелін О. Ю. Адміністративно-правове регулювання інформаційного забезпечення діяльності органів прокуратури України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.07] / Міжрегіональна Академія управління персоналом. Київ, 2020. 20 с.

У дисертації наведено теоретичне узагальнення й нове вирішення наукового завдання, що виявляється у визначенні особливостей адміністративно-правового регулювання інформаційного забезпечення діяльності органів прокуратури України. Зосереджено увагу на тенденціях становлення інформаційного суспільства та їх ролі у діяльності органів прокуратури й інших правоохоронних органів в Україні. Досліджено поняття та сутність адміністративно-правового регулювання інформаційного забезпечення діяльності органів прокуратури України, його генезу та сучасний стан. Запропоновано, в контексті концепції людиноцентризму та домінування сервісної функції держави, вважати одним з основних завдань реформи органів прокуратури України їх

ребрендинг. З'ясовано, що незважаючи на застосування у численних нормативно-правових актах та наукових працях дефініції «апроксимація» зарубіжного досвіду правового регулювання діяльності органів прокуратури, поки що наявна не апроксимація, а радше адаптація такого досвіду. Надано авторські пропозиції щодо апроксимації зарубіжного досвіду адміністративно-правового забезпечення регулювання інформаційної діяльності прокуратури.

Амелічева Л. П. Парадигма правового регулювання гідної праці в сучасних умовах розвитку трудового законодавства : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук [12.00.05] / Київський національний університет ім. Тараса Шевченка, 2020. 38 с.

Дисертаційне дослідження присвячене систематичному та комплексному теоретичному аналізу концепції гідної праці, розробці парадигми правового регулювання гідної праці в сучасних умовах розвитку трудового права, розкриттю сутності сучасної моделі правового регулювання гідних умов праці. У роботі здійснено класифікацію етапів формування та становлення права на гідну працю, починаючи з «античності» і закінчуючи сьогоденням. Особливу увагу у роботі приділено розкриттю основних методологічних підходів дослідження правової природи гідної праці та її компонентів (повної, продуктивної, вільно обраної і справедливої зайнятості; трудових прав і заборони дискримінації; соціального захисту; соціального діалогу). Встановлено, що забезпечення гідної праці в Україні залежить від функціонування складної, ефективної моделі (системи) правового регулювання соціально-трудова відносин на певному історичному етапі, коли наша держава прагне досягти сталого економічного розвитку. Першим елементом такої системи – базовою моделлю правового регулювання гідної праці у сучасних умовах є публічна модель, яка віддзеркалює інтереси усього суспільства. Другим елементом сучасної системи правового регулювання гідної праці є додаткова модель приватноправового регулювання, яка за своєю суттю є договірною, що відбиває волю юридично рівних учасників соціально-трудова відносин. Досліджено 36 вплив диференціації правового регулювання складників гідної праці на подолання її дефіциту в сучасних умовах розвитку трудового законодавства і становлення інформаційного та інноваційного суспільства. У роботі обґрунтовано доцільність внесення змін і доповнень в чинне законодавство про працю України з метою підвищення рівня гідних умов праці працівників та досягнення сталого екологічного розвитку.

Андрусак В. Г. Правозахисна функція сучасної держави (на прикладі інституту прокуратури): загальнотеоретичне дослідження : дис. ... канд. юрид. наук [12.00.01] / Національний університет «Одеська юридична академія». Одеса, 2015. 204 с.

Дисертаційне дослідження є першим у вітчизняній юридичній науці комплексним монографічним дослідженням, присвяченим правозахисній функції прокуратури як інституту сучасної Української держави у контексті Закону України «Про прокуратуру» 2014 р. Обґрунтовано, що правозахисна функція є інтегрованим, напрямом діяльності прокуратури як інституту сучасної держави, а також сформовано таке її визначення: правозахисна функція прокуратури – це напрямок діяльності прокурорської системи, яке є інституціоналізованою формою правозахисної функції держави, і в рамках якого на підставі законодавства здійснюється захист прав, свобод і законних інтересів громадянина і суспільства. Використано парадигмальний підхід при дослідженні правозахисної функції сучасної демократичної держави і прокуратури як найважливішої ланки в її механізмові. Визначено, що нормативний аспект функціонування прокуратури є вираженням її генеральної правозахисної функції. Доведено, що здійснення прокуратурою правозахисної функції базується на традиціях правового розвитку. Здійснено порівняльне дослідження положень нового Закону України «Про прокуратуру», Закону України «Про прокуратуру» 1991 р. та нормативно-правових актів міжнародного характеру у сфері регламентації правозахисної діяльності прокуратури України.

Бахтіна Ю. С. Правовий моніторинг як функція державного управління : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.07] / Одеський державний університет внутрішніх справ. Одеса, 2019. 19 с.

Дисертацію присвячено комплексному дослідженню правового моніторингу як однієї з функцій державного управління, визначено місце функції правового моніторингу серед інших функцій державного управління. У роботі розкрито поняття державного управління в широкому і вузькому значенні та його співвідношення з публічним адмініструванням; поняття та види функцій державного управління; співвідношення термінів «контроль», «нагляд», «моніторинг»; визначено правовий моніторинг в якості невід'ємної функції державного управління. У дисертації проаналізовано: поняття, цілі та завдання правового моніторингу в публічному адмініструванні; суб'єкти та об'єкти правового моніторингу; класифікацію правового моніторингу; основні принципи діяльності суб'єктів правового моніторингу; техніку здійснення правового моніторингу в публічному адмініструванні; використання моніторингової діяльності для вдосконалення адміністративного законодавства та державного управління; поняття правозастосовної практики; організацію та проведення моніторингу правозастосовної практики. У дисертації розроблені наукові положення та отримані результати, які в сукупності вирішують актуальне наукове завдання щодо розкриття сутності правового моніторингу як функції державного управління та його використання для вдосконалення адміністративного законодавства.

Бермічева О. В. Соціальна функція держави в Україні : дис. ... канд. юрид. наук [12.00.01] / Нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2002. 189 с.

Розглянуто питання соціальної функції української держави в широкому та вузькому значенні, еволюцію її розвитку, місце серед інших напрямків діяльності держави. Визначено зміст поняття «соціальний захист», наведено класифікацію функцій держави. Конкретизовано суть понять «соціальний захист», «соціальне забезпечення», «соціальна допомога», «соціальне страхування». Доведено, що соціальне забезпечення є частиною соціального захисту, а соціальне страхування та соціальна допомога – формами соціального забезпечення. Розроблено класифікацію державних органів, які здійснюють соціальну діяльність. Виконано аксіологічний аналіз реального стану соціальної функції у вузькому її розумінні. Запропоновано систему принципів соціального захисту, внесено пропозиції щодо їх нормативного закріплення. У дисертації також розглядаються теоретичні питання основних форм та методів реалізації соціальної функції Української держави та практичної сторони такої реалізації на сучасному етапі. При розгляді питання реалізації соціальної функції держави в Україні обґрунтовується необхідність прийняття деяких законодавчих актів та проведення систематизації вже прийнятих, а також надаються конкретні рекомендації з питань, що розглядаються у дисертації. У дослідженні також робиться спроба прогнозування подальшого розвитку соціальної функції Української держави.

Богун С. С. Принципи реалізації правоохоронної функції держави органами митної служби України : дис. ... канд. юрид. наук [12.00.07] / Науково-дослідний інститут публічного права. Київ, 2019. 215 с.

Дисертаційне дослідження присвячено проблемі принципів реалізації правоохоронної функції органами Державної митної служби України. У дисертації наводиться теоретичне узагальнення та нове вирішення наукової проблеми, яке полягає у визначенні сутності та особливостей принципів реалізації правоохоронної функції держави органами Державної митної служби України, що лягло в основу вироблення відповідної концепції, а також пропозицій і рекомендацій щодо вдосконалення відповідного адміністративного законодавства, як форми реалізації принципів здійснення правоохоронної функції держави митними органами України. Акцентується увага,

що функції держави це історично визначені та об'єктивно необхідні напрями її внутрішньої і зовнішньої діяльності, мета яких полягає у реалізації завдань держави які виражають її суть, соціальне призначення, а також роль і місце у суспільстві на даному етапі історичного розвитку. Узагальнюється думка про те, що правоохоронна функція держави за своєю сутністю є важливим напрямом діяльності держави, який віднайшов своє відображення на конституційному рівні, а її реалізацію покладено на певне коло уповноважених суб'єктів. Зміст цієї функції полягає в охороні законності та правопорядку в суспільстві, а також в сприянні реалізації прав та свобод людини фактично у всіх сферах суспільного життя (економічній, політичній, соціальній, екологічній, інформаційній тощо). Визначено яку роль відіграє правоохоронна функція як для самої держави взагалі, так і для суспільства зокрема.

Варич О. Г. Економічні функції сучасної держави: природа, зміст, тенденції розвитку в Україні: дис. ... канд. юрид. наук [12.00.01] / Інститут держави і права ім. В. М. Корецького. Київ, 2006. 209 с.

Дисертація присвячена комплексному дослідженню і з'ясуванню природи та сутності функцій держави як загальнотеоретичної категорії, їх основних ознак. Досліджуються основні концептуальні підходи до класифікації функцій держави, аналізуються та співставляються такі поняття, як держава та економічна сфера, визначається вплив держави на економічну сферу та їх взаємозв'язок. Автором досліджені проблеми меж втручання та напрямків взаємодії держави та економічної сфери суспільства, аналізуються методи державного регулювання економічних відносин, визначається зміст економічних функцій держави, принципи та форми їх здійснення. Автор аналізує та досліджує процеси розвитку економічної системи суспільства в цілому з метою з'ясування основних тенденцій розвитку економічних функцій держави. В роботі проаналізовано та встановлено основні передумови, що впливають на тенденції розвитку та ефективність економічних функцій держави. Обґрунтовано практичні рекомендації щодо вдосконалення ефективності економічних функцій держави та визначення тенденцій їх розвитку.

Вашкович В. В. Адміністративно-правове забезпечення волонтерства як складова соціальної функції держави : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.07] / Ужгородський національний університет. Ужгород. 2018. 19 с.

У дисертації розкрито сутність волонтерства, охарактеризовано волонтерство як складова соціальної функції держави, виокремлено проблеми, з якими стикаються волонтери в своїй роботі, а також сформульовано положення з удосконалення законодавства у відповідній сфері. В роботі досліджено зміст соціальної функції держави як правової категорії та механізм її здійснення, передачу соціальної функції держави недержавним суб'єктам, охарактеризовано поняття «волонтерство», «волонтерська діяльність», визначено адміністративно-правовий статус волонтерів та волонтерських організацій, встановлено особливості правового регулювання волонтерської діяльності в окремих сферах та напрямках, охарактеризовано правові аспекти волонтерства у сфері надання соціальних послуг, у сфері обороноздатності держави, при роботі з внутрішньо переміщеними особами тощо. Методологічне підґрунтя дисертації становить цілісна й узгоджена система методів наукового пізнання, що дало змогу проаналізувати обрану тему. Дисертація є однією з перших спроб комплексного наукового дослідження сучасного стану та перспектив розвитку волонтерства як складової соціальної функції держави.

Гавриленко К. М. Трансформація публічно-управлінського механізму забезпечення правопорядку в умовах децентралізації державної влади : дис. ... д-ра філософії [281 – Публічне управління та адміністрування] / Національний технічний університет «Дніпровська політехніка». Дніпро, 2024. 247 с.

Дисертація присвячена дослідженню формування та реалізації публічно-управлінської діяльності в системі правоохоронних органів. Встановлено залежність стану забезпечення суспільної безпеки і правопорядку від раціонального перебігу реформи правоохоронних органів. Доведено, що реформа правоохоронних органів набула особливої актуальності в умовах децентралізації та цифровізації, оскільки були утворені нові правоохоронні органи в системі виконавчої влади, діяльність яких мала забезпечити ефективність правоохорони в Україні. Наголошено, що в системі правоохоронних органів важливим завданням виступає реформування функцій, структури та повноважень таких органів з метою підвищення ефективності та сталості їх функціонування. Встановлено, що у сучасних умовах реформи децентралізації особливого значення набуває здатність системи публічного управління зберігати рівновагу в умовах суттєвої зміни норм і процедур управлінської діяльності. Доведено, що інноваційна модель суверенної держави потребує формування та реалізації раціональної моделі діяльності правоохоронних органів, базовим завданням яких виступає гарантування кожній людині чіткого дотримання конституційних принципів, реалізації права на «добре врядування». Розкрито сутність формування інституціонально-правового концепту територіального управління правоохоронними органами як основи механізму державного управління суспільною безпекою і правопорядком в контексті процесів децентралізації влади в Україні.

Гаєвий В. В. Правове регулювання соціальної безпеки в умовах розвитку концепції громадянського суспільства в Україні : дис. ... д-ра філософії [спец. 081 – Право] / Київський національний університет ім. Тараса Шевченка. Київ, 2024. 239 с.

Дисертаційна робота є науковим дослідженням, яке присвячено розробці сучасної цілісної концепції правового регулювання соціальної безпеки в умовах розвитку концепції громадянського суспільства в Україні й вироблення на цій основі пропозицій щодо підвищення ефективності нормативно-правового забезпечення соціальної безпеки сучасної України. У роботі окреслюється загальна характеристика соціальної безпеки як об'єкта соціально-правового регулювання, а також характеризується сучасна концепція громадянського суспільства крізь призму соціальної безпеки. Встановлено, що наразі громадянське суспільство є прогресивною цивілізаційною формою буття суспільства, а також особливою гарантією (умовою) забезпечення соціальної безпеки населення. Відповідну роль громадянське суспільство виконує через суб'єктів громадянського суспільства, соціально-правовий потенціал яких дозволяє: по-перше, стежити за тим, щоб держава належним чином виконувала соціальну функцію, сприяючи соціальній безпеці населення; по-друге, надавати соціальні послуги, мобілізувати суспільство для участі у формуванні (реалізації) соціальної політики тощо. Удосконалено науковий підхід до розуміння сутності та структури умовної системи суб'єктів громадянського суспільства, які можуть брати участь у правовому регулюванні соціальної безпеки в Україні. Окрема увага в дисертації приділена встановленню ключових форм участі суб'єктів громадянського суспільства в процесі правового регулювання соціальної безпеки.

Голяшкіна О. А. Організаційно-правовий механізм запобігання та регулювання конфлікту інтересів у публічному управлінні : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. [25.00.02] / Інститут законодавства Верховної Ради України. Київ, 2021. 38 с.

У дисертації досліджено організаційно-правові аспекти запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у публічному управлінні, яке здійснюється особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. Зокрема, в дисертації: досліджено еволюцію організаційно-правового механізму запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у публічному управлінні; з'ясовано поняття та особливості конфлікту інтересів у публічному управлінні; визначено поняття та структуру організаційно-правового механізму запобігання та

врегулювання відповідних конфліктів інтересів, систему та роль органів публічного управління в механізмі запобігання та врегулювання таких конфліктів інтересів, особливості запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у діяльності відповідних категорій посадових осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. Обґрунтовано, що конфлікти інтересів у публічному управлінні є особливим видом конфліктів, які мають вирішуватися виключно на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією і законами України. Доведено, що в законодавстві України відсутній єдиний підхід щодо визначення механізму запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у діяльності відповідних категорій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування; відповідним категоріям публічних посадових осіб притаманні певні особливості врегулювання конфлікту інтересів у їх діяльності, що зумовлено особливостями їх правового статусу, заміщення посад та звільнення з посад, змістом функцій держави або місцевого самоврядування, які вони покликані виконувати у межах повноважень, визначених Конституцією і законами України.

Горінецький Й. І. Правоохоронна функція держав Центральної Європи: теоретичні і практичні аспекти : автореф. дис... канд. юрид. наук [12.00.01] / Нац. акад. внутр. справ України. Київ, 2005. 20 с.

Дисертація присвячена теоретико-правовим і практичним питанням здійснення правоохоронної функції держав Центральної Європи. На основі теоретичного аналізу юридичної літератури та чинних нормативно-правових актів з визначеної проблематики аналізуються інституційно-юридичні основи правоохоронних систем чотирьох держав: Польської Республіки, Чеської Республіки, Словацької Республіки та Угорської Республіки. Правоохоронна функція держави розглядається автором як самостійний і пріоритетний напрям державної політики, котрий за допомогою юридичних засобів здійснюється для досягнення такого соціального ефекту як захист права загалом, основ конституційного ладу, в тому числі прав, свобод і законних інтересів людини і громадянина та інших об'єктів, зміцнення законності і правопорядку, і одночасно виступає правовою формою досягнення інших цілей суспільства і держави. З'ясовані закономірності й технологія реформування правосуддя, прокуратури і поліції вказаних держав. При цьому приділяється увага і законодавчим основам функціонування правоохоронних органів, і практичним проблемам їх діяльності. Сформульовані напрями реформування правоохоронної системи України.

Денєга О. П. Держава як суб'єкт права соціального забезпечення : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук [12.00.05] / Київський національний університет ім. Тараса Шевченка. Київ, 2021. 29 с.

Дисертацію присвячено теоретико-правовій характеристиці держави як суб'єкта права соціального забезпечення, дослідженню проблем та встановленню напрямів оптимізації правового регулювання діяльності держави як суб'єкта права соціального забезпечення. У роботі здійснено теоретико-правову характеристику держави як суб'єкта права соціального забезпечення. Досліджено завдання, функції, принципи та гарантії держави як суб'єкта права соціального забезпечення. Проаналізовано механізм правового регулювання діяльності держави як суб'єкта права соціального забезпечення. Виокремлено проблеми правового регулювання діяльності держави як суб'єкта права соціального забезпечення. Здійснено пошук шляхів для оптимізації правового регулювання діяльності держави як суб'єкта права соціального забезпечення. Розкрито сутність проблем понятійно-категоріального апарату держави, проблем правового регулювання діяльності держави як суб'єкта права соціального забезпечення в умовах євроінтеграції України та проблем притягнення до юридичної відповідальності держави як суб'єкта права соціального

забезпечення. Встановлено тенденції подальшого розвитку правового регулювання діяльності держави як суб'єкта права соціального забезпечення та досліджено державу як суб'єкта права соціального забезпечення в країнах ЄС.

Джурасва О. О. Функції сучасної держави : дис. ... канд. юрид. наук [12.00.01] / Одеська національна юридична академія. Одеса, 2006. 190 с.

Дисертація є першим в українській науковій літературі монографічним дослідженням характеристики сучасної держави з урахуванням її статичності та динаміки, а також присвячена комплексному дослідженню і з'ясуванню поняття та сутності сучасної держави, природи та сутності функцій сучасної держави як загальнотеоретичних категорій, їх основних ознак. Здійснюється розмежування понять статичності та динаміки сучасної держави. Аналізуються та здійснюються розрізнення між функціями держави, державними послугами та державною політикою. Досліджуються основні концептуальні підходи до типології сучасної держави, визначається вплив глобалізації та персоніфікації на функції сучасної держави, а також розглядаються деякі функції сучасної держави. Зроблено висновок у тому, що пізнання функцій є причиною розуміння головного і визначального у державі, виявлення його соціального призначення, те, що є саме собою, на відміну інших соціальних явищ, тобто його сутності. Зазначається, що дослідження функцій держави важливе ще й тому, що вони безпосередньо впливають на її структуру і форму. У роботі визначено, що Україні на сучасному етапі властива ціла низка особливостей розвитку та функціонування держави з погляду її соціального наповнення. Теоретична модель, визначена Конституцією не співвідноситься, а то й суперечить організаційно-інституційним механізмам її реалізації. У громадян фактично немає можливості вибору форм соціального захисту, соціальна функція держави практично зведена до обмеженої соціально-захисної, надзвичайно висока залежність усіх напрямків діяльності від рівня економічного розвитку. Така неузгодженість породжує правову невизначеність, домінування окремих етапів розвитку держави тій чи іншій функції.

Дзевелюк М. В. Традиції та новації в розвитку функцій сучасної держави : дис. ... канд. юрид. наук [12.00.01] / Національний університет «Одеська юридична академія», Одеса, 2017. 209 с.

Дисертація присвячена виявленню ключових тенденцій у розвитку функцій сучасної держави, що відображають динаміку традицій і новацій. Основна увага приділена пошуку балансу між мінімально необхідним обсягом функціонування держави та прагненням сучасних держав бути частиною структур глобального управління, що передбачає акцент на функціональному суверенітеті й делегуванні функцій на шляху до становлення сервісної держави. Цей баланс визначає специфіку функціонування сучасної держави через, по-перше, зменшення кількості та інтенсивності функцій, і, по-друге, через децентралізацію функцій. Аналізуючи сучасні підходи до класифікації та номенклатури функцій держави, автор демонструє кардинальну розбіжність підходів щодо того, які саме функції мають бути атрибутовані державі, а які – ні. Однією з центральних проблем застосування методу класифікації до функцій держави на його думку є те, що більшість підстав для класифікації не відповідають логічним вимогам. Крім цього, класифікація функцій часто виявляється неспроможною відобразити практику функціонування сучасних держав, оскільки завжди є функції, які не вписуються у жодну з запропонованих класифікаційних моделей. Як альтернатива класифікації функцій держави пропонується їх номенклатура, тобто перелік, за яким до функцій держави зараховуються лише ті прояви її активності, які відповідають критерію найбільшої значущості й вагомості, з огляду на той чи інший образ державності. Отже, з точки зору номенклатурного підходу, функції держави вибудовуються з урахуванням їх необхідності для підтримання державності та суспільства у функціональному стані.

Ищенко І. В. Національна поліція як суб'єкт реалізації превентивної функції держави: адміністративно-правовий аспект : дис. ... д-ра юрид. наук [12.00.07] / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2024. 497 с.

Дисертацію присвячено комплексному дослідженню адміністративно-правового аспекту діяльності Національної поліції як суб'єкта реалізації превентивної функції держави, визначенню кола публічно-правових відносин, які виникають в процесі цієї діяльності, і на цій основі виробленню відповідної концепції, а також формулюванню пропозицій та рекомендацій щодо вдосконалення превентивної діяльності Національної поліції. Зокрема, у роботі виокремлено та обґрунтовано існування превентивної функції в системі функцій держави та схарактеризовано останню як об'єкт адміністративно-правового дослідження; сформульовано систему суб'єктів реалізації превентивної функції держави та визначити місце Національної поліції в ній; з'ясовано значення, принципи та особливості реалізації превентивної функції держави Національною поліцією; окреслено коло нормативно-правових засад реалізації превентивної функції держави Національною поліцією та визначено місце серед них адміністративного законодавства; розкрито поняття, структуру та особливості адміністративно-правового механізму реалізації превентивної функції Національною поліцією; схарактеризовано адміністративно-правовий статус Національної поліції як суб'єкта реалізації превентивної функції держави; виокремлено види та форми взаємодії Національної поліції з іншими суб'єктами превентивної діяльності; схарактеризовано форми діяльності Національної поліції як суб'єкта реалізації превентивної функції держави; визначено методи діяльності Національної поліції як суб'єкта реалізації превентивної функції держави; з'ясовано зміст та особливості державного та громадського контролю за діяльністю Національної поліції щодо здійснення превентивної діяльності; сформульовано шляхи удосконалення адміністративно-правового регулювання превентивної діяльності Національної поліції.

Колесник Я. В. Принципи реалізації правоохоронної функції держави органами Національної поліції України : дис. ... канд. юрид. наук [12.00.07] / Науково-дослідний інститут публічного права. Київ, 2020. 214 с.

З'ясовується права природа та сутність правоохоронної функції держави. Окреслюється коло суб'єктів реалізації правоохоронної функції держави та встановлюється місце серед них органів НПУ. Надається характеристика правовому статусу НПУ, як суб'єкта реалізації правоохоронної функції держави. Визначається поняття та здійснюється класифікація принципів реалізації правоохоронної функції держави органами НПУ. Характеризуються загально правові принципи реалізації правоохоронної функції держави органами НПУ. Визначається коло спеціальних принципів реалізації правоохоронної функції держави органами НПУ. Узагальнюється зарубіжний досвід реалізації правоохоронної функції держави органами поліції та опрацьовуються можливості його використання в контексті вдосконалення принципів реалізації правоохоронної функції органами НПУ. Встановлюються напрями удосконалення адміністративного законодавства України, як форми реалізації правоохоронної функції органами НПУ.

Клочко О.А. Механізми державного управління у сфері співробітництва України з НАТО (в контексті реформування сектору безпеки й оборони) : дис. ... д-ра філософії [спец. 281 – Публічне управління та адміністрування] / Міжрегіональна академія управління персоналом. Київ, 2023. 190 с.

У дисертаційній роботі обґрунтовано теоретико-методологічні засади та розроблено практичні рекомендації щодо підвищення ефективності механізмів державного управління у сфері співробітництва України з НАТО в контексті реформування сектору безпеки й оборони. Розкрито сутність механізмів державного управління у сфері співробітництва України в контексті реформування сектору безпеки й оборони. Доповнено понятійно-категорійний апарат теорії

та практики публічного управління та адміністрування шляхом уточнення змісту поняття «співробітництво України з НАТО» з урахуванням інтенсифікації глобалізації та її наслідків, інтеграції відповідних складових, метою яких є забезпечення ефективного зовнішньополітичного курсу держави, основою якого є сфера безпеки й оборони, та відповідна система заходів для здійснення воєнної реформи щодо досягнення взаємосумісності ЗСУ та збройних сил держав-членів НАТО. Державна політика при цьому повинна спрямовуватися на забезпечення підготовки сучасної оборони до виконання властивих їй функцій та удосконалення систем публічного адміністрування у сфері безпеки й оборони. Визначено шляхи щодо вдосконалення механізмів державного управління у сфері співробітництва України з НАТО в контексті реформування сектору безпеки й оборони з урахуванням позитивного досвіду країн-членів НАТО. Розроблено та обґрунтовано модель підвищення ефективності реформування сектору безпеки й оборони, особливістю якої є конгруентність розвитку системи та механізмів державного управління у сфері співробітництва України з НАТО на адміністративному, оперативному та матеріально-технічному рівнях у напрямках: оборонного планування та бюджетування; професіоналізації та кадрового менеджменту; підготовки військ (сил); об'єднаної системи логістики; медичного забезпечення; інституту капеланства; озброєння та військової техніки, що й вирізняє її від існуючих моделей та в подальшому дозволить виявляти ризики та загрози щодо неузгодженості цілей та результатів на різних рівнях управління щодо реалізації подальшого співробітництва у сфері безпеки й оборони України та НАТО.

Копча В. В. Правозахисна функція держав Центральної Європи: теоретичні та порівняльно-правові аспекти : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук [12.00.01] / Національна академія внутрішніх справ. Київ, 2021. 38 с.

У дисертації запропоновано концепцію, за якою правозахисна функція держави є пріоритетною державною діяльністю, що спрямована на захист інституційного правопорядку, в основі якого – конституційні принципи верховенства права, поваги до прав людини та демократії. Обґрунтовано, що в державах Центральної Європи, як і в європейській традиції загалом, концепції верховенства права і так званої матеріальної правової держави поєднані в цінностях, утілених у конституційних принципах, що спрямовані на обмеження публічної влади (поділ влади, поваги до прав людини). Аргументовано, що на підставі такого розуміння визначається місце судової влади (правосуддя) в державі, яке має засвідчувати реальний розподіл влади, а також реальну спроможність судової влади обмежувати дискреційні повноваження законодавчої та виконавчої гілок влади, у такий спосіб гарантуючи захист особи від свавілля. Доведено, що цього можна досягти лише за умови незалежності суду (і процедур правосуддя) від інших гілок влади. Визначено спільну тенденцію для всіх держав досліджуваного регіону, яка полягає в розумінні того, що повноваження прокуратури, спрямовані на захист верховенства права та прав людини, необхідно здійснювати ефективно й неупереджено.

Краковська А. Є. Еволюція соціальної функції сучасної держави: теоретико-правовий аспект. : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.01] / Національний університет «Острозька академія». Острог, 2012. 20 с.

Дослідження функцій сучасної держави в контексті практичної реалізації конституційно визначеного курсу на побудову в Україні демократичної, соціальної, правової держави виступає однією з найважливіших теоретико-правових і конституційно-правових проблем сучасної юридичної науки. Зазначена теоретична і практична роль цих питань пов'язана з тим, що підтвердженням демократичного, соціального і правового характеру тієї чи іншої держави є процес безпосереднього функціонування органів державної влади та їх посадових осіб в частині реалізації цінностей і принципів, які характеризують даний тип держави. В цьому плані процес

функціонування держави, ефективність і повнота реалізації тих чи інших її функцій, може бути визначений як зовнішній діяльнісний прояв її сутності. За цієї причини в ході державно-правових досліджень (незалежно від того чи вони мають виключно теоретичну, чи практичну спрямованість) суттєво підвищується роль функціонального фактора, який дозволяє чітко виміряти та встановити якою мірою процес функціонування і реалізації державної влади відповідає тим конституційним засадам, які визначають державний і суспільний лад даної держави. Аналіз специфіки трансформації системи функцій сучасної держави дозволив автору сформулювати висновок, що піднесення значущості соціальної функції у контексті розвитку теорій соціальної держави відбувалось через збільшення об'єктивної суспільної потреби у державному регулюванні соціальних відносин, становленню і діяльності механізмів соціального захисту та соціального забезпечення, а також за причини поступового утвердження у суспільній свідомості цілей та цінностей соціальної держави. Реалізація соціальної функції держави передбачає не послаблення уваги до економічної або політичної функції держави, а навпаки – використання цілого ряду політичних, правових та економічних механізмів для реалізації соціальної функції. У результаті чого відбувається взаємодія між різними функціями держави, коли для реалізації соціальної функції виникає потреба у певних заходах правового, політичного, економічного характеру.

Куракін О. М. Категорія «функція держави» в сучасній вітчизняній юридичній науці. *Правовий часопис Донбасу*. 2017. № 2 (60). С. 15-20.

Наукову статтю присвячено аналізу еволюції змістовного наповнення однієї з центральних категорій юридичної науки – «функції держави». Увага до відповідних проблем обумовлена в першу чергу подальшою соціалізацією держави, яка передбачає активне втручання держави в економічну та соціальну політику, що об'єктивно сприяє розширенню її внутрішніх функцій. Крім цього, актуальність пошуку принципово нових механізмів реалізації функцій держави та цінність відповідних наукових досліджень детермінуються і європейською інтеграцією України.

Лоцихін О. М. Теоретико-правові характеристики економічної функції сучасної держави : автореф. дис. ... д-ра юрид. Наук [12.00.01] / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. Київ, 2010. 32 с.

У дисертації висвітлюються теоретико-правові характеристики економічної функції сучасної держави. Досліджується генезис системи уявлень про функції держави як основи сучасного розуміння економічної функції держави. З цією метою розглядаються основні методологічні проблеми дослідження функцій сучасної держави. Аналізується процес становлення наукових знань про функції держави в дорадянській юридичній науці та радянській теорії держави і права. Висвітлюються сучасні концепції щодо розуміння поняття та сутності функцій держави. Розкривається діалектика взаємодії держави, суспільства та економіки як об'єктивна основа формування економічної функції держави. Аналізуються економічні інтереси сучасної держави та правові проблеми їх реалізації у контексті організації економічного ладу суспільства. Досліджуються основні чинники становлення та правові проблеми реалізації економічної політики як пріоритетного напрямку економічної діяльності сучасної держави. Висвітлюється взаємозв'язок між економічними правами і свободами людини і громадянина та процесами реалізації економічної функції держави в умовах формування ринкової економіки. Дається визначення поняття економічної функції держави. Розкривається її структура, сутність і зміст. Показане місце і роль економічної функції у системі функцій сучасної держави. Досліджуються правові аспекти генезису функційно-нальної ролі держави в регулюванні економічних відносин. Аналізуються основні моделі та принципи державного регулювання економічних відносин на сучасному етапі. Здійснено аналіз правових засад та прикладних аспектів реалізації економічної функції сучасної держави.

Масалова Т. А. Грошове забезпечення як форма соціального захисту поліцейських : дис. ... д-ра філософії [спец. 081 – Право] / Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди. Харків, 2024. 206 с.

У дисертації доведено, що соціальним захистом є об'єктивація соціальної функції держави через активну діяльність (дії) державних інституцій, що втілюється в комплексі заходів соціального, економічного, організаційного та іншого характеру, які реалізуються під час виникнення певних суспільних відносин у випадку появи конкретних соціальних ризиків та знаходять свій прояв у системі гарантій для цих категорій осіб, які зазнали певних соціальних ризиків. Авторка аргументує, що грошове забезпечення ширше поняття, ніж заробітна плата, оскільки охоплює безліч додаткових пільгових платежів, які не охоплюються ані основною, ані додатковою заробітною платою. Перша специфіка полягає в суб'єктному складі, адже заробітна плата є винагородою, платежем за систематичну належну реалізацію працівником своєї трудової функції, тобто перш за все мовиться про загальних суб'єктів трудового права. Під час характеристики грошового забезпечення завжди маються на увазі лише спеціальні суб'єкти, у нашому випадку – поліцейські. Це обумовлено тим, що ці спецсуб'єкти потребують особливого захисту та додаткового підвищеного матеріального забезпечення з метою відновлення затраченої енергії, сил та здоров'я під час реалізації їх надскладних службових обов'язків. Друга специфіка полягає в структурі заробітної плати та грошового забезпечення. Доведено, що грошове забезпечення поліцейського – це не лише оплата праці поліцейського, це має бути ще й страхова виплата у випадку настання низки страхових ризиків. Грошове забезпечення поліцейського повинно мати такий рівень, щоб забезпечити й належне медичне обслуговування поліцейських, і належні житлові умови, і стабільне забезпечення потреб сім'ї поліцейського. А тому категорія «грошове забезпечення» не повинна замикатися лише на умовах оплати праці, а має охоплювати, по-перше, надбавки й доплати, що означають специфікацію служби поліцейського, по-друге, виплати, пов'язані з соціальними ризиками як поліцейському, так і його родині у випадку його смерті чи установаження інвалідності, що виключатиме можливість несення служби, а значить слід передбачити особливу турботу за сім'єю такого працівника.

Мельничук С. М. Правові форми реалізації функцій сучасної держави Україна : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук [12.00.01] / Національна академія внутрішніх справ. Київ, 2019. 40 с.

Дисертацію присвячено комплексному та ґрунтовному аналізу проблем теорії та Дисертацію присвячено обґрунтуванню основних концептуальних положень щодо правових форм реалізації функцій сучасної держави Україна як цілісного процесу. З метою належного аналізу правових форм реалізації функцій сучасної держави Україна оновлено поняттєво-категоріальний апарат відповідно сучасним реаліям, сформована пізнавальна конструкція, яка дозволила дослідити правові форми реалізації функцій сучасної держави Україна як цілісний процес в контексті трансформації суспільства. Обґрунтовано акцентується увага на тому, що Україна формується як демократична, правова, соціальна держава, для створення якої важливим є реалізація її функцій в правових формах. Аргументовано необхідність здійснення постійного моніторингу правових форм реалізації функцій сучасної держави Україна, зокрема правотворчої, інтерпретаційно-правової, правозастосовної, який дозволяє виявити проблеми їх здійснення та запропонувати основні засоби розв'язання. Розроблено пропозиції щодо вдосконалення правових форм реалізації функцій сучасної держави Україна в процесі їх реформування.

Мельничук Т. П. Розвиток професійної державної служби у країнах ЄС: досвід для України : дис. ... д-ра філософії [за спец. 281 – «Публічне управління та адміністрування»] / Національна академія державного управління при Президенті України. Київ, 2021. 229 с.

У дисертації вирішено актуальне наукове завдання, що полягає в науково-теоретичному обґрунтуванні засад розвитку професійної державної служби у країнах ЄС та розроблення

практичних рекомендацій щодо його застосування в удосконаленні державної служби України. Встановлено, що діяльність фізичних осіб, які виконують на професійних засадах завдання та здійснюють передбачені законодавством функції держави, позначають у європейських державах різними, проте співрозмірними термінами. Зокрема, назву «державна служба» використовують у Білорусі, Греції, Сербії, ФРН, Хорватії, а також у нашій державі. У деяких європейських країнах її називають «публічна служба» (Бельгія, Іспанія, Італія, Франція, Чехія). Назва «цивільна служба» («Civil Service») поширена в англосовітних державах – Великій Британії, Ірландії, а також інших державах, зокрема Польщі. Здійснено науково-теоретичне обґрунтування досвіду провідних європейських країн (Велика Британія, Франція, ФРН, Італія, Греція, Бельгія, Іспанія, Литва) з розвитку професійної державної служби на засадах визначення спільних базових принципів (верховенство права, законність, політична нейтральність/неупередженість), видів порядку прийняття (конкурсний відбір, призначення), функцій (установча, організаційна, стимулювальна, регулятивна, охоронна, контрольна) і норм (морально-етичні, регламентні) діяльності її суб'єктів – державних службовців.

Мелконян А. Г. Сутність та особливості публічної політики у сфері соціального захисту : дис. ... д-ра філософії [спец. 281 – Публічне управління та адміністрування] / Київський національний університет ім. Тараса Шевченка. Київ, 2021. Дата захисту: 11.11.2022. 195 с.

Дисертаційне дослідження присвячене специфіці функціонування публічного управління та адміністрування стосовно сфери соціального захисту, особливостям її здійснення у світовій та українській реальності та шляхів її модернізації у вітчизняному контексті. У роботі надається науково-теоретичне обґрунтування специфіки та особливостей публічної політики України у сфері соціального захисту населення та місця і ролі органів державного управління в практичному втіленні цієї політики в житті, розробка організаційно-правових засад удосконалення системи управління соціальним захистом населення в регіоні відповідно до стандартів ЄС. Детально проаналізовано потенційні аспекти зарубіжного досвіду публічного управління соціального захисту для імплементації в українських реаліях: запровадження розгалуженої системи професійно-галузевих схем соціального страхування; розвинена система сімейних виплат, вагома роль додаткових систем соціального захисту, особливо у галузі пенсійного й медичного страхування, тісний зв'язок державних установ із приватними страховими програмами, збільшення центрів для підтримки соціально незахищених громадян, які створюватимуться неурядовими інституціями у співпраці з органами місцевої влади в питаннях надання соціальної допомоги таким громадянам.

Мерник А. М. Обмеження прав людини в умовах особливих правових режимів: загальнотеоретичні аспекти : дис. ... д-ра юрид. наук [спец. 12.00.01] / Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2023. 408 с.

Дисертацію присвячено вивченню правової доктрини обмеження прав людини в умовах дії особливих правових режимів, розкриттю принципів, що застосовуються при обмеженні прав, виявленню недоліків та формулюванню пропозицій щодо вдосконалення нормативно-правового регулювання суспільних відносин із зазначених питань. Зроблено висновок, що в умовах особливих правових режимів існує велика кількість прав людини, що є відносними, не абсолютними, і можуть бути обмежені органами державної влади та місцевого самоврядування. Проте, для того, щоб такі обмеження були правомірними, не порушували принцип верховенства права, визнавалися допустимими, вони повинні відповідати певним критеріям: передбачатися законом; не торкатися основного змісту права; бути домірними поставленій меті (принцип пропорційності); здійснюватися в законних цілях, перелік яких є вичерпним і не підлягає розширенню. Досліджено інститут контролю за дотриманням прав людини як засіб захисту та

відновлення прав людини під час дії особливих правових режимів та після їх припинення, що є актуальним, з огляду на запровадження в Україні воєнного стану. Здійснено правовий аналіз інституту контролю за дотриманням прав людини в умовах особливих правових режимів, визначено основні особливості громадського, державного, судового контролю, висвітлено повноваження інституцій громадянського суспільства, органів державної влади, Конституційних судів при здійсненні контролю за дотриманням прав людини в умовах їх тимчасового обмеження.

Мотиль І. І. Становлення та розвиток внутрішніх функцій української держави : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.01] / Київ. нац. ун-т внутр. справ. Київ, 2007. 214 с.

Проаналізовано процеси гуманізації, демократизації державної діяльності, а також соціальну спрямованість внутрішніх функцій української держави за умов поглиблення політичної та правової реформи, зокрема, функцій захисту прав і свобод людини та громадянина, економічної, соціальної, сприяння розвитку культури та виховання, захисту законності та правопорядку. Зазначено, що ці функції характеризують основний зміст внутрішньої політики сучасної України, розкривають суть і соціальне призначення державної влади за умов ствердження ідеалів правової держави, формування інститутів громадянського суспільства. Проаналізовано особливості сучасного стану соціального розвитку, з'ясовано недоліки у правоохоронній сфері, у галузі господарських відносин, соціального захисту населення, зумовлені зовнішніми та внутрішніми чинниками. Акцентовано увагу на факторах глобалізації, євроінтеграції, ствердженні нової ідеології державного управління, недосконалості законодавчого регулювання. Висвітлено перспективи вдосконалення діяльності сучасної української держави відповідно до кожного дослідженого функціонального напрямку.

Мудренко Н. В. Механізми координації діяльності органів державної влади України у сфері зовнішніх відносин : дис. ... д-ра філософії [спец. 281 – Публічне управління та адміністрування] / Київський національний університет ім. Тараса Шевченка. Київ, 2022. 224 с.

Дисертаційна робота є комплексним дослідженням, у якому обґрунтовано теоретико-методологічні засади дослідження механізмів координації діяльності органів державної влади у сфері зовнішніх відносин та на підставі аналізу зарубіжного і українського досвіду застосування механізмів координації діяльності органів державної влади у сфері зовнішніх відносин запропоновані науково обґрунтовані пропозиції з удосконалення цих механізмів в Україні. Дисертантом уперше застосовано сім авторських ключових критеріїв координації діяльності органів державної влади у сфері зовнішніх відносин: (1) законодавче закріплення за зовнішньополітичним відомством функції координації діяльності органів державної влади у сфері зовнішніх відносин; 2) погодження органами державної влади з зовнішньополітичним відомством заходів міжнародного характеру (візити, переговори, публічні заяви тощо); 3) обов'язковість інформування зовнішньополітичного відомства державними органами про зміст службових контактів з посадовими особами іноземних держав; 4) участь закордонних дипломатичних установ у візитах офіційних делегацій державних органів до іноземних держав; 5) обов'язковість звітування перед зовнішньополітичним відомством державних органів за результатами участі у заходах міжнародного характеру за кордоном та в державі перебування; 6) способи координації міжнародної діяльності органів місцевого самоврядування; 7) порядок підготовки, погодження та затвердження директивних документів) для здійснення аналізу зарубіжного досвіду механізмів координації діяльності органів державної влади у сфері зовнішніх відносин 30 держав світу та України.

Мурашко А. М. Реалізація державної політики у сферах національної безпеки і оборони на регіональному рівні : автореф. дис. ... канд. наук [25.00.02] з держ. упр. / Національний університет «Чернігівська політехніка». Чернігів, 2021. 18 с.

Дисертацію присвячено розробці теоретичних та методичних положень і практичних рекомендацій щодо вдосконалення напрямів реалізації державної політики у сферах національної безпеки і оборони на регіональному рівні. У роботі обґрунтовано теоретичний підхід до формування української стратегії національної безпеки, систематизації компонентів у контексті інтеграції політичних та правових норм, інститутів, правил процедур та діяльності, які спрямовані забезпечувати національну безпеку та дозволяє нейтралізувати чи ліквідувати її недоліки, в частині удосконалення понятійно-категоріального апарату дослідження. Сформований практичний підхід до розробки та реалізації державної політики у сфері національної безпеки в Україні, який виконує такі функції: забезпечення територіальної цілісності та суверенітету держави; підтримка конституційного ладу, побудованого на демократичних засадах; запобігання зовнішньому втручанню у внутрішні справи України та ін. Розроблено механізм фінансування державної політики у сферах національної безпеки та оборони на регіональному рівні, ґрунтуючись на застосуванні програмного управління цілями у сфері національної безпеки, яке здатне об'єктивно представити комплексну інформацію про ідеологічні, наукові та експертно-аналітичні складові діяльності з питань впливу на національну безпеку. На основі систематизації зарубіжних та вітчизняних моделей доведено доцільність створення ефективної системи національної безпеки та оборони, яка полягає у адаптації та імплементації провідних європейських практик функціонування підрозділів територіальної оборони. Доведено провідну роль держави щодо забезпечення національних інтересів України в сфері національної безпеки та оборони, а також значущість взаємодії органів державної влади та громадянського суспільства з метою підвищення ефективності реалізації державної політики національної безпеки в умовах внутрішніх і зовнішніх викликів єдності народу України.

Нянько С. В. Глобальні проблеми прав людства в контексті здійснення функцій сучасних держав : дис. ... канд. юрид. наук [12.00.01] / Університет короля Данила». Івано-Франківськ, 2024. 196 с.

У дослідженні здійснено ґрунтовний аналіз функцій сучасних держав, котрі здійснюються у сфері глобальних прав людства. В контексті стрімких змін світу, де суспільство стикається з новими викликами, існують глобальні проблеми людства, котрі потребують вирішення та захисту, саме функції, котрі здійснюють сучасні держави є системою стримань та противаг, а також джерелом унормування глобальних проблем людства. Функції, що виконує держава у вирішенні глобальних проблем прав людини, піддаються постійній динаміці та змінам. Завдяки новим технологіям та еволюції сфери захисту прав людини, роль держави в цій сфері переглядається та адаптується. Функції, які раніше виконувала держава, можуть вважатися застарілими та вимагати нового підходу та інноваційного бачення. Проведений ґрунтовний аналіз здійснення сучасними державами своїх функцій у сфері глобальних проблем прав людства показує необхідність введення нових функцій у науково-правовий обіг. Це обумовлено швидким розвитком діяльності держав та світової спільноти, а також появою нових категорій глобальних проблем. Межі функцій держави у сфері державної та національної безпеки переглядаються з урахуванням сучасної інтерпретації цих понять. Особлива увага приділяється розширенню поняття «безпека» і змінам у структурі загроз національній безпеці. На перший план виходять нові типи загроз, такі як транскордонні загрози, незаконна імміграція та кібербезпека. Це розширює межі діяльності держави та її функцій у забезпеченні національної безпеки. В межах дослідження удосконалено систематизацію глобальних прав людини та запропоновано удосконалити систему обізнаності населення про свої права у контексті глобальних прав людини, що полягає у включенні державою знань про права людини до системи освіти на всіх рівнях навчання. Запропоновано покращити розробку та впровадження навчальних програм, які охоплюватимуть історію прав людини, їх основні принципи та механізми захисту. Ще одним важливим аспектом є усвідомлення ролі держави в

забезпеченні прав громадян на вільний доступ до інформації. У глобалізованому світі держави зіштовхуються з проблемою дезінформації та пропаганди, які можуть негативно впливати на суспільну думку та міжнародні відносини. Тому держави мають розробляти ефективні стратегії боротьби з дезінформацією.

Онопенко П. В. Правоохоронні функції Української держави: зміст і реалізація : дис. ... канд. юрид. наук [12.00.01]. Київ, 2005. 204 с.

Комплексно досліджено зміст і реалізацію правоохоронних функцій сучасної Української держави. Розглянуто суть і види даних функцій. Наведено систему функцій, а також досліджено форми, методи, суб'єкти реалізації сучасної Української держави. Запропоновано низку понять, категорій, класифікацій, характеристик, що стосуються правоохоронних функцій Української держави. Наведено пропозиції щодо правового й організаційного удосконалення їх реалізації.

Падалко Г. В. Функції держави у сфері місцевого самоврядування в Україні : автореф. дис... канд. юрид. наук [12.00.02] / Ін-т законодавства Верхов. Ради України. Київ, 2007. 20 с.

Досліджено теоретичні засади функцій держави у сфері місцевого самоврядування в Україні, охарактеризовано конституційно-правовий механізм їх реалізації. Розглянуто специфічні риси, форми, принципи та методи діяльності держави у сфері місцевого самоврядування. Визначено сутнісні характеристики функцій держави у сфері місцевого самоврядування. Досліджено проблеми становлення державної політики у сфері місцевого самоврядування в Україні. Доведено особливе значення функцій держави у сфері місцевого самоврядування в системі функцій української держави. Розкрито особливості конституційно-правового механізму реалізації функцій держави у сфері місцевого самоврядування в Україні, обґрунтовано шляхи його удосконалення. Проаналізовано нормативно-правові й організаційно-правові засади реалізації функцій держави у сфері місцевого самоврядування в Україні.

Політанський В. С. Організаційно-правові засади функціонування електронного урядування в Україні : дис. ... д-ра юрид. наук [12.00.07] / НДІ публічного права, Центральноукраїнський державний університет ім. Володимира Винниченка. Кропивницький, 2024. Дата захисту : 25.05.2024. 534 с.

Дисертаційне дослідження присвячено вивченню особливостей організаційно-правового регулювання електронного урядування (е-урядування), яке є важливим інструментом розвитку інформаційного суспільства в Україні, визначення напрямів удосконалення вітчизняного законодавства з урахуванням зарубіжного досвіду. Проаналізовано особливості моделей електронного урядування, таких як: континентально-європейська, англо-американська, азіатська модель, government to government, government to business, government to citizens, government for employers, e-Government 1.0 та e-Government 2.0, що використовують сучасні інформаційно-комунікаційні технології для задоволення потреб суспільства. Визначено такі передумови виникнення електронного урядування: формування інформаційних потреб фізичних та юридичних осіб і закріплення функцій органів державної влади з метою задоволення цих потреб; оптимізація та реструктуризація функцій державного управління в процесі розвитку інформаційного суспільства; переформатування урядового порталу, вебсайтів державних органів влади, що не відповідають сучасним інформаційним потребам; визначення регламенту надання послуг та осіб, відповідальних за процеси здійснення електронного урядування; розроблення стандартів і запровадження електронного документообігу з одночасним використанням цифрового підпису; інтеграція сучасних інформаційних ресурсів у систему електронного урядування; розробка стратегій та програм розвитку інформаційного суспільства та електронного урядування; створення нормативно-правової бази, яка регулюватиме процес здійснення електронного урядування.

Рева Ю. О. Антикорупційне декларування: теорія, правове регулювання, практика : анотація дис. ... д-ра філософії за спец. 081 – Право / Національний університет «Одеська юридична академія». Одеса, 2020. 11 с.

Дисертація є першим у адміністративно-правовій науці спеціальним комплексним дослідженням антикорупційного декларування як засобу фінансового контролю за діяльністю осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. У науковому дослідженні здійснено комплексний аналіз інституту антикорупційного декларування, висвітлено еволюцію його становлення, визначено правову природу й місце в системі засобу фінансового контролю за діяльністю осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування та адміністративному праві з урахуванням міжнародних стандартів та зарубіжного досвіду. Охарактеризовано теоретичні засади антикорупційного декларування, надано визначення категорій, які формують його зміст, досліджено передумови запровадження електронної форми антикорупційного декларування, розглянуто особливості виконання зобов'язання у вигляді подання антикорупційних декларацій. Особливу увагу приділено правовому порядку проведення процедури антикорупційного декларування, порядку верифікації декларацій осіб, яких уповноважено на виконання функцій держави або місцевого самоврядування та визначенню правових наслідків її реалізації.

Саламаха Т. В. Парламентський контроль за діяльністю Кабінету Міністрів України: організаційно-правові засади : дис. ... д-ра філософії [спец. 281 – Публічне управління та адміністрування] / Київський національний університет ім. Тараса Шевченка. Київ, 2023. 244 с.

У дисертації викладено пропозиції та рекомендації щодо вдосконалення парламентського контролю за діяльністю КМУ в умовах євроінтеграції, воєнного стану та сталого розвитку у повоєнні часи. Визначено принципи, цілі, функції та основні завдання парламенту в сфері контролю над діяльністю КМ. Поняття «парламентський контроль за діяльністю КМУ» визначається як обмежена законодавством діяльність окремих органів державного управління, що провадиться з використанням специфічних технологій і принципів, притаманних окремій державі в певних політичних обставинах та характеризує рівень розвитку політичної влади. Напрямами та перспективами удосконалення парламентського контролю за діяльністю КМУ було виокремлено такі, як: реформація законодавства та трансформація контрольних функцій державного управління відповідно до післявоєнної відбудови України та посилення національної безпеки; посилення інтеграції національного законодавства із Європейською законодавчою системою; реалізація планів відновлення України в сфері державного управління; розвиток технологій у здійсненні парламентського контролю та цифровізація всіх пов'язаних з цим процесів. Визначено, що процес прийняття рішень та звітування (зокрема у сфері парламентського контролю) для громадськості є важливим з точки зору відповідності рішенням Європейських судів і закликам Європейського омбудсмена, національних парламентів та організацій громадянського суспільства. Розроблено загальну модель імплементації інструменту «політична цілісність», або integrity, до української системи парламентського контролю.

Сало В. І. Внутрішні функції держави в умовах членства в Європейському Союзі : автореф. дис... канд. юрид. наук [12.00.01] / Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2008. 22 с.

У дисертації досліджується процес становлення теорії функцій держави, уточнюються поняття та ознаки функцій держави, аналізуються підходи до їхньої класифікації. Участь Європейського Союзу у реалізації внутрішніх функцій держави зумовлює дослідження у дисертації європейської інтеграції, передумов її зародження та факторів, що сприяють її розвитку. Уточнюється правова

природа Європейського Союзу – він сприймається як наднаціональна організація влади та додатково характеризується як федерація суверенних держав. Розкриваються принципи взаємодії ЄС та держав-членів під час реалізації внутрішніх функцій держави. Досліджується специфіка основних внутрішніх функцій держави (функції охорони та захисту прав і свобод людини та громадянина, соціальної та економічної функцій), аналізується роль інститутів ЄС у процесі їх реалізації. Формулюються наукові висновки, спрямовані на визначення специфіки функціонування держав в умовах їхнього членства в Європейському Союзі як наддержавної організації влади, що дозволяє оцінити зміст та наслідки вступу України до цієї організації.

Сковронський Д. М. Соціальна держава в умовах політичних та економічних трансформацій: теоретико-правове дослідження : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.01] / Нац. ун-т «Львів. політехніка». Львів, 2013. 19 с.

Роботу присвячено комплексному загальнотеоретичному дослідженню соціальної держави в умовах політичних та економічних трансформацій. У межах дослідження доктринальних основ концепту «соціальна держава» розглянуто історіографію проблеми та сучасні підходи до побудови моделей соціальної держави. Здійснено структурно-функціональний аналіз щодо розуміння соціальної держави. Розглянуто американський досвід функціонування соціальної держави. Розкрито поняття, зміст і принципи трансформації демократичної соціальної держави в умовах глобалізації. Обґрунтовано становлення соціальної держави в Україні в контексті європейських соціальних стандартів. У межах дослідження також визначено особливості становлення соціальної держави в Україні в контексті модернізації. Наголошено на принципі законності як фундаментальній умові формування соціальної, правової держави. Висвітлено особливості соціальної політики як чинника розвитку соціальної держави в умовах побудови громадянського суспільства. З'ясовано теоретико-методологічні проблеми взаємодії соціальної, правової держави та громадянського суспільства.

Тисянчин В. М. Правові форми здійснення економічної функції держави: теоретичні і практичні аспекти : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.01] / Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. Львів, 2011. 16 с.

У роботі на основі сучасних методологічних підходів було досліджено правові форми здійснення економічної функції держави, розкрито їх зміст, розвиток і місце серед інших напрямів державної діяльності. Розкрито та систематизовано еволюцію підходів до розуміння ролі держави для економічної системи суспільства, у тому числі в кризові періоди; проаналізовано понятійний склад і зміст економічної функції держави, з'ясовано співвідношення економічної функції і економічних завдань держави; розкрито правотворчу форму здійснення економічної функції держави; проаналізовано основні проблеми і визначено напрями удосконалення виконавчої діяльності в Україні в економічній сфері; розкрито правовий інструментарій антикризової діяльності публічної влади України в умовах світової фінансово-економічної кризи; вироблено комплексні пропозиції щодо розширення правового інструментарію в здійсненні економічної функції Української держави. У дисертації вперше отримано виділення основних правових моделей взаємин між державою та економікою, формулювання їх ідентифікаційних характеристик; виділення моделей конституційного регулювання економіки зарубіжних державах з урахуванням аналізу відповідного досвіду; обґрунтування авторського підходу до розуміння соціально-економічних прав людини, їх ознак, відмінностей від інших груп прав людини; вироблення механізму створення та реалізації законодавчих пріоритетів у регулюванні економіки, з'ясування ролі правотворчості глави держави та уряду у здійсненні економічної функції держави; обґрунтування необхідності розширення ролі правових засобів у здійсненні економічної функції держави у напрямку реалізації антикризових заходів.

Ткаченко І. М. Адміністративно-правові засади реалізації соціальної функції держави : дис. ... канд. юрид. наук [12.00.07] / Західноукраїнський національний університет, Тернопіль, 2020. 259 с.

Дисертація присвячена дослідженню адміністративно-правових засад реалізації соціальної функції держави. Визначено зміст соціальної функції держави та її місце серед інших функцій держави. Розглядається поняття «функція держави», «ознаки функції держави» запропоноване удосконалене визначення поняття функції держави як основних, соціально значущих напрямки її діяльності, зумовлених об'єктивними потребами суспільного розвитку, що є засобами виконання внутрішніх і зовнішніх завдань, в яких виражаються і конкретизуються сутність держави як складної соціальної системи. Наголошено, що ознаками соціальної функції держави є 1) залежить від історичного розвитку та національно-культурних факторів; 2) має нормативно-правове закріплення; 3) реалізується як у правових так і в організаційних формах; 4) пов'язана із соціальною політикою держави; 5) є засобом реалізації соціальних прав людини та громадянина; 6) має механізм реалізації у вигляді системи державних органів спеціальної компетенції; 7) законодавче визначення мінімуму соціальних благ; 8) створення правового механізму захисту соціальних прав. Висвітлено складові елементи адміністративних правовідносин у сфері соціального захисту громадян. Узагальнено, що зміст адміністративних правовідносин у сфері соціального захисту громадян включає в себе суб'єктивне юридичне право, якому кореспондує активний юридичний обов'язок державних органів. Розкрито систему та повноваження суб'єктів забезпечення реалізації соціальної функції держави.

Чорна С. З. Правозахисна функція судової влади в умовах конституційної реформи в сучасній Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Національний авіаційний університет. Київ, 2021. 22 с.

У дослідженні здійснено цілісний конституційно-правовий аналіз правової природи та сутності судової влади, основним структуроутворюючим і функціональним принципом організації якої запропоновано розглядати принцип поділу державної влади. В конституційній системі розподілу влади судова влада є самостійною і незалежною гілкою державної влади, що покликана служити суспільству та здійснювати правосуддя, вирішувати в судовому порядку правові спори та конфлікти. Судова влада визначає межі розсуду інших гілок державної влади, є правообмежувальним чинником у діяльності законодавчої, виконавчої влади та Глави держави. Відтак її роль у механізмі поділу влади полягає у стримуванні інших гілок державної влади від порушень конституційної законності, а також захисті прав і свобод людини та громадянина в державі. Доведено, що правозахисна функція судової влади є самостійна функція, що здійснюється у випадку порушення прав, свобод і законних інтересів людини. Систему засобів здійснення правозахисної функції судової влади розглянуто в широкому і вузькому розумінні. У широкому до таких засобів віднесено: засоби нормативно-правового забезпечення реалізації конституційного права на судовий захист; засоби контролю за дотриманням всіма суб'єктами, що беруть участь у реалізації конституційного права на судовий захист, положень нормативно-правових актів у вказаній сфері реалізації; засоби контролю за дотриманням суб'єктами, діяльність яких направлена на реалізацію конституційного права на судовий захист, встановлених державою правил їх реалізації. Вузьке розуміння включає засоби: зовнішньоорганізаційну діяльність реалізації права на судовий захист; внутрішньоорганізаційну діяльність у сфері судоустрою; відповідальність як засіб забезпечення конституційного права людини на судовий захист. Ключовими напрямками конституційної реформи у сфері судоустрою названо правоконкретизацію і процесуалізацію правозахисної функції судової влади, що сприяють оптимізації правозахисного потенціалу судової влади в Україні.

Шемчук В. В. Конституційно-правове забезпечення інформаційної безпеки сучасних держав: порівняльно-правовий аналіз : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук [12.00.02] / Ужгородський національний університет. Ужгород, 2020. 38 с.

Дисертацію присвячено дослідженню теоретичних і практичних питань забезпечення інформаційної безпеки як функції сучасних держав. На основі порівняльно-правового аналізу міжнародно-правових актів та національного законодавства України, зарубіжного законодавства і досвіду виокремлено ряд моделей забезпечення інформаційної безпеки, а також їх особливості. Сформульовано пропозиції та рекомендації щодо удосконалення забезпечення інформаційної безпеки Української держави в умовах євроінтеграції, інтервенції та розвитку глобального інформаційного простору. Головним напрямом у реалізації функції держави із забезпечення інформаційної безпеки є захист інформаційної сфери особи та її прав у ній, але на сьогодні в системі центральних органів державної виконавчої влади України немає органу, відповідального за забезпечення інформаційної безпеки особи. Запропоновано створити спеціальний національний, колегіальний орган із захисту персональних даних – Національну комісію із захисту персональних даних. Її формування слід здійснити на засадах оптимізації, економічної доцільності, якісного технічного та кадрового забезпечення й широких повноважень. Основними завданнями цього органу мають бути: захист прав громадян у сфері персональних даних, регулювання захисту персональних даних, контроль та санкції, інформування та освіта.

Щербак Н. В. Реформа державного управління: парламентський вимір : автореф. дис. ... д-ра наук з держ. упр. [25.00.01] / Інститут законодавства Верховної Ради України. Київ, 2021. 36 с.

Дисертація присвячена актуальним питанням реформування державного управління та забезпечення її парламентського виміру. Досліджено міжнародні стандарти та кращі практики реалізації реформи державного управління в різних країнах світу. Охарактеризовано нормативно-правовий статус, основні функції парламентів та їхніх секретаріатів, а також виокремлено проблемне поле розвитку інституту парламентської служби. Узагальнено ключові напрями реалізації державної кадрової політики та на цій основі концептуалізовано стратегічні рамки управління людськими ресурсами в Апараті Верховної Ради України. Розглянуто питання удосконалення системи навчання та підвищення кваліфікації державних службовців Апарату Верховної Ради України та інших категорій парламентських стейкхолдерів. Розглянуто питання формування морально-ціннісної парадигми реформи державного управління та проаналізовано її складові елементи. З'ясовано зміст та форми лідерства в державних органах, а також основні тенденції його розвитку в умовах модернізації державного управління. Розкрито та охарактеризовано інноваційні підходи та інструменти щодо подальшої реалізації реформи державного управління (зокрема, стратегічне планування, аналіз політики, функціональне обстеження державних органів тощо). Всебічно розглянуто досвід парламентів інших країн стосовно упровадження стратегічного планування у своїй діяльності. Визначено особливості упровадження стандартів якості в системі державного управління, що має сприяти забезпеченню прозорості діяльності державних органів, підвищення ефективності їхньої діяльності тощо. Запропоновано шляхи та напрями подальшої імплементації реформи державного управління та забезпечення її парламентського виміру, а також розроблено комплексні рекомендації щодо здійснення подальшої модернізації діяльності Верховної Ради України та її Апарату.

Статті і тези наукових доповідей

Андрусенко О. М. До питання про зовнішні функції сучасної держави. *Наукові записки Національного університету «Києво-Могилянська академія»*. Юридичні науки. 2006. Т. 53. С. 43-46.

Статтю присвячено одній з найбільш складних тем сучасної загальної теорії держави і права-визначенню функцій сучасної держави. Автор проводить історико-правовий аналіз наукових розробок з дослідження зовнішніх функцій держави. Особливу увагу приділено концепції єдиної синкретичної зовнішньої функції сучасної держави.

Андрушків Б. М., Кирич Н. Б., Погайдак О. Б., Безкоровайний З. Г. Напрями удосконалення менеджменту та державного управління з позицій політиків, науковців та громадськості у повоєнний період. *Менеджмент та маркетинг як фактори розвитку бізнесу в умовах економіки відновлення* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (18-19 квітня 2023 р.) / Національний університет «Києво-Могилянська академія» [та ін.]; відп. ред. та упоряд. В. В. Храпкіна, К. В. Пічик. Київ : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2023. Т. 1. С. 18-21.

Автори вказують на необхідність розробки власне науково обґрунтованих векторів та організаційно-економічних механізмів підвищення ефективності менеджменту та державного управління в повоєнних умовах, для чого: 1) удосконалити виборче законодавство з тим, щоб до органів державної влади та місцевого самоврядування могли пройти високопрофесійні управлінці; 2) переглянути повноваження Міністерств, відомств і контролюючих органів та за рахунок посилення відповідальності добитись підвищення їх дієвості; 3) об'єднати зусилля духовенства, політиків і громадськості для розробки концепції розвитку держави тощо. Реалізація у практику життя українського суспільства згаданих напрямів дозволить внести зміни в управлінні державою та менеджменті і забезпечить його ефективність та підвищення економічних можливостей держави.

Батанов О. В. Захист прав людини у сфері безпеки й оборони в сучасному світі (інститут військового омбудсмена). *Альманах права*. 2022. Вип. 13: Актуальні проблеми правового розвитку в умовах війни та післявоєнної відбудови держави. С. 49-53.

У статті розглядаються проблеми організації та функціонування інституту військового омбудсмена у зарубіжних країнах. Акцентовано на проблемних аспектах формування його функції захисту конституційних прав військовослужбовців у зв'язку із змінами у правових засадах демократичного цивільного контролю в Україні. Стверджується, що широка спеціалізація та наявність військового омбудсмена зумовлюються сильними традиціями демократії.

Барановська Т. М. Функції сучасної держави у сфері розвитку місцевого самоврядування. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2015. № 11. С. 1-6.

Стаття базується на визначенні функцій держави, яка здійснюється комплексне вивчення основних напрямів і видів діяльності держави у сфері місцевого самоврядування. Пропонується з точки зору функції держави у сфері місцевого самоврядування виділити їх наступні основні форми: 1) здійснення державно-правового регулювання; 2) формування і реалізація державної політики у сфері місцевого самоврядування; 3) державна підтримка місцевого самоврядування; 4) державний захист і гарантування місцевого самоврядування; 5) здійснення державного контролю і нагляду за дотриманням законності в діяльності органів і посадових осіб місцевого самоврядування; 6) установлення відповідальності органів і виборних посадових осіб місцевого самоврядування, включаючи припинення їх повноважень. Фактичний стан розвитку місцевого

самоврядування у державі є основним критерієм, який визначає сутність, зміст, обсяги впливу, форми та інші параметральні характеристики функцій держави у сфері місцевого самоврядування і розвитку територіальних громад.

Бедрій Р. Б. Організаційно-правове забезпечення відбудови та економічного розвитку міст у контексті повоєнного відновлення України. *Економіка та право*. 2023. № 3. С. 53-60.

Визначено особливості організаційно-правового забезпечення відбудови та економічного розвитку міст у контексті повоєнного відновлення України. Наголошено, що збройна агресія російської федерації в Україні, розпочата 24.02.2022, призвела до таких масштабних руйнувань та людських жертв, яких у Європі не було з часів Другої світової війни. Обґрунтовано, що Україна – урбанізована країна, оскільки більшість її населення проживає у містах, які являють собою особливий феномен людської цивілізації, концентруючи основні людські, економічні та інші ресурси. Тому від ефективного організаційно-правового забезпечення відбудови та відновлення економіки наших міст залежить сталий економічний розвиток країни загалом. Визначено нормативно-правові акти, що стосуються порядку відбудови пошкоджених унаслідок збройної агресії житлових будинків та інфраструктури, а також організаційно-правові інструменти забезпечення економічного розвитку міст в умовах війни та повоєнного відновлення. Акцентовано увагу на важливості розроблення у міській територіальній громаді Програми місцевого економічного розвитку, що містила б перелік конкретних проєктів на середньострокову перспективу.

Беляєва М. В. Конституційно-правові засади механізму реалізації політичної функції Української держави. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: *Право*. 2013. Вип. 23. Ч. 1. Т. 1. С. 110–114.

У статті зроблена спроба авторської розробки конституційно-правових засад механізму реалізації політичної функції Української держави. Обґрунтовано розмежування понять «механізм реалізації функцій держави» з поняттями «форми реалізації (здійснення) функцій держави», «методи реалізації функцій держави», «механізм держави». Визначено поняття, структуру та взаємодію елементів механізму реалізації політичної функції Української держави. Ключові слова: політична функція Української держави, механізм реалізації політичної функції Української держави, нормативно-правовий механізм реалізації політичної функції держави, інституціональний механізм реалізації політичної функції держави.

Бєлов Д., Швед І., Бєлова М. Правоохоронна функція держави: роль та місце органів прокуратури. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія *Право*. 2023. Т. 1. № 76. С. 13-19.

Вказується, за останні 10 років особлива актуальність для вітчизняної юридичної науки набуло питання забезпечення безпеки держави, насамперед, тому, що в цей період значно ускладнилися зовнішньополітичні умови існування нашої держави що призвели до внутрішньодержавних проблем (напад РФ на територію незалежної України). Таким чином, в сучасних соціально-економічних та політичних умовах функціонування нашої держави, проблеми забезпечення її безпеки набувають особливої гостроти. В Конституції України у статті 17 зазначено, що забезпечення державної безпеки і захист державного кордону України покладаються на відповідні військові формування та правоохоронні органи держави, організація і порядок діяльності яких визначаються законом. Отже, забезпечення безпеки держави регламентовано на законодавчому рівні й здійснюється спеціально уповноваженими на те суб'єктами. Таким чином, з точки зору конституційного права є важливим дослідження статусу прокуратури у взаємодії з іншими органами державної влади, проте, з точки зору теорії конституційної безпеки ми звертаємося

до найважливіших завдань підтримання внутрішньодержавної стабільності, конституційної безпеки, дотримання основ конституційного ладу України.

Биков О. М., Менчак І. В. Створення окремого правового режиму та дерегуляція підприємницької діяльності як інструмент повернення біженців: адаптація міграційної політики України в повоєнний період. *Legal Bulletin*. 2025. № 2(16). С.38–43.

Стаття аналізує роль дерегуляції підприємницької діяльності як важливого інструменту для повернення біженців в Україну в умовах повоєнного відновлення. У цій статті підлягає дослідженню такий аспект як адаптація чинної міграційної політики України та законодавства до нових викликів і реалій, що викликані наслідками війни і може сприяти створенню умов для ефективної підприємницької діяльності та економічного розвитку, що в свою чергу посилить мотивацію біженців і економічних мігрантів повернутися на Батьківщину. Окремий аспект, який підлягає дослідженню у цій статті – це огляд успішних прецедентів зменшення регуляторного навантаження на бізнес і їх вплив на економічну активність. Зокрема, увага буде зосереджена на таких заходах, як спрощення ведення бізнесу, зниження адміністративних бар'єрів та перешкод, лібералізація податкової політики та зменшення бюрократичних перепон на законодавчому рівні. Розгляд цих прикладів дозволить не лише визначити ефективність дерегулювання підприємницької діяльності, а й зрозуміти, як ці заходи можуть бути адаптовані до специфічних умов України, зокрема в контексті повернення біженців і їх інтеграції в економічну діяльність під час війни та у повоєнний період.

Бобровська О. Ю. Організаційний розвиток системи вищої освіти України як провідний фактор повоєнного відновлення і прогресивного руху. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2025. № 2. С. 1-33.

У статті розкриваються найважливіші аспекти організації діяльності ЗВО, зміст теоретичних і методичних аспектів навчальних процесів підготовки фахівців вищої кваліфікації і управління ними. Вища освіта розглянута як провідний фактор розвитку держави. Показана природа системної взаємодії розвитку країни із розвитком системи вищої освіти забезпечення потреб країни з урахуванням чисельності нової генерації фахівців. Визначено зміст загальнодержавних програм розвитку і реформування ЗВО України, напрямів їх підтримки, пріоритети й основні завдання. Показано, що за певних позитивних змін розвитку ЗВО України сьогодні існує низка невідкладних заходів, які мають бути передбаченими і реалізованими з боку органів публічної влади. Основна увага приділена доказам необхідності глибокого розуміння Урядом країни ролі вищої освіти як базової основи створення і накопичення інтелектуального потенціалу держави та закріплення її ролі в стратегіях, програмах і планах розвитку, кроках їх досягнення. Висвітлено змістовні і практичні засади формування змісту складових елементів процесу навчання і підготовки фахівців, заходи щодо структурного реформування і перебудови системи вищої освіти і заходи, спрямовані на соціальний захист викладачів, працівників ЗВО і випускників. Визначено складники поглиблення взаємодії держави, галузей і регіонів, суб'єктів господарювання і суспільства із системою вищої освіти, її підтримки і розвитку. З'ясовано цілі і завдання держави стосовно оптимізації реформування системи вищої освіти як основи розвитку країни.

Бондик О. В. Зовнішня політика як функція незалежної української держави. *Правове життя сучасної України* : матеріали Міжнар. наук. конф. /НУ «ОЮА», Південний регіональний центр НАПрН України. Одеса: Фенікс, 2014. Т. 2. С. 136-137.

Автор констатує, що зовнішня політика виступає однією з найважливіших функцій держави, яка спрямована на взаємовигідне економічне, соціальне, інформаційне, правове, науково-технічне, культурне та інше співробітництво між державами як рівноправними міжнародними

партнерами. Орієнтуючись на національні інтереси та спираючись на внутрішній потенціал держави, реалізація зовнішньої політики має водночас відповідати світовому курсові держав на підтримання міжнародних відносин, сприяючи їх стабілізації і подальшому розвитку.

Бобровська О. Ю., Мержев Д. П. Економічні функції держави і їх трансформація в повоєнний період. *Ефективна економіка*. 2023. № 9. С. 1-23.

Висвітлено результати наукового дослідження видів, змісту і організаційних засад виконання економічних функцій держави відповідно до завдань Національної економічної стратегії на період до 2030р. Основний аспект дослідження зроблений на видах, кількості і цілеспрямованості завдань економічних функцій, розподілу їх між структурними підрозділами органів виконавчої влади, їх впливу на стан економіки і участі виконавців у досягненні економічних результатів діяльності країни. Здійснена спроба узагальнення, систематизації та оцінювання результатів реалізації економічних функцій показала, що зміст, діапазон і сфери їх застосування суттєво розширилися і активізують необхідність розширення аналітико-дослідницького простору і сучасних інформаційно-комунікативних методів, цифровізації процесів їх розробки та реалізації. Для здійснення заходів Національної економічної стратегії запропоновано розширити економічні функції, які залежно від напрямів управління розвитком країни можуть виконуватись як відокремлено, так і разом із традиційно виконуваними функціями, що реалізуються для задоволення потреб суспільства без порушення шляхів оптимізації структурних, технологічних та інституційних засобів, набуття економічно вищого рівня соціальності, а також за іншими ознаками.

Борденюк В. І. Функції держави як наукова категорія: поняття та види. *Актуальні проблеми модернізації змісту функцій держави в умовах повоєнного розвитку України : збірник матеріалів науково-практичного круглого столу (м. Київ, 13 березня 2025 р.)*. Одеса : Юридика, 2025. С. 35-39.

Автор доводить, що державі притаманні два класи (типи) функцій: об'єктні функції, через які розкривається її сутність та основні сторони її соціально-політичного призначення в суспільстві, та технологічні функції держави (державного управління), через які розкривається її роль як суб'єкта державного управління. Вказується, що головною відмінною рисою цих функцій держави є те, вони здійснюються через розгалужену систему всіх органів державної влади та органів місцевого самоврядування, які беруть участь в їх реалізації в межах повноважень, визначених Конституцією і законами України. Наголошується, що це зовсім не означає, що державі та органам державної влади чи органам місцевого самоврядування притаманні однієї ті ж самі функції. Адже кожен орган публічної влади виконує відповідно до свого функціонального призначення в механізмі держави та в межах своїх повноважень лише певну частину роботи зі здійснення єдиної системи функцій держави. Так, зокрема, Верховна Рада України бере участь у реалізації всіх функцій держави у процесі здійснення законодавчої, контрольної та інших парламентських функцій, органи виконавчої влади – в процесі безпосереднього державного управління, органи місцевого самоврядування – в процесі вирішення питань, віднесених до відання місцевого самоврядування, органи судової влади – в процесі здійснення правосуддя.

Буцан М. Функції держави: поняття, класифікації, наукові трактування. *Часопис Київського університету права*. 2019. № 4. С. 406-410.

У статті розглянуто поняття функцій держави, досліджено наукові підходи щодо його тлумачення, наведено класифікації функцій держави. Здійснено аналіз існуючих функцій в Україні. Досліджено особливості форм здійснення функцій держави. Автор зазначає, що цілі функцій держави – це результати, які необхідно отримати при реалізації функцій, цілі можуть бути безпосередніми, проміжними, кінцевими. На одному етапі історичного розвитку пріоритет

може бути наданий економічним, на іншому – політичним або соціально-культурним функціям, на третьому – функції оборони тощо. Функції виявляють національні особливості країни, оскільки держава зобов'язана забезпечувати геополітичні інтереси етнічної групи, підтримувати розвиток національної культури, мови та ін. Зміст і перелік функцій значною мірою залежать від природи держави, її соціального призначення в суспільному житті. У статті досліджено наукові підходи щодо тлумачення поняття функцій з огляду на існуючу класифікацію функцій держави: за сферами діяльності держави, тривалістю тощо. Наголошено, що правозахисна функція наразі є найбільш актуальною. Адвокатська функція має вираження в діяльності, яка спрямована на захист прав і свобод людини і громадянина, законності та верховенства права в усіх сферах суспільно-політичного життя. Особливості здійснення функцій держави поділяються на правові та організаційні. Правова форма – це однорідна діяльність державних органів, пов'язана з прийняттям правових актів. Організаційна форма – це однорідна діяльність держави, спрямована на створення організаційних умов для забезпечення функцій держави. В Україні існують три основні форми здійснення діяльності держави залежно від видів діяльності: законодавча, виконавча, судова. Підставою для такого поділу є положення Конституції України, в якому виділено ці гілки влади. У здійсненні всіх основних функцій держави активно беруть участь усі види публічної влади в Україні. Ключові слова: сучасна держава, сфери діяльності держави, функціонування держави, завава.

Буюклі В. І. Образ правоохоронної функції у сучасній теорії та філософії права. Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. Одеса, 2012. Вип. 63. С. 198-205.

У статті розглянуто аспекти правової доктрини України, що регламентують питання реалізації правоохоронної функції держави. Зроблено аналіз відповідних авторських позицій, узагальнено розуміння правоохоронної діяльності у контексті реалізації правоохоронної функції держави. Наголошується, що філософсько-правове розуміння правоохоронної функції держави у вітчизняній правовій доктрині ще не сформовано; водночас загальнотеоретичні роботи у цій сфері спрямовані насамперед на дослідження питань феномена правоохоронної діяльності. Сучасне доктринальне розуміння правоохоронної діяльності має виключне значення для вітчизняної правової реальності саме у контексті проблематики визначення змісту та спрямованості правоохоронної функції держави. При цьому сама концепція правоохоронної діяльності, як змістовного зосередження правоохоронної функції держави, на сьогодні є достатньо розмитою; пострадянський підхід до обсягу, суб'єктності, завдань та функцій правоохоронної діяльності ускладнює конструювання відповідного теоретичного концепту. Водночас поглиблений аналіз відповідної проблематики має стати підґрунтям для нових, насамперед філософсько-правових, досліджень. Зокрема, це має бути характеристика правоохоронної функції держави з позицій аксіологічного та антропологічного підходу та філософії держави і державної влади взагалі.

Ванджурак Р., Кушакова-Костицька Н., Балинська О., Панкевич О., Настасяк І. Соціально-правовий феномен суддівського розсуду в контексті реалізації функцій держави. Соціально-правові студії. 2025. Т. 8. № 2. С. 108-117.

Актуальність суддівського розсуду (дискреції) в контексті реалізації функцій держави зумовлюється рядом ключових факторів: цей феномен дає змогу реалізовувати функцію правосуддя гнучко, з урахуванням конкретних обставин справи та мінливих соціально-економічних умов, що забезпечує баланс гілок влади; підвищує ефективність захисту прав людини в судовому порядку; дозволяє уникати формального підходу до правозастосування; підвищує довіру суспільства до судової системи. Метою даного дослідження був розгляд суддівського розсуду як соціально-правового феномену з урахуванням природи державної влади і потреб сучасного правового регулювання суспільних відносин. Серед основних результатів

розвідки також визнання суддівського розсуду як дієвого способу формування громадської думки та суспільної правової свідомості, а отже, розуміння соціальноправового контенту цього феномену з потенційними можливостями формувати проактивне громадянське суспільство і коригувати державно-правову політику. Акцентовано на взаємовпливі дискреційних повноважень суддів і громадської думки, адже суддівський розсуд є одночасно і наслідком, і джерелом впливу на громадську думку та колективну правосвідомість, а відтак може формувати і змінювати настрої в суспільстві, впливати на рівень довіри громадян до державних інституцій, підвищувати правову культуру, і, як наслідок, формувати внутрішню державну політику у сфері правоохорони і правозахисту. Дослідження має практичну цінність, бо демонструє певну теоретичну схему дорожньої карти для тих, хто застосовує дискреційні повноваження держави, а також усіх, кого стосується реалізація розсуду при ухваленні дискреційних рішень представниками органів державної влади.

Варич О. Г. Вектори трансформації основних функцій держави в сучасних умовах. Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія: Право. 2024. Вип. 86. Ч. 1. С. 17-21.

У статті досліджуються питання сучасних напрямків реалізації основних функцій держави в умовах сьогодення. Окреслюється особливості діяльності держави в напрямку забезпечення належного правового регулювання певних груп суспільних відносин. У процесі наукового дослідження за основу взято функціональний підхід, що дозволяє максимально широко з'ясувати питання модифікації функціонального призначення сучасної держави в умовах воєнного стану. Висвітлюються теоретико-правові проблеми розуміння та змістовної характеристики поняття «функції держави», де, з одного боку, підкреслюється їх взаємозв'язок із сутністю держави, а з іншого – функції держави мають нерозривний зв'язок із суспільством, оскільки саме така взаємодія стає запорукою успішної та ефективної їх реалізації. Саме тому функціональне призначення держави на сучасному етапі постає як «шлях» комунікації між державою і суспільством, що засновується на її інституційних засадах. Особливу увагу автор приділяє зовнішнім та внутрішнім факторам, під дією яких змінюються вектори, обсяги та межі реалізації державою своїх функцій.

Вашкович В. В. Зміст та реалізація соціальної функції держави. Порівняльно-аналітичне право. 2017. № 3. С. 113-115.

У статті проведено аналіз змісту поняття соціальної функції держави, викладено позицію дослідників із приводу тлумачення цього правового явища. Прослідковано зв'язок соціальної держави з реалізацією нею соціальної функції та висвітлено це на прикладі вітчизняного правового поля. Також наведено аргументи щодо співвідношення соціальної та правової держави.

Вашкович В. В. Соціальна функція держави як одна із функцій правової держави. Верховенство права та правова держава : матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Ужгород, 21-22 жовтня 2016 р.). Ужгород: Ужгородський національний університет, 2016. С. 7-10. текст

Зазначається, що на сучасному етапі світового економічного розвитку загальносоціальна функція держави, що традиційно аналізувалася й реалізовувалась в межах якоїсь однієї країни набуває наднаціонального й транснаціонального характеру. Тому саме сьогодні для України цей аспект набуває особливої актуальності, оскільки саме на сучасному етапі соціально-економічного розвитку проблема виходу з економічної і політичної кризи, винайдення справедливого суспільного устрою під проводом загальноприйнятної національної ідеї й встановлення ефективного балансу у системі «держава – суб'єкт ринкової економіки – громадянин» є однією з головних проблем

сучасного державотворення. У глобалізованому світі третього тисячоліття лише ефективна реалізація людського потенціалу може дати шанс відбутися Україні як незалежній, цивілізованій державі.

Веремієнко С. В. Реалізація екологічної функції держави правоохоронними органами. Юність науки – 2022: соціально-економічні та гуманітарні аспекти розвитку суспільства : зб. тез XII Міжнарод. наук.-практ. конф. (м. Чернігів, 15-16 трав. 2022 р.). Чернігів : НУ «Чернігівська політехніка», 2022. С. 238-239.

Екологічна функція є однією з найважливіших функцій сучасної Української держави, реалізація якої забезпечується значною кількістю різноманітних органів державної влади, серед яких особливу роль відіграють правоохоронні органи. Правоохоронна форма реалізації екологічної функції держави включає в себе декілька напрямів, головними з яких є захист екологічних прав та інтересів громадян, запобігання екологічним правопорушенням, припинення протиправних діянь, вжиття заходів щодо встановлення, розшуку та затримання правопорушників і притягнення їх до передбаченої законом відповідальності.

Войткова А. В. Особливості та шляхи реалізації функції оборони України як морської держави. Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.). Одеса : Юридика, 2023. Т. 1. С. 91-94.

На основі проведених досліджень визначено особливості функції оборони України як морської держави та шляхи її реалізації в сучасних умовах. Автор зазначає, що функція оборони держави включає у себе систему державних та міжнародних заходів, спрямованих на покращення обороноздатності країни у теперішній військовий час та підтримання бойової готовності Збройних сил в мирний. Вона характеризується тим, що на відміну від інших функцій держави, носить постійний характер. Історія підтверджує, що на усіх етапах розвитку державно-організованого суспільства існувала об'єктивна необхідність захисту від зовнішнього агресора. Резюмовано, що реалізація функції оборони України як морської держави має здійснюватися шляхом: 1) визначення обов'язку оборони України за спеціально створеними морськими військовими адміністраціями, які наділені компетенцією у відповідності до положень Конституції України; 2) збереження «дипломатичної переваги» в регіоні Чорного моря та відновлення виходів до Азовського моря; 3) посилення сил і засобів оборони (створення флоту морських дронів, ППО, сприяння використанню можливостей оборони країн-союзників в оборонних зв'язках; 4) створення Ініціативи чотирьох морів, яка б включала Адріатичне, Балтійське, Чорне і Каспійське моря; 5) посилення дипломатичної активності в регіоні за допомогою формату ГУАМ.

Гайду С. В. Політична функція держави в умовах воєнного стану: потрактування змісту в наукових дослідженнях. Правничий часопис Донецького національного університету імені Василя Стуса. 2023. № 1(3). С. 5-13.

У статті визначено особливості та окремі підходи до потрактування змісту політичної функції держави в умовах воєнного стану. Зазначено, що політична функція держави в юридичній науковій літературі розглядається досить фрагментарно. У більшості політико-правових працях вона розкривалася лише в межах комплексного дослідження інших функцій держави. Визначено, що важливим критерієм поглиблення знань про політичну функцію сучасної української держави є ознака держави, як-от її суверенітет, що є дуже актуальним у воєнний час. Ця ознака дає змогу визначити межі діяльності держави, а отже, – розмежувати зовнішні і внутрішні функції України. У таких умовах діяльність сучасної української держави буде конструктивною та прогнозованою, що забезпечить стабільність і раціональність її розвитку.

Гетьман А. П. Екологічна функція держави в сучасних глобалізаційних процесах. Проблеми законності. 2015. Вип. 128. С. 145-153.

У статті зазначається, що глобалізація світу і нинішній його розвиток у всіх, у т. ч. й екологічній, сферах – це реальні факти. Під їх впливом відбувається трансформація відповідних функцій держави і, в першу чергу, екологічної. Її мета повинна полягати в підпорядкуванні суспільства екологічному імперативу, трансформація сутності держави з абсолютною цільовою та функціональною їх спрямованістю всієї діяльності на реалізацію цього імперативу.

Глазунова С. М. Інформаційна функція сучасної держави. Інформація і право. 2014. № 2 (11). С. 117-121.

Наукова робота присвячена інформаційній функції держави. Особлива увага приділена аналізу даної правової категорії, а саме її становленню та розвитку яке відбувається в умовах глобалізаційних, інтеграційних процесів. Виокремлено основні напрями що складають її зміст. Наведено характеристику її основних ознак. Подано аналіз наукових досліджень у цій сфері.

Глуценко, О. О. Оборонна функція держави в сучасних умовах. Часопис Київського університету права. 2023. № 4. С. 45-48.

У статті здійснено дослідження змісту, особливостей і шляхів реалізації оборонної функції держави в сучасних реаліях сьогодення. Аргументовано визнання забезпечення національної безпеки основною функцією держави. У цьому аспекті інші функції держави класифікуються залежно від напряму національної безпеки. Визнання безпекової сутності дає змогу визначити підстави та обсяг державного регулювання при реалізації функцій.

Глуценко О. О. Рекомендації щодо змін фіскальної функції держави в умовах воєнного стану. Часопис Київського університету права. 2024. № 3. 67-71.

У статті визначено кроки платників податків та держави щодо наближення соціально-економічно-правової рівноваги. Визначено поняття «соціально-економічно-правова рівновага інтересів платників податків і держави». Запропоновано пошук нових рішень щодо збільшення ефективності економічної функції держави через розвиток таких явищ, як «податкова конкуренція» та «податкова культура». Проаналізовано складники податкової конкуренції та фактори, що впливають на рівень податкової культури в країні.

Глуценко О. О. Функція забезпечення безпеки держави в умовах воєнного стану. Часопис Київського університету права. 2023. № 1. С. 53–56.

У статті досліджується проблема визначення сутності функцій держави. Запропоновано розглядати безпеку як основу для розуміння суті функцій. Аргументовано визнання забезпечення національної безпеки основною функцією держави. У цьому аспекті інші функції держави класифікуються залежно від напряму національної безпеки. Визнання безпекової сутності дає змогу визначити підстави та обсяг державного регулювання при реалізації функцій. Запропоновано критерій для класифікації функцій залежно від безпекової сутності.

Головченко М. Ф. Культурна функція як одна з основних функцій держави. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право. Вип. 20. Ч. II. Т. 1. 2012. С. 25-27.

У статті автор аналізує основні функції сучасної держави. Розглядає класифікації функцій держави. Розкриває поняття та зміст основних функцій держави та культурної функції зокрема. Також автор визначає роль та місце культурної функції відносно інших функцій сучасної держави. Наголошено, що визначення функції держави так як підстави їх класифікації, що існують в наукових працях в наш час не зводяться до єдиної думки. Культурну функцію держави

серед інших функцій можна віднести як до внутрішніх функцій держави, що має постійний характер та відноситься до гуманітарних функцій держави, що покликані забезпечити гідні умови існування людей, так і до зовнішніх, яка покликана створити певний імідж держави на міжнародній арені. Культурна функція тісно пов'язана з іншими функціями держави, особливо з економічною, оскільки виконання всіх функцій держави залежить від успішного здійснення економічної функції.

Горбатюк С. Є. Соціальна функція держави в контексті забезпечення соціогуманітарної безпеки. Вісник Національної академії державного управління при Президентіві України. Серія: Державне управління. 2017. № 1. С. 84-90. текст

Проаналізовано історичні, філософські, соціологічні, правові, політичні, управлінські аспекти соціальної держави як суб'єкта забезпечення соціогуманітарної безпеки. Розкрито теоретичні підходи до визначення сутності соціальної держави і соціальної функції держави, обґрунтовано соціально-економічні й соціокультурні особливості розвитку соціальної функції держави в умовах трансформації поглядів на соціальні й гуманітарні потреби людини і суспільства. Запропоновано визначення соціальної держави, конкретизовано соціальну функцію сучасної держави в контексті забезпечення соціогуманітарної безпеки. Обґрунтовано спрямування соціальної функції держави на реалізацію головних пріоритетів суспільного розвитку, на підставі чого сформульовано цільові настанови та основні завдання держави в контексті реалізації соціальної функції.

Гринчак А., Гринчак С. Особливості функціонування вищих державних органів в умовах надзвичайного (воєнного) стану в європейських країнах: конституційно-правове регулювання. Проблеми законності. 2022. № 156. С. 143–158.

У статті проаналізовано конституційно-правові норми, що регламентують особливий правовий режим (зокрема, режим воєнного стану) у країнах Європи, виокремлено ключові ознаки механізму функціонування публічної влади в надзвичайних умовах. Наголошено, що вивчення європейського досвіду є актуальним і доцільним з точки зору можливого подальшого впровадження в національне законодавство. Зосереджено увагу на тому, що особливі правові режими вводять у разі виникнення в державі певної ситуації екстраординарного характеру, яка загрожує розвитку країни та суспільства, правам і свободам громадян; конституційно-правовий інститут воєнного стану як система правових норм визначає підстави і порядок його запровадження, державний орган (або органи), що уповноважений його запроваджувати; встановлюється особливий режим діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій; закріплюються межі дії особливого правового режиму в часі та в просторі; передбачаються тимчасові зміни в розмежуванні компетенції між органами влади різних рівнів; тимчасово органам виконавчої влади, як правило, надають певні повноваження, які в нормальних умовах належать законодавчому органу на чіткій правовій основі.

Гусар О. А. Організаційно-функціональні зміни діяльності публічних інституцій щодо розвитку громад і територій в умовах повоєнного відновлення України. Актуальні проблеми модернізації змісту функцій держави в умовах повоєнного розвитку України : збірник матеріалів науково-практичного круглого столу (м. Київ, 13 березня 2025 р.). Одеса : Юридика, 2025. С. 70-74.

Відмічено, що важливу роль у повоєнному відновленні відіграє консолідація зусиль державних органів спільно з місцевими органами влади, громадськими об'єднаннями, підприємствами та установами. Поряд з цим, виникає необхідність в переосмисленні підходів політики відбудови щодо взаємодії між гілками влади та різними рівнями публічних інституцій для ефективної, скоординованої роботи регіонального розвитку, враховуючи специфіку та ступінь руйнувань

кожного з них. Деформована війною реформа з децентралізації, зруйновані інфраструктура, масштабна міграція населення потребують системного підходу з боку органів місцевої влади (обласні, Київська міська державна адміністрація) та органів місцевого самоврядування щодо вирішення проблем, визначення обов'язкових кроків і послідовності їх виконання з відбудови та відродження регіонів, територій та інфраструктури. Резюмовано, що організаційно-функціональні зміни в діяльності публічних інституцій спричинені реаліями сьогодення в умовах воєнного стану та направлені на реалізацію стратегічних та програмних документів, що спрямовані на посилення просторової згуртованості в Україні, соціально-гуманітарної допомоги та економічної стабільності для забезпечення рівня безпеки і добробуту регіонів та територіальних громад у відновленні інфраструктури та сприяння розвитку внутрішнього потенціалу територій з демократичним, децентралізованим, інклюзивним багаторівневим врядуванням.

Гусар О. А. Система принципів адміністративно-правової діяльності органів публічної влади щодо запобігання корупції в Україні : теоретико-правовий аспект. *Нове українське право*. 2025. Вип. 1. С. 97-104.

Дослідження присвячено науковому обґрунтуванню системи принципів адміністративно-правової діяльності органів публічної влади щодо запобігання корупції в Україні. У статті визначено теоретичний аспект юридично-правової природи категорії «принципи». Запропоновано авторське визначення системи принципів адміністративно-правової діяльності органів публічної адміністрації щодо запобігання корупції, яка представлена як сукупність внутрішньо структурованої, складної системи взаємозумовлених прогресивних приписів, елементи якої визначаються з основоположних цінностей, завдань, стратегій, плану-дій, які безпосередньо пов'язані з організацією адміністративно-правової діяльності щодо запобігання корупції, за умови дотримання яких забезпечується ефективне функціонування антикорупційних органів публічної влади та належна спеціалізація персоналу з боротьби з корупцією. Наголошується на тому, що завдяки принципам відбувається адаптація інтересів і потреб людини та суспільства загалом до тих трансформаційних процесів, які відбуваються з розвитком держави та правотворчих процесів. Вони виступають як соціальний регулятор, міра свободи і справедливості. Підкреслюється, що в системі принципів адміністративно-правової діяльності органів публічної адміністрації щодо запобігання корупції можна виокремити дві класифікаційні групи принципів: національні (національні антикорупційні стандарти та принципи діяльності публічної адміністрації) та міжнародні (принципи європейського права, європейського адміністративного права та європейського урядування, міжнародні антикорупційні стандарти, які містять базові основи боротьби з корупцією).

Гусар О. А. Філософські аспекти та психологічні особливості державного управління в умовах повоєнного відновлення. *Наукові перспективи*. 2025. № 6 (60). С. 702-714.

Державне управління в Україні у філософському та психологічному сенсі набуває особливого значення в сучасну постмодерністську епоху, коли країна в умовах тривалого воєнного стану продовжує крокувати до членства в ЄС та приймає всі глобалізаційні та євроінтеграційні процеси побудови та розвитку багаторівневої системи управління європейського зразка. За допомогою діалектичного методу та принципів історизму, системності, об'єктивності досліджено історичну ретроспективу зміни епохи модернізму на епоху постмодерна. Державне управління, як складна соціальна система структуровано та іманентно розвитку суспільства. Його функціонування зумовлено суспільним характером праці людей та її розподілом. Надано філософську оцінку особливостей здійснення державного управління в умовах воєнного та повоєнного відновлення в епоху постмодерна. Проаналізовано Дорожню карту з питань реформи державного управління. Розглянуто, що на успішне державне управління впливають такі фактори як воля, влада, сили

і ресурси (людські ресурси та національне багатство). Акцентовано, що загострення воєнного конфлікту в Україні вимагає від влади прийняття зважених управлінських рішень, ефективної діяльності державних службовців та належної поведінки громадян, боротьби з корупцією та організованою злочинністю. Посилення внутрішніх спроможностей в Україні є підґрунтям національної безпеки оборони України. Визначено, що високий рівень стресу та тривожності, травматичний досвід воєнних подій негативно впливає на здійснення державного управління. Наголошено на необхідності модернізації державного управління, враховуючи можливі кризові явища та зовнішні фактори загроз епохи постмодернізму та запропоновано перелік проведення певних заходів із реалізації завдань повоєнного відновлення.

Данич О. Ф. До питання про роль правової системи у забезпеченні соціальної функції держави: глобалізаційний вимір. *Альманах права*. 2019. Вип. 10. С. 121-127.

У статті досліджуються роль та значення правової системи у забезпеченні соціальної функції держави в контексті сучасної глобалізації. Автор констатує, що при забезпеченні соціальної функції держави в умовах глобалізації національна правова система виконує найважливішу роль, яку не можна обмежувати лише характером її внутрішнього впливу на здійснення соціальної політики. Останнє пов'язано, зокрема, з тим, що особливої значущості в умовах глобалізації набувають різноманітні питання, пов'язані з конвергенцією правових систем між собою та поступовим формуванням на цій основі наднаціональних або міжнародних правових систем.

Данич О. Ф. Соціальна функція сучасної держави в контексті розвитку основоположних принципів права. *Альманах права*. 2012. Вип. 3. С. 148-151.

Автор статті аналізує вплив права на формування держави та функціонування основних функцій держави, необхідність правового обґрунтування ролі і місця держави у формуванні соціальної політики, узгодження механізмів державно-правового регулювання всіх сфер життєдіяльності суспільства й механізмів ринкового саморегулювання. Проаналізувавши процес формування соціальної функції держави, а також суспільні відносини, які складаються між державою та суспільством у сфері вироблення основних положень щодо здійсненні соціальної політики, місце і роль держави в механізмі вироблення основних положень і реалізації соціальної політики, автор статті дійшов висновку про необхідність еволюції соціальної діяльності держави шляхом поступового розширення її змісту від фрагментарних актів соціальної підтримки населення, які носять «дарований» державою характер, до постійної, цілеспрямованого здійснення соціальної політики. Основним її принципом стає соціальна відповідальність держави як перед суспільством в цілому, так і перед окремими соціальними групами та окремими індивідами. Підкреслюється, що розвиток та ефективне функціонування соціальної сфери суспільних відносин, як однієї із сторін процесу життєдіяльності суспільства, неможливі без цілеспрямованого державно-правового впливу, який здійснюється з метою пом'якшення наслідків соціальної нерівності, обумовленої самою природою людини, подолання соціальної відчуженості, дискримінацій за ознаками соціального походження і майнового положення, фізичного та психічного стану.

Данич О. Ф. Форми та методи здійснення соціальної функції держави: загальнотеоретичний аспект. *Альманах права*. 2016. Вип. 7. С. 134-140.

У статті на загальнотеоретичному рівні досліджуються питання визначення сучасних форм і методів здійснення соціальної функції держави. Зазначається, що вирішення державою будь-якого важливого соціального завдання відбувається за допомогою поєднання різних форм і методів здійснення її соціальної функції. Робиться висновок, що будь-яка держава, здійснюючи реалізацію соціальної функції, одночасно використовує низку як правових, так і неправових

(організаційних) форм її реалізації, застосовуючи при цьому відповідні методи впливу на соціальну сферу суспільного життя, які мають імперативний та диспозитивний виміри.

Дем'янчик В. В. Генеза наукових досліджень у питанні визначення правоохоронної функції держави. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2018. № 4. Ч. 1. С. 72-74.

Стаття присвячена теоретичному дослідженню походження та становлення правоохоронної функції держави, її змісту, завдання та об'єкта. Автором на основі проведеного дослідження точок зору вчених-юристів щодо розуміння правоохоронної функції в державному механізмі сформовано власне визначення правоохоронної функції держави. Визначено, що правоохоронна функція держави не обмежується поняттями «охорона громадського порядку» та «охорона правопорядку».

Деточка А. Ю. Поняття та особливості правоохоронної функції держави. *Юридична наука*. 2019. № 7(97). С. 66-73.

У статті, спираючись на аналіз наукових поглядів вчених, сформовано авторський підхід щодо тлумачення правоохоронної функції держави. Виокремлено перелік найбільш важливих характерних особливостей даної наукової категорії. Узагальнено, що правоохоронна функція держави необхідна для охорони правопорядку, прав і свобод особистості, власності, тобто є комплексною і надзвичайно широкою за обсягом категорією. З'ясовано, що серед науковців та практиків немає єдиного підходу до визначення правоохоронної функції держави так як одна група вчених схиляється до думки, що це перш за все функція захисту законності, правопорядку та охорони прав та свобод людини і громадянина; друга група вчених вважає, що це функція захисту правопорядку, законності та різноманітних форм власності; третя група вчених сприймає правоохоронну функцію як забезпечений системою необхідних ресурсів комплексний напрямок діяльності держави, який діє на основних засадах соціальної та правової держави і покликана для попередження порушень основних прав та свобод людини та громадянина.

Джура Х. Ю. Позитивні та негативні аспекти реалізації соціальної функції держави в умовах сьогодення. *Права людини в Україні: минуле, сьогодення, майбутнє : тези доп. учасників Всеукр. наук.-практ. конф. (Харків, 10 грудня 2020 р.)*. Харків: НДІ ППСН, 2020. С. 33-35.

Зазначається, що ідея соціальної держави має довгу та складну історію, в якій поєднуються різноманітні підходи до переформатування ролі і функцій держави у вирішенні соціальних проблем. На процес впровадження соціальної функції в державі впливає комплекс чинників як внутрішнього, так і зовнішнього походження, динамічність змін у всіх сферах суспільного буття. Відмічаються як позитивні так і негативні аспекти соціальної функції держави. До позитивних слід віднести: законодавче закріплення соціальних прав громадян; направленість держави на підтримку вразливих категорій громадян; створення можливостей всебічного розвитку суспільства; економічний (фінансовий) аспект. Негативними аспектами є: переважно декларативний характер соціальних прав громадян; фіскальний; диференціація громадян за рівнем доходів; залежність від матеріальної допомоги держави.

Джураєва О. О. Загальнотеоретичний аспект інноваційної функції сучасної держави. *Правова держава*. 2017. № 26. С. 5-9.

Статтю присвячено дослідженню окремих проблем і напрямів державної інноваційної політики в сучасних політико-економічних умовах. Проаналізовано стан національного інноваційного потенціалу, що обумовлено наявними умовами у країні, які водночас є передумовами інноваційного розвитку. Акцентовано, що у сучасній правовій науці відсутній єдиний погляд на місце інноваційної функції держави серед інших напрямів її діяльності. Вона розглядається і як складова економічної

функції, і як самостійна функція держави. Однак принциповим і важливим є вже той момент, що діяльність держави з активізації наукових досліджень, безпосереднього впровадження та забезпечення реалізації їх результатів визнається однією з її функцій, оскільки її здійснення дає нові можливості для соціально-економічного розвитку країни. Відповідне значення у формуванні інноваційної функції держави має вивчення досвіду державного регулювання науково-технічної та інноваційної діяльності закордонних країн, що дозволяє оцінити закономірності і прогнозувати тенденції в цій галузі, використати отримані результати при формуванні ефективних механізмів державного регулювання науково-технічної та інноваційної діяльності в Україні та її регіонах. Отже, на думку автора, інноваційна функція сучасної держави реалізується як в межах державної інноваційної політики, так й через кожний напрям економічної політики держави, за допомогою інструментарію яких формується та запроваджується інноваційний спосіб господарювання, що дійсно надає підстави стверджувати про взаємозв'язок між економічною та інноваційною функціями держави.

Джурасва О. О. Класифікація функцій сучасної держави. Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. Одеса : Юрид. л-ра, 2005. Вип. 25. С. 140–145.

Зазначається, що проблема класифікації функцій сучасної держави тісно пов'язана з напевно чи не самим дискусійним у теорії функцій держави питанням – проблемою виділення окремих функцій держави. У цьому контексті автор виділяє два основних моменти. По-перше, ці дві проблеми необхідно чітко розмежовувати, що, на наш погляд, не завжди має місце в юридичній науці. Їхнє змішання неминуче негативно позначається на дослідженні функцій держави. По-друге, у даному випадку можливий тільки один варіант послідовності: спочатку виділення конкретних функцій, а потім їхня класифікація. В існуючій юридичній літературі така послідовність також не завжди чітко простежується. Отже, резюмує автор, результатом класифікації є окремі функції держави, а не їхні класи.

Джурасва О. О. Функція міжнародної інтеграції сучасної держави. *Lex Portus*. 2017. № 2. С. 51-60.

Стаття присвячена дослідженню сутності, особливостей та змісту функції міжнародної інтеграції сучасної держави в системі функцій держави. Розглянуто сутність інтеграційних процесів, що є багатограним і складним явищем. При дослідженні процесу інтеграції було протиставлено процес дезінтеграції, які взаємопов'язані між собою. Проаналізовано зміст функції міжнародної інтеграції сучасної держави як одного з напрямків зовнішньої діяльності держави.

Дзевелюк М. Номенклатура функції сучасної держави. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 11. С. 171-176.

У статті розглядаються сучасні наукові підходи та досліджуються основні проблеми класифікації функцій сучасної держави, а також проводиться аналіз стану вивчення категорії «функції держави» у сучасній юридичній науці. Наведена характеристика нових видів державних функцій та розкрито їх значення на сучасному етапі розвитку державності. Пропонується нова класифікація функцій сучасної держави на основі проведеного дослідження. Наголошено, що виділені та охарактеризовані в наведеній класифікації функції у тому або іншому виді та відповідній формі реалізації, попри всі істотні розходження у характері, обсязі, пріоритетах наявної функціональної діяльності, властиві більшості сучасних держав. Внутрішній зміст цих функцій, змінюватиметься залежно від конкретних політичних, економічних і соціально-культурних умов, але кожна держава так чи інакше здійснюватиме ці функції, зумовлені самою її сутністю як універсальної політичної форми організації суспільства.

Дмитренко Е. С. Фінансова система України у воєнний та повоєнний періоди: правовий та безпековий вимір. *Київський часопис права*. 2023. № 2. С. 143-148.

У статті проаналізовано особливості функціонування фінансової системи України в умовах воєнного стану та повоєнного періоду. Зазначено, що її зміст та сутність, як і правове регулювання фінансових відносин, за таких умов істотно змінюються. З'ясовано перелік викликів та загроз, які впливають на стан фінансової системи в умовах воєнного стану та у повоєнний період. Проаналізовано документи та статистичні матеріали Міністерства фінансів України, Міжнародного валютного фонду, Світового банку про окремі виклики та загрози і їх вплив на фінансову систему України. Окремо розглянуто звіти Національної ради з відновлення України від наслідків війни та Національного банку України, які стосуються аналізованих питань. Шляхом аналізу зазначених документів з'ясовано негативний вплив на фінансову систему нанесених збитків та завданої матеріальної шкоди Україні. Акцентовано увагу на таких викликах та загрозах фінансовій системі, як зростання державних витрат, зменшення надходжень до державного бюджету України та зростання його дефіциту. Зроблено висновок про необхідність збалансування доходів і видатків державного бюджету України у воєнний та повоєнний періоди. Водночас наголошено на важливості визначення на державному рівні нових внутрішніх та зовнішніх джерел фінансування заходів, пов'язаних із веденням військових дій і післявоєнним відновленням та відбудовою України.

Дмитрик А. Соціальна функція в системі функцій держави. *Вісник київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки*. Вип. 2(113). 2020. С. 8-12.

Досліджено соціальну функцію держави, визначено її поняття в системі функцій держави. У процесі функціонування держави виявляється її цілеспрямований вплив на різні сфери життя, суспільні процеси та зв'язки. При виконанні певних функцій держава за допомогою проведених реформ, перетворень, правового регулювання суспільних відносин впливає на стан суспільних процесів, їхню динаміку, спрямованість. Здійснення соціальної функції стабілізує розвиток суспільства. Поглиблено проаналізовано дефініції соціальної функції держави та наведено її актуальне поняття. Стверджується, що визначення соціальної функції держави залежить від низки чинників – правових, політичних, ідеологічних, інформаційних тощо. Установлено, що в науці теорії держави і права велику увагу приділено дослідженню соціальної функції держави. Визначено, що соціальна функція як динамічна, властива конкретному етапу розвитку держави, визначає основні напрями її діяльності, що виражають її сутність і соціальне призначення, покликані реалізовувати поставлені цілі та задачі. У Конституції України поряд з іншими завданнями поставлена мета формування соціальної держави. Унаслідок реалізації Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії та їхніми державами-членами, з іншої сторони, радикально змінилася суспільно-політична і соціально-економічна обстановка в суспільстві, істотно трансформувалися уявлення про мету, пріоритети й методи реалізації соціальної функції держави. Соціальна функція держави – один із основних напрямів діяльності, що здійснюється в соціальній сфері суспільних відносин для забезпечення громадянам гідного рівня життя, розв'язання соціальних суперечностей і реалізації узгоджених інтересів громадян на основі визнаних у суспільстві та законодавчо закріплених соціальних стандартів.

Доронін І. М. Безпекова сутність функцій держави. *Інформація і право*. 2020. № 1(32). С. 66-78.

У статті досліджено проблему визначення сутності функцій держави. Запропоновано розглядати безпеку як основу для розуміння суті функцій. Аргументовано визнання забезпечення національної безпеки основною функцією держави. У цьому аспекті інші функції держави класифікуються залежно від напрямку національної безпеки. Визнання безпекової сутності дає змогу визначити

підстави та обсяг державного регулювання при реалізації функцій. Запропоновано критерій для класифікації функцій в залежності від безпекової сутності. Окреслено подальші напрями досліджень щодо класифікації функцій держави.

Дронов В. Ю. Нові функції сучасної держави. Правове життя сучасної України : матер. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 17 трав. 2019 р.). Одеса : Гельветика, 2019. Т. 1. С. 393-396.

Економіка, наука, культура постійно розвиваються, з'являються нові вимоги суспільства, а держава реагує на них новими функціями. Порядок виникнення і зміни функцій сучасної держави залежить від черговості задач, що виникають перед суспільством у ході його еволюції і тих цілей, які воно переслідує. Плідним функціонування держави буде тоді, коли її функції повною мірою будуть відповідати об'єктивним нестаткам суспільства. Аналізуються такі функції держави, як функція національної безпеки, інформаційна, комунікативна, митна, податкова, екологічна функції та функція міжнародної інтеграції.

Дубинський І. Ю. Класифікаційні особливості функцій держави. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: юридичні науки.* 2019. Т. 30 (69). № 4. С. 7-11.

Досліджено класифікаційну специфіку функцій держави в концептуальних положеннях теорії держави і права. Доведено, що класифікаційні дії в концепції функцій держави мають відбуватись за різними категоріальними явищами залежно від того, в чіьх інтересах (політичних, економічних, соціальних, правових та ін.) провадиться діяльність держави (функціональна складова частина держави). Класифіковано функції держави як загальні (політичні, економічні, соціальні, правові та ін.) і групові (функції, спрямовані на захист інтересів певних груп суспільства). З'ясовано, що загальні функції (політичні, економічні, соціальні, правові та ін.) – це стратегічні напрями діяльності держави, довготривалі і такі, що спрямовані на задоволення інтересів суспільства загалом та стосуються усіх без винятку верств населення. Показано, що головні характеристики функцій держави можна пов'язати з загальнолюдською сутністю держави, з активною позицією як всередині країни, так і за її межами, з наявністю історичної зумовленості і змінності функцій держави, з об'єктивізацією у функціях держави найбільш важливих закономірностей життя суспільства (політичних, економічних, соціальних, правових та ін.). Доведено, що функції держави наділені історичністю, тобто виходять з історичних явищ і погляду їхнього виникнення і розвитку, розглядаючи їх у контексті конкретних історичних умов існування на різних етапах розвитку суспільства і держави, а також залежно від трансформацій політичних, економічних, соціальних, правових факторів. Поглиблено визначення функцій держави як основних напрямів її діяльності, що залежать від об'єктивних потреб спільних відносин людей у вирішенні загальних справ, змістове наповнення яких скеровано історичним напрямом суспільства. Аргументовано, що виконання функцій держави – це багатоскладний процес діяльності держави опосередковано і безпосередньо через державні органи та їхніх посадових осіб.

Дубинський І. Ю. Функції держави як найважливіші напрями розвитку держави. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції.* 2019. № 4. С. 18-21.

Досліджено функції держави в історичному розвитку. Доведено, що основні функції найбільше підпадають під зміни, які відбуваються у державі; похідні функції підпадають під більш потужний вплив усталених етнокультурних пластів життя суспільства, національних, територіальних особливостей, традицій, тому держава сучасного типу, що з'являється у результаті розвитку конкретного державно організованого суспільства, може в явній або прихованій формах зберігати й іноді розвивати деякі традиційні функції держави. У контексті теорії держави і права проаналізовано функції держави і показано, що вони не є усталеним і незмінним феноменом, фундаментальним і застиглим у своєму розвитку, а залежно від конкретно-історичних умов елементи цих загальних функцій можуть

набувати самостійного значення і ознак самостійності. Досліджено державно-правові явища і процеси в концептуальних положеннях теорії держави і права з використанням методів класифікації функцій держави для їхнього подальшого упорядкування і зіставлення. Показано, що важливе значення для розуміння функцій держави має їхня класифікація, яка дозволяє не лише виявити спільні ознаки, а й скласти науково обґрунтовану думку про видову різноманітність функцій держави. Висвітлено, що класифікаційні критерії функцій держави дозволяють зараховувати різні функції держави до конкретного класу і групи. Класифіковано найбільш поширені групи функцій держави: 1) поділ їх на зовнішні функції та внутрішні функції; 2) за критерієм важливості для держави виділяють головні і похідні (додаткові, або неосновні) функції держави; 3) за часовою тривалістю існування функцій держави розрізняємо на обов'язкові (постійні, безперервні) і тимчасові (непостійні, скороминущі); 4) залежно від того, в чиїх соціальних інтересах виконуються функції держави їх розподіляють на загальносуспільні та групові (із захисту інтересів певного прошарку суспільства); 5) галузевий поділ функцій держави, тобто розподіл за сферами суспільного життя (економічний, соціальний, правозастосовний, екологічний та ін.).

Завгородня Ю. С. Функції держави в сучасних умовах: пропедевтичний аспект. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 3. С. 20-22.

Актуальність проблематики дослідження в межах вітчизняного правознавства зумовлюється особливостями епохи постмодерну, формуванням громадянського суспільства, впровадженням демократичних засад діяльності органів публічної влади, формуванням правової держави та значною мірою окупацією частини української території сусідньою державою. Метою дослідження є акцентування на окремих основних напрямках діяльності сучасної держави, що відображають її сутність. Видається недоцільним виокремлення наряду з поняттями «функції держави» та «завдання держави» ще й поняття «цілі держави», враховуючи неаргументованість такого розмежування. Стверджується, що, розкриваючи функції держави, недоцільно висвітлювати завдання держави через їх збіг за змістом, що зумовлено усталеним підходом до використання тих чи інших термінів у межах різних правових традицій. Видається недоцільним розмежовувати функції держави на основні та неосновні, виходячи з етимології терміну «функція». Обґрунтовано, що, досліджуючи функції держави, варто акцентувати на тих напрямках діяльності держави, що визначають її функціональне призначення та здійснюються в ключових сферах соціального життя. Обґрунтовується, що невід'ємною функцією сучасної демократичної держави є забезпечення людських прав та основоположних свобод. Наголошується, що йдеться про права як природні, невід'ємні та фундаментальні можливості людини, які існують незалежно від їх формального закріплення в тексті нормативно-правових актів, а не про права людини як можливості особи, що визначаються і гарантуються законом. У сучасній демократичній державі права людини сприймаються як рівні можливості, що однаковою мірою притаманні всім людям, незалежно від різних ознак. Акцентується на необхідності забезпечення прав дитини. Наступною невід'ємною функцією сучасної демократичної держави є охоронна, що пов'язана із забезпеченням безпеки суспільства, території його функціонування. Резюмується, що в сучасній демократичній державі серед інших напрямів її діяльності особливе місце посідають охоронна функція та функція забезпечення прав та основоположних свобод людини. Якщо держава не виконує функцію забезпечення прав та основоположних свобод людини, то вона не може вважатися демократичною.

Зубкова Л. А. Доктринальне розуміння внутрішніх функцій держави в контексті забезпечення національної безпеки. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 5. С. 466-469.

У статті розглянуто основні правознавчі підходи до розуміння функцій держави. Наголошено, що теорія функцій держави має важливе теоретичне і практичне значення для вирішення

комплексу політичних та соціально-економічних завдань, які постають перед державою і суспільством на певних етапах їх розвитку. Саме через функції держави відбувається реалізація тих конституційних та законодавчих положень, в яких відображається динаміка розвитку держави. Зростання кількості здійснюваних державою функцій, розширення їхнього змісту, удосконалення форм і методів реалізації пов'язано з новими глобалізаційними реаліями з якими зіткнулася Україна й утвердженням, у цих умовах, суверенних національних інтересів. Тому кількість і обсяг здійснюваних державою функцій обумовлюється пануючою в суспільстві концепцією державно-правового розвитку, а також співвідношенням держави і суспільства у питанні досягнення цілей та вирішення завдань, що постають на відповідному етапі розвитку. Визначено внутрішні функції як основні напрями внутрішньої діяльності, в рамках верховенства права, спрямовані на розв'язання конкретних завдань за напрямками розвитку громадянського суспільства та спрямуванням на демократизацію суспільного життя, захист прав і свобод людини і громадянина, забезпечення принципів соціальної справедливості. Звернута увага, що схожість, аналогічність або збіг основних функцій багатьох існуючих сьогодні держав свідчить про зближення їх соціальної сутності і про втілення нового політичного мислення у сучасні міжнародні відносини, про посилення взаємозалежності і взаємозв'язку всіх країн, про об'єктивно зумовлену поступову консолідацію зусиль більшості народів світу у розв'язанні надто серйозних глобальних проблем, у тому числі воєнного характеру. Тому варто прогнозувати появу нових, стратегічних напрямів діяльності України, залежно від конкретно-історичних умов, а окремі елементи (підфункції) певної функції можуть набувати самостійного значення, ставати окремими функціями – функція забезпечення національної безпеки, яка визначатиме актуальні загрози та відповідні цілі, завдання, механізми захисту національних інтересів України й окреслить основи для планування і реалізації державної політики у відстоюванні незалежності і державного суверенітету; відновленні територіальної цілісності у межах міжнародно визнаного державного кордону України; суспільному розвитку, насамперед розвитку людського капіталу; захисті прав, свобод і законних інтересів громадян України; європейській і євроатлантичній інтеграції.

Євенко Д. В. Феноменологія функції оборони держави. *Вісник мариупольського державного університету. Серія: Право.* 2013. Вип. 5. С. 190-196.

У статті досліджуються феноменологічні властивості і ознаки оборонної функції держави, обґрунтовується її особлива важливість для існування і функціонування державності, робиться висновок про те, що оборонна функція держави є його постійною і змішаною функцією, що володіє екзистенційними властивостями і що є телеологічно обґрунтованою. Досліджуються особливості правових форм здійснення оборонної функції держави та методи здійснення такої функції.

Євенко Д. В. Функція оборони у системі функцій держави: гносеологічні підходи. *Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія: Право.* 2012. Вип. 1. С. 118-121.

У статті здійснено теоретичний аналіз зовнішніх функцій держави, зокрема, визначено місце функції оборони в системі функцій держави. Зазначається, що сутнісне навантаження дає змогу в теоретико-онтологічному аспекті глибше пізнати сутність держави, зміст її діяльності, конкретно-історичну роль і значення на міжнародній арені. У праксеологічному аспекті, оборонна функція, виступаючи в якості змішаної функції держави (зовнішня та внутрішня функції) дає змогу вивчення системи функцій, допомагає визначити оптимальні шляхи їх вдосконалення, прогнозувати найближчі та віддалені перспективи розвитку. Оборонна функція держави знаходиться у генетичному системному зв'язку з іншими основними функціями держави, що дає змогу ідентифікувати її в якості основної та змішаної функції, а також функції, яка несе в собі великий прагматичний потенціал міжнародного співробітництва та взаємодії держав щодо збереження міжнародного миру, безпеки та демократичної правової державності.

Єсімов С. С., Курилін І. Р., Ковалів М. В. Механізм реалізації демографічної функції держави: поняття та структура. *Право та наука*. 2019. № 1-2. С. 17-22.

У статті аналізуються структура механізму реалізації демографічної функції держави у контексті Стратегії національної безпеки України. Розглянуто наукові підходи до визначення «механізм держави», «механізм реалізації функцій держави», «механізм правого регулювання». Охарактеризовано структуру механізму реалізації демографічної функції держави у статичному та динамічному аспектах. Розкрито проблемні моменти щодо механізму реалізації демографічної функції у контексті забезпечення національної і економічної безпеки України.

Іванчук Н. В., Тараніч Є.А., Концептуальні засади забезпечення інформаційної безпеки як пріоритетної функції держави. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 6. С. 197-200.

У статті запропонований концептуальний підхід до забезпечення інформаційної безпеки в умовах глобалізації світу й сучасного розвитку теоретико-правової науки. Визначено, що інформаційна безпека України – це складова частина національної безпеки України, стан захищеності державного суверенітету, територіальної цілісності, демократичного конституційного ладу, за якого належним чином забезпечуються конституційні права і свободи людини на збирання, зберігання, використання та поширення інформації, доступ до достовірної та об'єктивної інформації, існує ефективна система захисту і протидії нанесенню шкоди через поширення негативних інформаційних впливів. Наголошено, що сучасна держава здійснює значний масив функцій, зміст яких є надзвичайно різноплановим, що знову виводить на перший план проблему характеристики сутності та призначення держави. Водночас, сучасна геополітика держав відзначається активним використанням інформаційних технологій, що надає можливість докорінно змінити форми і методи збройної боротьби й утвердити пріоритет інформаційного протистояння. На зміну старим стратегіям ведення війни прийшла нова, згідно з якою перемога досягається рішучим придушенням опору противника, руйнуванням його системи управління ще до початку бойових дій за допомогою дезінформації й пропаганди. На тлі останніх подій, які відбуваються в Україні з використанням інформації можна констатувати, що в країні ведеться інформаційна війна. Встановлено, що мета забезпечення інформаційної безпеки України опосередковано відображається у пріоритетах національних інтересів. Важливе місце в системі засобів і методів державного забезпечення інформаційної безпеки посідає спектр методів управління та організації діяльності, які у поєднанні з правовими методами та засобами (переконання, примус, стимулювання) створюють механізми реалізації державної влади. Таким чином, пріоритетність досягнення мети визначена у Стратегії інформаційної безпеки та здійснюється визначеними стратегічними пріоритетами.

Камінська Н., Шаптала Н. Державна політика України з питань тимчасово окупованих територій: проблеми концептуалізації в сучасному науковому дискурсі. *Філософські та методологічні проблеми права*. 2022. Т. 22 (1). С. 57-69.

Реалії українські дійсності пов'язані з тим, що понад вісім років тривають агресія Росії проти України, незаконна окупація частини території нашої держави, порушення прав і свобод людини й громадянина, захоплення державної власності України. З 2014 року відбувається дестабілізація політичної та соціально-економічної ситуації, а 24 лютого 2022 року відбулося вторгнення сусідньої держави, що спричинило запровадження правового режиму воєнного стану в Україні. У зв'язку із цим необхідно з'ясувати, якою є відповідна державна політика України в цих умовах. Очевидним є вплив правового режиму воєнного стану майже на всі сфери суспільного життя, усі напрями державної політики, нормативно-правову основу й інституційні структури реалізації державної політики, форми та методи роботи державних органів й органів місцевого самоврядування. Закономірною є потреба вдосконалити значну кількість чинних

нормативно-правових актів України та прийняти нові в цій сфері. Важливо розширити коло суб'єктів забезпечення деокупації тимчасово окупованої території України, а також акцентувати на відповідальності органів державної влади щодо дотримання обмежень прав і свобод людини в інтересах забезпечення режиму безпеки й гарантій законності в державі.

Клепікова О. В. Роль економічного законодавства у повоєнний період. *Право України*. 2023. № 10. С. 24-35.

Статтю присвячено ролі економічного законодавства у повоєнний період. Розкрито поняття економічної системи, її ступеневий характер трансформації та передумови входження до систем вищого рівня. Наведено окремі аргументи на користь першочергового значення правового регулювання, яке спрямовано на розвиток економічних відносин, а також підсилення ролі економіки задля досягнення стратегічного курсу держави. Наголошується на тому, що розвиток суспільних відносин залежить від стабільного функціонування економічної системи. Нині економічна система України перебуває на етапі динамічного структурного розвитку та модернізації, вона пройшла етап свого становлення та перебуває на етапі інтеграції до європейської економічної та світової економічної систем. У статті аналізуються окремі питання економічного співробітництва між Україною та Європейським Союзом, а також положення Національної економічної стратегії на період до 2030 р. Окреслення концепції правового регулювання економічних відносин, вироблення відповідних рекомендацій щодо вдосконалення законодавства та формулювання окремих теоретичних висновків запропоновано з огляду на змістовний характер категорій: економічна діяльність, галузь економіки, економічна система, економічні відносини, економічне законодавство.

Климентьєв О. П. Інформаційна взаємодія як прояв інформаційної функції. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2014. Вип. 25. С. 154–158.

На основі здійсненого аналізу існуючих доктринальних дефініцій інформаційної функції держави автором сформульовано власне визначення, визначено її сутність та зміст. У зв'язку з відсутністю уніфікованого визначення інформаційної взаємодії автором також було запропоновано його обґрунтоване розуміння. Проаналізовано проблеми, пов'язані з реалізацією інформаційної функції держави, зокрема інформаційної війни України та РФ. Зазначено, що перспективним дослідженням у цій сфері є вироблення обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення правового регулювання інформаційної взаємодії як прояву інформаційної функції держави.

Коломієць О. В. Поняття та зміст митної функції сучасної держави. *Правове життя сучасної України : матеріали міжнар. наук. конф. / НУ ОЮА, Південний регіональний центр НАПрН України*. Одеса : Фенікс, 2014. Т. 2. С. 94-96.

Стверджується, що існування митної справи слід розглядати як фундаментальну підставу для виокремлення особливої функції держави – митної. При цьому вона має розумітися як нормативно та інституційно відокремлений напрям діяльності держави, що виражається у створенні та реалізації нормативно-правових засад переміщення товарів через митний кордон та контроль за їх виконанням з метою забезпечення економічних інтересів держави. Автор підкреслює, що існування митної функції як окремого напрямку діяльності держави є необхідною складовою реалізації суспільних інтересів в економічній сфері.

Коломоєць О. В. Функції держави у сучасному державознавстві: теоретичні проблеми. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Юриспруденція*. 2013. № 5. С. 41-44.

У статті здійснено спробу критичного аналізу сучасних державознавчих положень щодо феномену функцій держави. Доведено, що функції держави слід розглядати як обов'язки

держави по відношенню до суспільства, які завжди є конкретними та нормативно й інституційно оформленими. Розмежовано поняття «функції держави» та «сфери діяльності держави». Показано логічну непослідовність окремих підстав класифікації функцій держави.

Корж І. Ф. Основні критерії інформації – предмета інформаційної функції держави як безпекової. *Право і суспільство*. 2016. № 5. С. 108-115.

У статті досліджується питання основних критеріїв інформації як предмета інформаційної функції держави в сучасних умовах. Розкриваються та аналізуються основні властивості безпекової складової інформаційної функції держави, мета застосування та наслідки їх впливу на об'єкт направленості. Пропонуються методи і способи розпізнання та протидії їх негативному впливу, недопущення їх деструктивної дії на стан функціонування державних органів, життя суспільства і свідомість громадян.

Корнієнко О. О. До питання про поняття зовнішніх функцій держави в Україні та Угорщині. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія Право*. 2024. Вип. 82. Ч. 1. С. 79-83.

Головною метою будь-якої держави, як соціально-правового утворення, є забезпечення, захист, врегулювання та гарантування соціальних, суспільних та індивідуальних інтересів. А тому уся увага й націлена на регулювання суспільно-важливих сфер. Такі напрями в теорії держави і права України та Державно-правової теорії Угорщини традиційно мають назву – функції держави, що за різними визначеннями та підходами фахівців як українських, так і угорських можна трактувати як основні напрямки діяльності. Хоча таке визначення не є єдиним. Сьогодні в науковій літературі можна зустріти різні думки про те що таке функції, які складові елементи і є тими функціями, за якими критеріями їх класифікувати. Вчення про функції сучасної держави традиційно розглядається як невід'ємна частина державного та загальнотеоретичного правознавства в цілому, адже в наш час все більшої актуальності набувають питання функцій держави, необхідність якої пов'язана з трансформацією ролі держави в суспільстві. Функціонування держави є досить складним і динамічним процесом, який потребує теоретичного осмислення. Це викликає значні зусилля та серйозні розбіжності серед учених. В процесі дослідження актуально розглянути функції держави у філософсько-правовій системі концептуальних положень державно-правової теорії. З'ясувати, які є різні визначення функцій держави та як вони співвідносяться між собою. Та основним тезисом даної статті безумовно є питання конкретно зовнішніх функцій, що вартує розуміти під цим, що є їх покликанням. Особливого значення їх дослідження займає в часи редагування наявних механізмів під впливом глобалізаційних коливань. Та над важливим даний напрямок є для України, яка перебуває на етапі гострого оновлення суспільних сфер життя, в тому числі й державно-правової сфери. В цілому даною науковою статтею робиться спроба продемонструвати різні точки зору українських та угорських фахівців для розширення наукових досліджень з питання визначення поняття зовнішніх функцій, і тим самим здійснити вклад в загальну наукову базу з боку українських науковців.

Костецька Т. А. Інформаційна функція держави: конституційні та інституційні аспекти. *Держава і право*. 2010. № 47. С. 113-119.

Розглядаються теоретичні питання становлення і розвитку як самостійної правової категорії «інформаційна функція Української держави». Ключові слова: функції держави, інформаційні правовідносини, інформаційна сфера, інформаційна функція держави, органи державної влади і управління в інформаційній сфері.

Кравець Г. В. Соціальні функції держави: виклики та перспективи розвитку в сучасних умовах. *Політикус*. 2020. Вип. 6. С. 34-37.

Соціальна функція держави визначається як діяльність, спрямована не тільки на задоволення суспільних потреб в охороні здоров'я, освіті, підтримці малозабезпечених тощо, але й на регулювання ринку праці з метою підтримання певного рівня зайнятості, матеріального забезпечення людей, які втратили роботу місця або не змогли знайти їх. Посилення соціальних функцій держави, що відбувається внаслідок дії глобалізаційних процесів, супроводжується звуженням сфери економічної політики держави, безпосереднього впливу на суто виробничі процеси, однак держава не стає від цього слабшою. Якісний перехід до соціально відповідальної держави здійснюється на основі змін, що відбуваються у класових відносинах. Ідеться про дифузю соціально-економічних і політичних детермінант класової структури суспільства, посилення соціальної мобільності індивідів. У перспективі значущість соціальних функцій держави буде тільки зростати, оскільки світова спільнота і ООН зокрема визначає їх як один із складників концепції сталого розвитку. При такому розвитку використання ресурсів спрямовується на забезпечення рівноправності людей і соціальної справедливості. Досягнення сталого соціального розвитку можливе тільки за умов соціального партнерства. Найважливішими формами соціального капіталу вважаються соціальне благополуччя, розвиток культури, дисципліна, чесність тощо. Цей соціальний капітал має відновлюватися і служити культурною спадщиною. Сучасна Україна в соціальній сфері як основну загрозу подальшому соціальному розвитку визнає існування «патронатної культури», яка проявляється через: відсутність індустріальної організації; необхідність прямого субсидування розвитку галузі; обмежені аудиторії-споживачі культурних продуктів; часткову наявність понять «високої» та «масової» культур; переважання цінностей, що стосуються «виживання» та «традиціоналізму» в питаннях особистої економічної свободи, правопорядку і суспільного устрою; низьку підтримку інститутів громадянського суспільства тощо.

Кузенко У. І. Політична функція сучасної держави: поняття, зміст, структура. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право. 2014. Вип. 28. Т. 1. С. 23-36.*

Статтю присвячено дослідженню основних напрямів діяльності сучасної держави в політичній сфері. Визначається місце політичної функції в системі інших функцій держави. Встановлено зміст та структуру функції та перспективи її змін в умовах глобалізації. Наголошено, що політична функція сучасних держав трансформується під впливом глобалізаційних процесів у світі і є їх повним відображенням. Дослідження цієї функції на сучасному етапі цивілізаційного розвитку, здійснення її аналізу та прогнозування дає змогу визначити пріоритетні напрями, які забезпечуватимуть здійснення ідеї суспільства як справедливої системи співпраці вільних і рівноправних членів громадянського суспільства.

Кузенко У. І. Форми реалізації політичної функції держави: поняття, види. *Підприємництво, господарство і право. 2017. № 2. С. 230-234.*

Статтю присвячено дослідженню форм реалізації політичної функції держави, під якими розуміються способи практичної діяльності уповноважених на це ланок механізму держави, що спрямована на втілення в життя державної політики й поставлених перед державою політичних цілей. Правильне визначення форм реалізації цієї функції сприяє становленню демократичного суспільства, забезпеченню його єдності як цілісного соціального організму.

Краковська, А. Є. Поняття соціальної функції держави в сучасній юридичній науці. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2015. Вип. 31. Т.1. С. 14–19.*

Стаття присвячена аналізу основних підходів у визначенні поняття функцій держави з позицій теорії держави і права. Висвітлено сутність та зміст такої категорії як «функції держави» та «соціальна функція держави». Автор обґрунтовує авторське визначення поняття «соціальна

функція». Ключові слова: функції держави, система функцій, класифікація функцій, сутність та зміст соціальної функції, соціальні відносини, соціальна функція держави.

Краковська А. Є. Соціальна функція в системі функцій сучасної держави: теоретико-правові проблеми дослідження. *Держава і право*. 2009. Вип. 44. С. 117-124.

Автор статті визначає основні теоретико-методологічні підходи щодо аналізу поняття функцій держави з позицій теорії держави та права в аспекті обґрунтування ролі соціальної функції. У статті обґрунтовується авторське визначення системи функцій держави, а також поняття «соціальна функція», виокремлено основні проблеми, що виникають із реалізацією соціальної функції держави.

Крижна В. В. Окремі аспекти дослідження генезису правоохоронної функції держави. Правоохоронна функція держави: теоретико-методологічні та історико-правові проблеми : зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. конф. (17 травня 2019 р., м. Харків) / Харківський національний університет внутрішніх справ. Харків, 2019. С. 110-111.

Зазначається, що сучасна держава має не одну правоохоронну функцію, як вважає більшість науковців, а декілька – внутрішні та зовнішні правоохоронні функції. До внутрішніх належать: охорона прав і свобод людини; функція забезпечення правопорядку. До зовнішніх правоохоронних функцій слід віднести участь держави в охороні прав і свобод людини на міжнародній арені та участь держави у підтримці міжнародного правопорядку. Наголошується, що питання віднесення функції охорони правопорядку до складу функцій держави ще не отримало однозначного трактування в науковій літературі й залишається дискусійним. Специфіка наукових суперечок за цією тематикою визначається, перш за все, наявністю двох абсолютно протилежних наукових позицій, а саме: ряд дослідників вважають, що належність зазначеної функції до складу функцій держави є проявом об'єктивної реальності. Інші науковці заперечують самостійність даної функції та характеризують її як загальний феномен, що «розподілений» між іншими функціями держави. Резюмується, що правопорядок є тим поняттям, що охоплює найбільшу кількість об'єктів правової охорони держави, але не характеризує цей напрям діяльності загалом. Категорії правопорядку, прав та свобод громадян, прав власності тісно пов'язані між собою, доповнюють одна одну й не можуть розглядатися як самостійні функції. Вони складають зміст єдиної функції держави, що, на нашу думку, має визначатися як правоохоронна функція держави. Отже, правоохоронна функція держави полягає у забезпеченні охорони конституційного ладу, прав і свобод громадян, законності і правопорядку, довілля, встановлених і регульованих правом усіх суспільних відносин. Вона була притаманна державі завжди і є однією з провідних у її діяльності. Завдяки саме цій функції забезпечується існування, благополуччя самого суспільства, особистості в ньому.

Купіна Л. Ф., Гусар О. А., Кушакова-Костицька Н. В. Актуальні проблеми модернізації змісту функцій держави в умовах повоєнного розвитку України (огляд та рекомендації круглого столу). *Філософські та методологічні проблеми права*. 2025. № 2.

У публікації надається огляд та рекомендації круглого столу «Актуальні проблеми модернізації змісту функцій держави в умовах повоєнного розвитку України», який відбувся 13 березня 2025 року в Інституті правотворчості та науково-правових експертиз Національної академії наук України з метою напрацювання пропозицій до зміни підходів до змісту функцій держави та розробки нормативно-правових механізмів повоєнного відновлення України.

Купіна Л. Ф. Концептуальні засади зміцнення соціальної функції держави для розвитку людського капіталу України. *Актуальні проблеми модернізації змісту функцій держави*

в умовах повоєнного розвитку України : збірник матеріалів науково-практичного круглого столу (м. Київ, 13 березня 2025 р.). Одеса : Юридика, 2025. С. 148-15.

Автор наголошує, що людський капітал є основним рушієм сталого економічного зростання та суспільного добробуту, тому одним із завдань держави є формування і здійснення, через свої інституції, ефективної державної політики, яка буде сприяти його накопиченню та розвитку. Нинішня соціальна політика держави має бути дієвим організаційно-правовим механізмом інвестицій в людський капітал задля його накопичення, що забезпечить сталий розвиток країни. На думку автора, концептуальними засадами зміцнення соціальної функції держави є модернізація державної політики у соціальній сфері через вивчення потреб кожного члена суспільства та формування індивідуалізованої політики соціальної підтримки, створення інклюзивної інфраструктури, цифровізації соціальної сфери з метою всеосяжного та всебічного доступу особи до соціальних послуг, налагодження системи просування соціальних прав громадян, у тому числі уразливих груп через подолання проблеми їх невикористання. З цією метою слід активізувати дії по завершенню адаптації національного законодавства до міжнародних стандартів, розробці нормативно-правових механізмів дотримання та захисту соціальних прав, підвищити рівень обізнаності представників органів публічної влади, місцевого самоврядування та інших надавачів соціальних послуг щодо просування, застосування та захисту соціальних прав, з метою виявлення реальних соціальних потреб налагодити комунікацію та взаємодію між владою, представниками громадянського суспільства та кінцевими споживачами соціальних послуг, що дозволить здійснювати моніторинг додержання соціальних прав та сприятиме прийняттю управлінських рішень щодо покращення механізмів надання соціальних послуг. Вказане дозволить утвердити прагнення України у визнанні демократичних цінностей – людської гідності, рівності та свободи, досягненню балансу між соціальними та економічними аспектами реалізації прав людини та громадянина, що посилюватиме людиноцентристський підхід при здійсненні соціальної функції держави та розвитку людського капіталу

Купіна Л. Ф. Розвиток правового регулювання домашньої праці в контексті модернізації соціальної функції держави. *Нове українське право*. 2025. № 3. С. 85-91.

У статті досліджено проблеми правового регулювання домашньої праці, які потребують невідкладного вирішення, у тому числі задля розвитку ринку домашньої праці у повоєнний період в Україні. Першочерговими питаннями є незадекларована праця домашніх працівників, їх участь у системі загальнообов'язкового соціального страхування та гідна праця. Проаналізовано досвід різних країн, які впровадили у національні політики інструменти прямого та непрямого впливу у боротьбі з незадекларованою працею. Зроблено висновок, що одним із напрямів розвитку правового регулювання домашньої праці – є внесення змін до чинного законодавства щодо забезпечення доступу до домогосподарств із гарантуванням права недоторканості житла. Обґрунтовано, що використання непрямих інструментів впливу, в більш м'який спосіб стимулює до формалізації трудових відносин, що забезпечить домашнім працівникам доступ до соціально-трудова гарантій. Саме в такий спосіб держава спроможна ефективно реалізувати соціальну функцію в частині заохочення до трудової активності усіх верств населення, підвищувати престиж домашньої праці та посилювати соціально-трудова захист домашніх працівників. Зазначено, що інституційному механізму держави слід бути готовим до трансформації ринку домашньої праці, який потребуватиме працівників із догляду за особами з інвалідністю внаслідок війни, а також розробляти політику створення робочих місць для них у різних суб'єктів господарювання, і домогосподарства не мають бути винятком у цьому. Тому, нині варто модернізувати соціальну функцію держави і забезпечити її реалізацію через впровадження нормативно-правових механізмів мінімізації випадків незадекларованої домашньої праці, забезпечення домашнім працівникам гідних умов праці та, в обов'язковому порядку, доступу до соціального забезпечення.

Кушакова-Костицька Н. В. Вплив цифровізації на конституціоналізм: концептуальні підходи щодо перспектив державного регулювання інформаційного простору. *Філософські та методологічні проблеми права*. 2025. № 1. С. 29-36.

Процес цифровізації, який охопив віртуальне інформаційне середовище, нині впливає на всі сфери соціальних відносин: інформаційні, політичні, правові, економічні, фінансові тощо. Цифровізація конституційного процесу має два основні аспекти: конституціоналізація цифрових прав і цифровізація правотворчих процесів. У зв'язку з цим, особливого значення набуває регламентація нової групи людських прав – цифрових, зокрема, захист персональних даних, право на доступ до інформації, право на забуття та інші права, які донедавна ідентифікували як інформаційні права людини. Мета статті – розглянути основні теоретичні моделі цифрового конституціоналізму та проілюструвати переваги ухвалення соціально-правового підходу щодо його аналізу в контексті державного регулювання. Через малодослідженість вітчизняними вченими зазначеної тематики було використано доктринальний метод, завдяки якому проведено аналіз правових доктрин та їх практичного застосування зарубіжними вченими. У публікації вперше досліджено використання конституційних наративів в управлінні платформами соціальних мереж і правові можливості регламентації цифрових прав, спираючись на концепції цифрового конституціоналізму. Вивчено, як цифровий конституціоналізм впливає на державне управління щодо застосування конституційних цінностей у регулюванні приватного сектору мережі Інтернет і як державне управління цифровими/інформаційними правами людини залежить від ліберального та нормативного підходів до цифрового конституціоналізму. Сформовано висновок, що цифровий конституціоналізм є проектом, що орієнтується на досягнення інституційної рівноваги між державним регулюванням цифрового середовища й регулюванням з боку приватних корпорацій для запобігання встановленню непропорційної дискурсивної влади в галузі права та технологій як головного фактору, що може сприяти «конституційній кризі» у сфері цифрової трансформації системи державного управління.

Кушакова-Костицька Н. В. Інформаційна безпека громадян в контексті реалізації основних функцій держави: українські реалії. *Актуальні проблеми модернізації змісту функцій держави в умовах повоєнного розвитку України* : збірник матеріалів науково-практичного круглого столу (м. Київ, 13 березня 2025 р.) / Інститут правотворчості та науково-правових експертиз НАН України. Одеса : Юридика, 2025. С. 152-155.

У публікації зазначається, що в умовах воєнного стану питання інформаційної безпеки набувають особливого значення, і певні обмеження в інформаційній сфері видаються доцільними, але у повоєнний період питання вільного інформаційного обігу постане знов і набере нових, ще більш потужних обертів. Тому необхідно на законодавчому рівні чітко визначити можливі обмеження інформаційних прав громадян як в умовах воєнного стану, так і під час відновлення країни у повоєнний період, адже, як проголошено в Резолюції 59(1) Генеральної Асамблеї ООН, «свобода інформації є основним правом людини і критерієм усіх інших свобод», і її неправомірне обмеження може зумовити подальший антидемократичний вектор розвитку суспільства. Акцентовано, що в умовах сьогодення поки що не вбачається передумов для реального вирішення проблеми, пов'язаної з протиріччям між інтересами приватного медійного бізнесу та реалізацією державної інформаційної політики, яка повинна гарантувати інформаційну безпеку громадян, але без її врегулювання подальший сталий розвиток як держави, так і соціуму є неможливим. Таким чином, видається своєчасною і нагальною сама постановка проблеми та її концептуальне обговорення на рівні науковців, фахівців у сфері інформаційної безпеки та громадськості в цілому.

Легеца Ю. О. Сучасний вимір контрольно-координаційної функції держави. *Актуальні проблеми модернізації змісту функцій держави в умовах повоєнного розвитку України*

: збірник матеріалів науково-практичного круглого столу (м. Київ, 13 березня 2025 р.) / Інститут правотворчості та науково-правових експертиз НАН України. Одеса : Юридика, 2025. С. 166-167.

Вказується, що трансформація функції контролю в сучасних умовах передбачає комплексне переосмислення та модернізацію традиційних підходів до здійснення управлінського впливу, який все більше набуває ознак координації. Сьогодні контрольна функція набуває нових вимірів завдяки впровадженню сучасних інформаційних технологій та цифрових інструментів. Автоматизація процесів, використання великих даних та аналітичних систем дозволяють у режимі реального часу відслідковувати виконання нормативних вимог, швидко виявляти порушення та прогнозувати ризики. Водночас трансформація контролю включає адаптацію законодавчої бази до сучасних викликів. Реформування нормативно-правових актів спрямоване на забезпечення більшої гнучкості, прозорості та відповідальності контролюючих органів. Підкоеслено, що сучасний підхід до контролю переходить від реактивного характеру до проактивного, коли основна увага приділяється запобіганню негативних явищ, а не лише їх виявленню після факту. Також важливим аспектом є інтеграція національних контрольних систем з міжнародними стандартами, що дозволяє використовувати найкращий світовий досвід та сприяє зростанню довіри до державних інститутів. Отже завдяки цьому процес трансформації сприяє підвищенню ефективності управлінських рішень і забезпечує більш стабільне функціонування державного апарату в умовах стрімких соціально-економічних змін.

Легеца Ю. О. Удосконалення нормативно-правових механізмів здійснення регіональної еколого-енергетичної політики для повоєнного відновлення України. *Нове українське право*. 2025. № 3. С. 134-141.

Метою наукової статті, що визначає її актуальність, обґрунтовано вироблення удосконалення нормативно-правових механізмів здійснення регіональної еколого-енергетичної політики для повоєнного відновлення України. Автором підкреслено, що недостатньо опрацьованими залишаються питання інтеграції екологічної та енергетичної політики саме на регіональному рівні, з урахуванням повоєнного контексту, викликів децентралізації, потреб у новому інституційному дизайні та правовому механізмі відбудови. Акцентовано, що у науковій літературі відсутній системний аналіз правових колізій та прогалин, що виникають при реалізації місцевих політик у сфері «зеленої» відбудови, зокрема в аспектах фінансування, стратегічного планування та екологічного моніторингу. Зроблено висновок, що проблема удосконалення нормативно-правових механізмів регіональної еколого-енергетичної політики у контексті повоєнного відновлення України є актуальною, слабо розробленою і потребує комплексного міждисциплінарного дослідження, що охоплює як правові, так і управлінські, соціальні та екологічні виміри. Визначено, що повоєнне відновлення України має відбуватися із дотриманням принципів кліматичної нейтральності, енергетичної децентралізації, сталості та стійкості економічної системи, що здатне вирішити задачі не лише із забезпечення соціально-економічної стабільності регіонів, але і створить умови для зміцнення позицій української держави на міжнародному енергетичному ринку. Обґрунтовано, що до ключових напрямів підвищення ефективності проведення «зелених аукціонів» в Україні в аспекті підвищення ефективності здійснення регіональної еколого-енергетичної політики віднесено: збільшення квотування та процентний показників, що припадають на одного інвестора, що дозволить підвищити привабливість такого економічного кластеру для великих іноземних енергетичних компаній; подовження термінів проведення «зелених аукціонів» до 2034 року через їх низьку ефективність на етапі їх започаткування в Україні; перехід до використання механізму ринкової премії.

Лемак О. В. Забезпечення національної безпеки як функція держави. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2016. Вип. 38. Т. 2. С. 64–67.

У статті автор доводить, що функція держави щодо забезпечення національної безпеки повинна бути цілісною з позицій правового забезпечення, організації та управління національною безпекою і водночас чітко розмежовувати напрями (сфери, об'єкти) свого захисту як для більш раціонального використання державних ресурсів, так і для можливості їх аналізу та контролю з боку громадянського суспільства. Ключові слова: національна безпека, функція держави, загрози, напрями, сфери, об'єкти, громадянське суспільство.

Литвин Н., Мацелюх І. Форми реалізації економічної функції держави. Юридичний вісник. 2022. № 4. С. 14-21.

Стаття спрямована на дослідження правових форм реалізації економічної функції держави. У науковій статті охарактеризовано систему форм реалізації економічної функції держави. Розглянуто класифікацію форм реалізації економічної функції держави з поділом їх на правові та організаційні (не правові). Встановлено, що правові форми орієнтовані на взаємодію держави і державних органів (шляхом створення, реалізації та охорони правових норм) з різними соціальними процесами. Розкрито зміст правових форм реалізації економічної функції держави, надано їх авторське визначення. Зазначено, що для функціонування держави питання про функції та форми їх реалізації є одним з найбільш фундаментальних та значущих. Форми реалізації функцій держави не можна розглядати у відриві від її сутності та змісту діяльності. Правильний вибір форм реалізації конкретних функцій, особливо це стосується економічної функції, може як стабілізувати умови розвитку суспільства, так і сприяти розвитку кризових ситуацій та кризового стану. Підсумовано, що: правові форми реалізації економічної функції держави виступають найбільш легітимним засобом, інструментом виконання державою даної функції; різноманітність форм реалізації економічної функції держави дозволяє класифікувати правові форми на правотворчу, правозастосовну та правоохоронну; в системі правових форм реалізації економічної функції перспективного значення набувають контрольна-наглядова та договірні форми, які містять у собі елементи інших форм реалізації економічної функції держави.

Ліпкан В. А., Мартиненко Д. Б. Безпекова функція держави: сучасний зміст із позицій стратегічних комунікацій. Правові новели. 2024. № 23. С. 310-320.

Стаття присвячена глибокому аналізу концепції безпекової функції держави в контексті сучасних геополітичних викликів і турбулентності міжнародної безпекової системи, підкреслюючи її критичне значення для національної безпеки і суверенітету. Автори аргументують необхідність виокремлення безпекової функції як самостійної ключової складової державної політики, яка відіграє стратегічну роль у творенні геостратегії і забезпеченні державної безпеки та стійкості Української Держави в умовах гібридної війни, внутрішніх загроз та глобальних трансформацій. У роботі визначено, що системна демілітаризація України протягом останніх десятиліть, поряд із фрагментацією державного суверенітету та знищенням стратегічної інфраструктури, призвели до суттєвого послаблення стратегічного потенціалу інституційної системи і зниження рівня державної безпеки. Висунуто тезу про необхідність розвитку інноваційних підходів до безпекової функції держави, які мають базуватися на комплексному підході: інтеграція правового регулювання, кібербезпеки, інформаційно-психологічних операцій та новітніх технологій. Увага акцентується на важливості стратегічного планування, розробки державної безпекової політики, що спирається на прогностичні моделі та багатовекторне бачення. Акцентовано на аналізові державної системи, яка має забезпечувати реалізацію безпекових заходів для захисту конституційного ладу, національної ідентичності, громадянського суспільства та цілісності державних кордонів. Особливо піднімається питання впливу політичної еліти та наукового лобі,

яке перешкоджає формуванню альтернативних сценаріїв розвитку державної безпеки. Узурпація процесу стратегічного мислення заважає ефективному впровадженню державної політики та прогнозуванню ризиків. Автори закликають до інституційної реформи та розробки нових стратегем, які б забезпечили стійкість держави в умовах нелінійного розвитку світового порядку. Висновується, що безпекова функція виступає ключовою складовою геостратегії держави, яка має забезпечувати захист від зовнішніх загроз і внутрішню стабільність, водночас надаючи наукові рекомендації щодо удосконалення безпекових процесів у державному управлінні. Зауважено на важливість відновлення наукових дискусій для формування системної та прозорої безпекової стратегії, яка б враховувала національні інтереси, потенціал державних інституцій та виклики сучасного кіберпростору.

Ліпкан В. Геостратегія Української держави з позицій природно-правового методу (підходу). Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Політичні науки та публічне управління. 2023. № 3(63). С. 59-69.

Розвиток геостратегії як політико-безпекової теорії зумовлює необхідність звернення до вивчення різноманітних методів дослідження. Логіка сучасних трансформаційних процесів передбачає з'ясування потенціалу природно-правового методу для додаткового обґрунтування геостратегії як окремої політичної теорії, її виділення і принципову методологічну відмінність від геополітики. На підставі природно-правового методу інтерпретовано сучасні тенденції у стратегічному ландшафті, які впливають на формування геостратегії сучасної України. Контекст статті усіяло просякнутий концепцією Realpolitik, яка реально збільшує синергетичний потенціал теоретичних знань та підсилює методологічний рівень політичної науки. В умовах постійних трансформацій політичних відносин під впливом глобалізаційних і регіональних чинників сучасної міжнародної політичної системи та формування нового світового порядку геостратегія подається крізь політико-безпековий і правовий дискурс. Презентовано два відповідні напрями дослідження: 1) геостратегія як політико-безпекова практика і функція держави; 2) геостратегія як концептуальний акт стратегічної правотворчості найвищого рівня. Подана модель виступає інтегральним результатом екстраполяції методів політичних наук, правового регулювання, безпекознавства та моделювання. Додатково науково обґрунтовано використання сили, іншого сучасного та інноваційного інструментарію в тому числі стратегічних комунікацій, гібридних війн чітко визначеними політичними інститутами, які формують та реалізують геостратегію для формування гарантованих Конституцією України і забезпечених стратегічним потенціалом необхідних і достатніх умов для безпосередньої реалізації стратегічних національних інтересів. Науково доведено, що природно-правовий метод, ставить Божу Віру і Світоглядний баланс на вершину ефективного розвитку націодержави, яка за допомогою повинності дисциплінованого чину чітко ідентифікує власний національний ідеал, баланс влади і внутрішній лад, мир та розвиток, солідарність та справедливість. Уперше в політичній науці вводяться неологізми: деінфраструктуризація, інфраструктурний цинізм, інфраструктурна десуверенізація. Як обсяжні політичні лексеми вони є наслідком застосування природно-правового методу до формування категорійно-понятійної системи теорії геостратегії. Уперше подано матрицю наукових методів теорії геостратегії.

Лощихін О. М. Комунікативна функція у системі функцій сучасної держави. Публічне право. 2013. № 2. С. 263-268.

Розглядаються теоретичні питання становлення та розвитку як самостійної правової категорії «комунікативна функція держави». Аналізуються поняття і зміст комунікативної функції держави у світлі трансформації природи державних функцій, збільшенням їхнього каталогу та у зв'язку з проголошенням ідей субсидіарності, демілітаризації, деконцентрації державно-владних

структур і методів при збереженні ідеї правової держави і народженні нової теорії сервісної й ефективної держави, покликаної задовольняти потреби суспільства і кожного окремого його члена за принципом надання публічних послуг, що, у свою чергу, об'єктивно вимагає ефективного інформаційного забезпечення.

Мадалиць В. В. Соціальна функція держави та права людини: механізми захисту в умовах воєнного стану. Аналітично-порівняльне правознавство. 2025. Вип. 1. С. 41-47.

У статті досліджуються особливості реалізації соціальної функції держави та захисту прав людини в умовах війни, а також перспективи вдосконалення механізмів соціального захисту в контексті сучасних викликів. Автор аналізує теоретичні аспекти соціальної функції держави як ключового інструменту забезпечення суспільної стабільності, соціальної справедливості та реалізації прав громадян. Висвітлюються основні проблеми, з якими стикається держава під час виконання своєї соціальної функції у воєнний період, включаючи руйнування інфраструктури, масову міграцію, цифрову нерівність, кіберзагрози та обмеженість фінансових ресурсів. Особливу увагу приділено механізмам соціального захисту, які функціонують у кризових умовах. Досліджуються можливості цифрових платформ, таких як «Дія», для надання соціальних послуг, мобільні медичні бригади, програми підтримки внутрішньо переміщених осіб і адресна допомога вразливим категоріям населення. У статті наголошується на необхідності реформування законодавчої бази для адаптації до кризових умов, спрощення процедур отримання соціальних виплат і запровадження механізмів швидкого реагування на гуманітарні виклики. Аналізується значення цифровізації соціальної сфери як інструменту підвищення доступності, прозорості та ефективності соціального захисту. Висвітлюються перспективи впровадження штучного інтелекту для автоматизації процесів адміністрування соціальних послуг, що дозволить зробити допомогу більш адресною. Перспективи вдосконалення механізмів захисту соціальної функції держави включають розбудову цифрової інфраструктури, посилення кібербезпеки, підвищення цифрової грамотності населення та інтеграцію міжнародного досвіду. Важливим завданням є розробка комплексної стратегії післявоєнного відновлення, яка враховуватиме потреби постраждалих громадян, відновлення інфраструктури та створення умов для економічного зростання. У висновках наголошується, що ефективне виконання соціальної функції держави та захист прав людини є ключовими чинниками забезпечення стабільності суспільства та відновлення країни в післявоєнний період.

Макаров Є. О. Зміст функції планування в забезпеченні національної безпеки. Юридичний науковий електронний журнал. 2023. № 6. С. 820-823.

Стаття присвячена з'ясуванню актуального змісту функції планування в забезпеченні національної безпеки. Розкривається юридична сутність понять «функції», «функції держави», «планування», на підставі чого формулюється визначення поняття «функція планування забезпечення національної безпеки». Під плануванням забезпечення національної безпеки розуміється особлива функція держави, що виражається у системному процесі постановки цілей, розробки та впровадження комплексу заходів, спрямованих на прогнозування, попередження та ліквідацію реальних і потенційних загроз національній безпеці. Цей процес охоплює дію правових механізмів для запобігання, мінімізації та нейтралізації різних типів загроз (ризиків), які можуть порушити сталий та безпечний розвиток держави і суспільства, й охоплює як довгострокові, так і короткострокові стратегії, спрямовані на захист ключових інтересів держави та суспільства. Звертається увага на те, що функція планування національної безпеки ґрунтується на ретельному аналізі поточних і потенційних загроз, а також на прогнозуванні їх можливого розвитку. Одним із основних аспектів цієї функції є детальний аналіз існуючих та можливих загроз (ризиків) для національної безпеки, включаючи процеси, пов'язані із забезпеченням такої

безпеки. Розглядувана функція також має реалізовуватися як гнучкий і динамічний процес, здатний адаптуватися до змін як у внутрішніх, так і зовнішніх умовах забезпечення безпеки. Для функції планування національної безпеки характерним є також те, що вона охоплює всі рівні державної діяльності (від стратегічного до оперативного), а разом із тим включає координацію (взаємодію) між різними суб'єктами забезпечення національної безпеки.

Максимович Р. О. Трансформація соціальних держав внаслідок військових конфліктів. Аналітично-порівняльне правознавство. 2025. Вип. 2. С. 1219-1224.

У статті розглядаються як внутрішні, так і зовнішні аспекти впливу воєн на соціальні держави. З одного боку, зміна бюджетних пріоритетів у бік військових витрат може призводити до скорочення соціальних програм, що підвищує рівень соціально-економічної нестабільності. З іншого боку, в умовах війни держави нерідко посилюють соціальний захист для підтримки населення, що може сприяти подальшому розвитку інститутів соціальної держави. Також аналізується трансформація суспільних відносин, включаючи зміни рівня довіри до державних інституцій та мобілізаційні процеси. Економічні наслідки воєнних конфліктів є багатограними: перерозподіл ресурсів на користь військових потреб, руйнування економічної інфраструктури, зниження виробничих потужностей, втрати людського капіталу та порушення логістичних ланцюгів. Особлива увага приділяється аналізу змін у бюджетній політиці держав, а також впливу санкцій, міжнародної ізоляції та глобальних економічних потрясінь на розвиток соціальних держав. Соціальні наслідки воєн охоплюють масові міграційні процеси, інтеграцію біженців, адаптацію ринку праці та зміну підходів до організації системи соціального захисту. У статті розглядається досвід різних країн щодо підтримки внутрішньо переміщених осіб, ветеранів та постраждалих цивільних, що є критично важливим для ефективного функціонування соціальної держави у кризових умовах. Політична трансформація, спричинена військовими конфліктами, може мати суперечливі наслідки. З одного боку, війна може посилювати авторитарні тенденції та контроль держави над суспільством. З іншого боку, історичний досвід показує, що війни часто сприяють модернізації політичних систем та розвитку демократичних інституцій, зокрема через розширення ролі держави в соціальній сфері. Глобальні виклики для соціальних держав у контексті військових конфліктів включають необхідність інтеграції біженців, балансування між військовими витратами та фінансуванням соціальних програм, а також збереження суспільної згуртованості. У статті аналізується, як різні держави адаптуються до нових реалій, забезпечуючи стабільність соціальних систем та довіру громадян до інституцій влади. Таким чином, у статті досліджуються комплексні взаємозв'язки між військовими конфліктами та соціальними державами, розглядаються основні економічні, соціальні та політичні наслідки війни, а також окреслюються можливі шляхи адаптації державних політик до нових викликів.

Марущак О. А. До питання про класифікацію функцій сучасної держави. Правовий часопис Донбасу. 2019. № 4 (69). С. 25-31.

У статті досліджено наявні класифікації функцій держави, створені в різні історичні періоди. Відзначається, що на сьогодні відсутня єдність системи класифікації, що пов'язано з тим, що одна й та сама функція може мати різні назви, а окремі функції можуть як штучно, необґрунтовано бути розділені, так і об'єднані. Наведено актуальну нині класифікацію функцій держави.

Марущак О. А. Формування та становлення наукової категорії «функції держави». Форум права. 2019. № 2. С. 59-69.

Розглянуто та проаналізовано еволюцію правової та політичної думки про цілі, задачі та функції держави в різні історичні епохи: від античних часів і до сьогодення. Встановлено, що на сьогодні цілі та задачі стали співвідносними і виражають соціальне призначення держави,

що у свою чергу знаходить своє закріплення на конституційному рівні, а функції держави, маючи співвідношення з задачами, забезпечують виконання соціального призначення держави. Сформовано висновки що у результаті реконцептуалізації «ланцюга» цілі-задачі-функції та еволюції правової, політичної та філософської думки у юридичній науці відбулось становлення базової категорії «функції держави», яка визначає та досліджує основні напрямки діяльності держави. Ключові слова: держава; цілі держави; задачі держави; функції держави; політична думка; державна влада; правова думка.

Марущак О. А. Функції держави: визначення поняття. Держава та регіони. Серія Право. 2019. № 3. С. 17-21.

Висвітлено питання стосовно однієї із базових категорій теорії держави – функції держави, а саме визначення цього поняття. У процесі функціонування держави виявляється цілеспрямований вплив на різні сфери життя, суспільні процеси та зв'язки. Виконуючи певні функції, держава за допомогою проведених реформ, перетворень, правового регулювання суспільних відносин впливає на стан суспільних процесів, їх динаміку, спрямованість. Здійснення конкретних функцій може як стабілізувати розвиток суспільства, чинити творчий вплив, так і посилювати його кризовий стан. Здійснено поглиблений аналіз дефініцій функцій держави, характерних для різних історичних періодів, визначено ці періоди та надано актуальне сьогодні поняття функцій держави. Можна стверджувати, що визначення функцій держави, залежить від ряду чинників – правових, політичних, ідеологічних, соціальних та ін. Сьогодні немає єдиного визначення функцій держави. Як результат, породжено великий плюралізм у визначенні функцій держави, і можна виділити декілька підходів до визначення цього поняття, які певною мірою збігаються з історичними періодами. Зазначено, що у західній правовій науці функції держави не є базовою категорією, а основна увага приділяється цілям і задачам. Встановлено, що у науці теорії держави і права увага приділяється дослідженню функцій держави, й однією з ключових проблем є визначення поняття функції держави. Сьогодні є багато дефініцій, які кардинально відрізняються, і наукова спільнота наголошує на необхідності уніфікації цього поняття. Функції держави – залежна від історичних, політичних, соціальних та інших факторів категорія, що впливає на наукові дослідження і безпосередньо на визначення цього поняття. Визначено, що функції держави, як динамічні, властиві конкретному історичному етапу основні напрями діяльності держави, що виражають її суть і соціальне призначення, покликані реалізовувати управління суспільством і поставлені перед нею цілі та задачі.

Мехдізаде Ф. Функція держави у системі міжнародних відносин щодо проблем національної безпеки. Політичний менеджмент. 2008. № 4(31). С. 126-134.

Вирішення питання національної безпеки України тісно пов'язане з визначенням вектору рольової функції держави в системі міжнародних відносин, її майбутнього з урахуванням сучасного стану теоретичних напрацювань та нових явищ світового розвитку. Акцентовано, що зростання геополітичної та гео економічної ролі транспортних коридорів значною мірою є аргументом у виборі можливих альтернатив стосовно реалізації рольової функції української держави. Її інтерпретація, при цьому, використовується як прихильниками вступу до НАТО, так і прихильниками нейтрального статусу держави. Таким чином, для України проблема рольової функції в системі міжнародних відносин перетворилася чи не на головне завдання її національної безпеки, яка набуває життєво важливого значення.

Мокій А. І., Небрат В. В., Король М. М., Флей-чук М. І. Трансформаційні процеси в Україні в повоєнний період: міждисциплінарні оцінки. Економіка України. 2023. № 1(734). С. 74-88.

У статті розглянуто результати конференції « », яку було проведено 24-25 листопада 2022 р. в Навчально-науковому інституті міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Метою конференції було наукове обґрунтування теоретичних підходів та практичних рекомендацій щодо трансформації суспільства та економіки України в період повоєнної відбудови. Дискусія охоплювала такі тематичні блоки: реальна економіка та економічна модель України; зовнішньоекономічна політика України; культурні, релігійні та духовні фактори процесу трансформації; зарубіжний досвід післявоєнного відновлення та напрямки його впровадження. Підсумком конференції стала розробка ряду фундаментальних положень, які розкривають сутність і чинники вирішення системних проблем економіки України, окреслюють стратегічні пріоритети подальшої трансформації національного соціально-економічного простору. На основі міждисциплінарного аналізу розроблено практичні рекомендації щодо забезпечення успіху політики післявоєнної відбудови економіки України.

Монаснко А. О. Інституційна спроможність податкових органів в Україні як один з критеріїв вступу до ЄС. Актуальні питання розвитку правової системи в сучасній Україні : міжнародна науково-практична конференція (04 лютого 2025 р.) / Науково-дослідний інститут публічного права. Львів; Торунь : Liha-Pres, 2025. С. 162-164.

Наголошується, що у контексті вступу до ЄС інституційна спроможність є фундаментальним критерієм для цього, оскільки без ефективних державних органів неможливе забезпечення виконання міжнародноправових зобов'язань держави, що впливають із членства в ЄС. Інституційна спроможність податкових органів є ключовим фактором для ефективного адміністрування податків і зборів, забезпечення надходжень до бюджету, протидії податковому шахрайству, боротьби з тіньовою економікою та створення сприятливого бізнес-середовища. Однак податкові органи України стикаються з численними викликами, які обмежують їхню ефективність і довіру з боку громадян та бізнесу. На думку автора, для покращення інституційної спроможності податкових органів в Україні доцільно провести запровадження ефективних конкурсів на посади державної служби, створити систему регулярного навчання та сертифікації, впровадити різноманітні стимули для зниження плинності кадрів, запровадити цифрові інструменти для моніторингу діяльності посадових та службових осіб податкових органів, створити незалежну антикорупційну службу в податкових органах, розробити та впровадити сучасні цифрові сервіси для платників податків, провести інтеграцію податкових баз даних із іншими базами, покращити аналітичну спроможність податкових органів через запровадження ризик-орієнтованих підходів у податкових перевірках, а також використання різноманітних аналітичних платформ для прогнозування податкових надходжень та виявлення ухилень від сплати податків.

Мота А., Мота С. Функція оборони країни: особливості правового регулювання. Актуальні проблеми правоохоронної діяльності в умовах воєнного стану : тези II Всеукр. наук.-практ. конф. (Хмельницький, березня 2024 р.) / Національна академія державної прикордонної служби України ім. Б. Хмельницького, НДІ вивчення проблем злочинності ім. акад. В. В. Сташиса. Хмельницький : Вид-во НАДПСУ, 2024. С. 129-131.

Констатується, що сучасна геополітична ситуація, у якій опинилася Україна, дає можливість однозначно зрозуміти, що функція оборони на цьому етапі національного державотворення є однією з найважливіших функцій, які виконує держава. Її основне призначення полягає в тому, щоб забезпечити захист суверенітету від зовнішніх посягань військовими, економічними та дипломатичними засобами. В Україні сформована належна нормативна регламентація забезпечення здійснення функції оборони. Її ідеологічно-правовою основою стали конституційні положення стосовно захисту суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної

та інформаційної безпеки, що визначено справою всього Українського народу. Наголошується, що Українська держава вимушено вдалася до реалізації свого права на самооборону як реакції на застосування збройної сили проти її суверенітету, територіальної недоторканності та політичної незалежності. Згідно з обраним стратегічним підходом передбачається здійснення всеохопної оборони, яка полягає у використанні для відсічі агресії всього потенціалу держави та суспільства (воєнного, політичного, економічного, міжнародно-правового (дипломатичного), духовного, культурного тощо), а також застосуванні всіх форм і способів збройної боротьби з агресором, зокрема асиметричних та інших дій для оборони України, з дотриманням принципів і норм міжнародного права.

Мотиль І. Внутрішні функції держави в реформуванні правової системи України. Підприємництво, господарство і право. 2020. № 10. С. 221-226.

У статті аналізуються процеси гуманізації, демократизації державної діяльності, а також соціальна спрямованість внутрішніх функцій української держави в умовах поглиблення політичної і правової реформи. Розкриваються особливості та основні напрями становлення та розвитку внутрішніх функцій у процесі реформування правової системи України. Наголошено, що особливими рисами внутрішніх функцій демократичної, соціальної, правової держави є: функції держави – основні напрями її діяльності, без яких держава як демократична, соціальна, правова на цьому історичному етапі розвитку або ж протягом свого існування не зможе виконувати свої обов'язки; у функціях держави предметно виражається найбільш глибинне і стійке у діяльності держави – її сутність; функції держави розкривають безпосередній зв'язок між сутністю держави, її соціальним призначенням, завданнями, що реалізується через відповідні демократичні механізми; функції сучасної держави характеризують її класову, національну і загальнолюдську сутність; внутрішні функції демократичної, соціальної, правової держави спрямовані на розв'язання стратегічної мети держави шляхом реалізації соціально значущих завдань, а їх здійснення набуває практичної спрямованості; аналіз внутрішніх функцій дозволяє розкрити демократичний зміст, гуманістичну сутність та соціальну спрямованість діяльності Української держави як демократичної, соціальної, правової, виявити як позитивні тенденції, так і недоліки в роботі державних інституцій. Зроблено висновок, що схожість, аналогічність або збіг основних функцій багатьох сучасних держав свідчить про зближення їхньої соціальної сутності і про втілення нового політичного мислення у сучасні міжнародні відносини, про посилення взаємозалежності і взаємозв'язку всіх країн, про об'єктивно зумовлену поступову консолідацію зусиль більшості народів світу у розв'язанні надто серйозних глобальних проблем. Залежно від конкретно-історичних умов окремі елементи (підфункції) певної функції можуть набувати самостійного значення, ставати окремими функціями. Це можуть бути функція інформатизації, функція протидії наркотизації суспільства, а також інноваційна, наукова. Сьогодні актуалізується проблема становлення функцій держави у вирішенні глобальних проблем сучасності, які характеризують діяльність держави в екологічній, демографічній та в інших сучасних сферах державної діяльності.

Мурза В. В. Правове забезпечення реалізації наглядової функції держави. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2012. Вип. 20. Ч. 1. Т. 1. С. 58–60.

З'ясовано етимологію слова «функції» та близьких до нього за змістом слів (термінів, категорій); уточнено роль та місце наглядової функції серед інших функцій держави; визначено систему нормативно-правових актів в означеній сфері. Резюмовано, що правове забезпечення реалізації наглядової функції держави визначається Конституцією України, Законами України, підзаконними нормативно-правовими актами, міжнародними договорами. Втім нині у сфері реалізації наглядової функції держави накопичилося чимало проблем, без вирішення яких у

відповідній правовій площині діяльність, спрямована на реалізацію наглядової функції держави, зводиться до організаційних заходів, які, як відомо, майже не мають правових наслідків.

Назаров І. В. Модернізація соціальної функції держави через призму забезпечення конституційного права на освіту. *Актуальні проблеми модернізації змісту функцій держави в умовах повоєнного розвитку України* : збірник матеріалів науково-практичного круглого столу (м. Київ, 13 березня 2025 р.) / Інститут правотворчості та науково-правових експертиз НАН України. Одеса : Юридика, 2025. С. 189-192.

У контексті модернізації соціальної функції держави через призму забезпечення конституційного права людини на освіту автором пропонується звернути увагу на форму та інструменти реалізації зазначеного права. Акцентується, що раніше вважалося, що освітня діяльність реалізується та освіта надається відповідним закладом освіти. На сьогодні ця інформація вже не є визначальною або самодостатньою, адже освітня діяльність реалізується виключно і обов'язково в межах відповідної освітньої програми. І будь-який заклад освіти може мати від кількох освітніх програм до кількох сотень освітніх програм, якість яких може відрізнятися. Враховуючи, що Основним законом не просто гарантується право на освіту, а на якісну освіту, що не написано буквально, але не може бути заперечено, у спеціальному законодавстві необхідно деталізувати вимоги до відповідних освітніх програм всіх рівнів. І враховуючи всі складні обставини, в яких ми перебуваємо, та актуальність сучасних напрямів розвитку освіти європейських країн, окрему увагу варто приділяти програмам «Microcredentials», які в Україні не лише недостатньо розвинуті, а й навіть не мають однозначного перекладу навіть з урахуванням розуміння їх змісту та значення.

Назаров І. В. Перевірка на доброчесність як інструмент забезпечення інституційної спроможності органів судової влади. *Нове українське право*. 2025. № 3. С. 142-147.

У статті аналізуються наукові точки зору та обсяг нормативного регулювання переліку органів судової гілки влади України. Обумовлюється потреба конкретизації переліку відповідних органів на законодавчому рівні. Надається пояснення про те, що зазначена інформація має значення під час аналізу та оцінки вже зроблених кроків у питанні впровадження перевірки на доброчесність під час формування суддівського корпусу та органів судової влади. В подальшому звертається увага на правовий статус та межі повноважень щодо перевірки на доброчесність: Громадської ради доброчесності при Вищій кваліфікаційній комісії суддів України під час встановлення відповідності кандидатів критеріям професійної етики та доброчесності; Етичної ради, що утворюється з метою сприяння органам, що обирають (призначають) членів Вищої ради правосуддя, у встановленні відповідності кандидатів на посаду члена Вищої ради правосуддя критеріям професійної етики та доброчесності; Конкурсної комісії, що є допоміжним органом Вищої ради правосуддя та утворюється для проведення конкурсу на зайняття посади члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, перевірки кандидатів на відповідність критеріям доброчесності та професійної компетентності; Дорадчої групи експертів, що утворюється з метою сприяння суб'єктам призначення суддів Конституційного Суду України в оцінюванні моральних якостей і рівня компетентності у сфері права кандидатів на посаду судді Конституційного Суду України. На підставі проведеного аналізу формулюється висновок про те, що перелік суб'єктів, уповноважених перевіряти на предмет доброчесності як кандидатів, так і членів (у ряді випадків) органів судової влади, та перелік методик, правил та процедур їх реалізації викликає сумніви в їх доречності та ефективності. Наводяться питання, які потребують вирішення під час оптимізації правил та способів перевірки на доброчесність в межах органів судової влади. Пропонується механізм оптимізації шляхом: уніфікації правил та процедур в межах перевірки на доброчесність кандидатів до органів судової влади, суддів, членів органів суддівського врядування; об'єднання

органів, створених для оцінки кандидатів до органів судової влади на відповідність критеріям добросовісності; деталізація правового статусу відповідних органів.

Наливайко І. О. Державна політика у сфері соціального захисту та соціального забезпечення: напрями реформування. Верховенство права: доктрина і практика в умовах сучасних світових викликів : матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 28 лютого 2023 р.). Дніпро : ДДУВС, 2023. С. 318-319.

Проаналізовано окремі положення системи соціального захисту та соціального забезпечення в Україні. Акцентовано, що одною з таких є відсутність єдиної кодифікованої норми (кодексу чи законодавчої бази), яка б визначала загальні підходи до регулювання системи соціального захисту та соціального забезпечення, а також вичерпного переліку критеріїв та підстав, які б надавали право на соціальний захист з боку держави та визначають характер і обсяг державних соціальних гарантій. Іншим суттєвим недоліком чинних законів, що регулюють соціальний захист та соціальне забезпечення, на думку автора, є те, що в них здебільшого відсутні чіткі показники, які б дозволили оцінити поточний стан реалізації та ефективність державної політики. Наголошено, що більшість соціальних стандартів є декларативними через застарілість та неефективність чинних механізмів соціального захисту, недостатню доступність, компенсацийний характер та невідповідність реальним потребам населення України чинної системи соціального захисту та соціальної допомоги. забезпечення, а також неефективність і невідповідність системи бюджетного фінансування соціальних видатків держави.

Немченко К. С. Фіскальна функція держави в системі функцій соціальної держави. *Право і суспільство*. 2020. № 1. С. 76-83.

У статті розглянуто питання особливостей змісту фіскальної функції держави в системі функцій соціальної держави. Під час дослідження було проаналізовано світові та вітчизняні підходи до поняття соціальної держави. Було зазначено, що держава не просто виконує деякі функції соціального характеру, а обтяжена обов'язком виконувати їх, надаючи своїм громадянам право вимагати від держави виконання цих обов'язків. Зовнішнім правовим проявом сутності соціальної держави є ті соціальні обов'язки держави перед людиною, які, як правило, закріплюються на конституційному рівні у формі системи прав людини і громадянина. Саме обов'язок держави піклуватися про людину, а не сама турбота, становить головну принципову відмінність соціальної держави від будь-якої іншої. Також у статті зазначено, що вітчизняна наука визначає, що однією з особливостей функцій соціальної держави є спрямованість на розподіл суспільних благ та підходи до такого розподілу (справедливого та чесного). Тобто у вітчизняній теоретичній науці до ознак соціальної держави зараховують пріоритет соціальних цінностей та справедливий розподіл публічних благ серед всіх верств населення, якими зумовлені мета та функції соціальної держави. Також, з огляду на аналіз понять соціальної держави, на нашу думку, соціальною називається держава, яка, здійснює регулювання економіки, спрямованої на забезпечення гідного рівня життя всіх без винятку представників суспільства. Автор доходить висновку, що головне завдання функцій соціальної держави полягає, перш за все, в дотриманні балансу інтересів у суспільстві. З огляду на те, що функції держави реалізуються за допомогою мобілізованих в її розпорядженні доходів, отриманих завдяки збору податків, фіскальна функція має важливе значення для реалізації державою її соціальних функцій загалом.

Новікова Н. А. Інформаційний простір як основа інформаційної функції сучасної держави. *Актуальні проблеми держави і права*. 2011. Вип. 61. С. 365-373.

Розглядається інформаційний простір, інформаційний суверенітет та інформаційна безпека в контексті інформаційної функції Української держави. Досліджуються вказані поняття з точки

зору наукової думки та відповідно до чинного законодавства України. Автор наголошує, що реалізація функції Української держави в інформаційній сфері фактично зводиться виключно до забезпечення інформаційної безпеки. Відсутність достатніх теоретичних розробок, що стосуються інформаційного простору, інформаційного суспільства, інформаційного суверенітету, призводить до погіршення стану захищеності прав і свобод людини і громадянина. Законодавство, що регулює відносини в інформаційній сфері, не задовольняє потреби інформаційних відносин в українському суспільстві. На думку автора, необхідна систематизація нормативної бази та врегулювання на законодавчому рівні спірних питань щодо основних понять, пов'язаних з відносинами в інформаційній сфері.

Носирєв О. Повоєнна промислова політика відновлення економіки. *Mechanism of an Economic Regulation*. 2023. № 2(100). С. 41-48.

Метою дослідження є комплексне обґрунтування стратегій повоєнної промислової політики як драйверу відновлення та якісно нової структурної зміни національної економіки з урахуванням тенденцій Індустрії 4.0 та Індустрії 5.0 й одночасного поглиблення smart-спеціалізації регіонів. Промисловість України в повоєнному періоді повинна стати драйвером створення високорозвиненої індустріальної економіки, спроможної забезпечити відбудову країни та підтримувати її обороноздатність в довгостроковому періоді й здатність швидко реагувати на потреби захисту держави. Повоєнне відновлення не повинно розглядатися лише як повернення економіки на довоєнний рівень, воно має бути спрямоване на його структурну трансформацію, реіндустріалізацію і кардинальне підвищення продуктивності. Інтенсифікація процесів відновлення зруйнованої економіки, мінімізація втрат та збільшення вигод можуть бути забезпечені активною політикою smart-спеціалізації регіонів.

Носіков Д. М. Система органів, що здійснюють фіскальну функцію держави: теоретико-правовий аспект. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2016. Серія Право. Вип. 37. Т. 1. С. 37-42.

Стаття присвячена висвітленню інституційного аспекту здійснення фіскальної функції держави. Проаналізовано основні підходи до побудови системи органів, що здійснюють фіскальну функцію держави. Визначено види фіскальних органів та сучасні тенденції їх системно-структурної організації. Наголошується, що у зв'язку з наявністю чисельних проблем у здійсненні фіскальної функції держави розвинуті країни розпочали пошуки нових вирішень проблем з дефіцитом бюджету і з державним боргом. Головними тенденціями в цій сфері на сьогодні стали фіскальна децентралізація, а також створення незалежних фіскальних інститутів. Обидві тенденції приводять до істотних змін у звичній системі органів, що здійснюють фіскальну функцію держави.

Нянько С. В. Теоретичний аналіз класифікації функцій держави та їх сучасна проблематика. *Держава та регіони. Серія: Право*. 2022. № 2 (76). С. 186-190.

У статті здійснено теоретичний аналіз класифікацій функцій держави, з урахуванням їх різноманітності та виокремленні базових, ключових орієнтирів для формування їх у окремі категорії. Також здійснене дослідження по ключових аспектах проблематики даних класифікацій, адже сучасний розвиток громадянської та демократичної держави потребує нових підходів до розуміння самого ества функції держави та їх покликання. Підкреслюється, що сучасні виклики у теоретичному розумінні класифікацій функцій держави потребують грамотних та нових рішень, що обґрунтовується автором у даній статті.

Орлова О. С. Післявоєнна відбудова України: аналіз окремих програмних засад. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. № 3. С. 189-194.

Зазначається, післявоєнний етап відбудови держави обов'язково буде характеризуватися пошуком нових шляхів щодо розробки нормативних актів для формування стабілізаційних заходів прискорення економічного розвитку, особливо постраждалих регіонів України, у зв'язку зі значними руйнуваннями промислової та соціальної інфраструктури, на тлі дефіциту фінансових ресурсів. У зв'язку з цим, вже зараз стає питання щодо обговорення можливості правового забезпечення повоєнного відновлення України, способів та вдалих світових прикладів, за рахунок яких це відбувалося в інших країнах. Вказується, нормативно-правові засади післявоєнної відбудови України – величезний проєкт. Жодна із представлених на сьогодні стратегій не може детально описати кожен сферу та політику, потрібну для успіху. Вочевидь, є багато можливих шляхів для відбудови. Тому, на погляд автора, вкрай важливо, щоб вітчизняний законодавець за участі українського суспільства вирішив, який шлях обрати. У кінцевому підсумку, відзначається, що для відновлення національної економіки після закінчення війни необхідно не лише забезпечити мир (передусім на території України, що є також безпосереднім обов'язком й наших партнерів), але й уникнути відновлення військових дій на нашій території, оскільки це могло б підірвати будь-які зусилля з післявоєнного відновлення. Для збереження підтримки міжнародного співтовариства (чия необхідність з кожним місяцем лише зростає) при прийнятті нових нормативно-правових актів необхідно дотримуватися демократичних принципів у внутрішній та зовнішній державній політиці. Саме тому, майбутні наукові дослідження мають фокусуватися на розробці практичних рекомендацій для підвищення ефективності законотворення у сфері управління українською економікою та забезпечення національної безпеки.

Островська Б. В. Постмортальна репродукція як нова концепція модернізації функцій держави у сфері охорони репродуктивних прав людини. *Актуальні проблеми модернізації змісту функцій держави в умовах повоєнного розвитку України* : збірник матеріалів науково-практичного круглого столу (м. Київ, 13 березня 2025 р.) / Інститут правотворчості та науково-правових експертиз НАН України. Одеса : Юридика, 2025. С. 207-210.

Автор зазначає, що прогрес у допоміжних репродуктивних технологіях, включаючи кріоконсервацію репродуктивного біоматеріалу людини та запліднення *in vitro*, зробив можливим їх використання після смерті людини. У повоєнний період це є важливим стратегічним напрямом збереження генетичної спадщини. У такий спосіб завдяки застосуванню програм з постмортальної репродукції сім'ї можуть підтримувати генетичний зв'язок із загиблими. Крім того, успішна реалізація таких програм, а саме народження дитини, містить важливу емоційну складову, що характеризується наявністю компенсаторної функції, яка є важливим засобом психотерапії для підтримання ментального здоров'я при посттравматичних розладах у вдів/вдівців/рідних. Для деяких сімей народження дитини є способом повернути відчуття того, що життя не зупинилось, а продовжується навіть після смерті близької людини. Резюмується, що використання досягнень науково-технічного прогресу у сфері постмортальної репродукції є не лише визначними можливостями нашого часу, але і нагальною необхідністю для збереження генофонду українського народу з метою відбудови України та її подальшого сталого розвитку.

Павленко Ж. О. Поняття інформаційної функції держави. *Проблеми законності*. 2011. Вип. 117. С. 202-211.

Проаналізовано низку сучасних правових досліджень щодо поняття інформаційної функції держави. Розкрито зміст поняття інформаційної функції держави. Стверджується, що інформаційна функція має всі істотні ознаки основних функцій держави, що виділяються в науці. Інформаційна функція держави являє собою сформований на сучасному етапі розвитку основний напрямок діяльності держави в інформаційній сфері, важливість правового регулювання якої зумовлена об'єктивними процесами глобальної інформатизації. Вона безпосередньо виражає і предметно

конкретизує сутність сучасної держави – досягнення демократичного громадянського суспільства у глобальному інформаційному просторі. Охарактеризовано похідні функції інформаційної функції держави.

Пархоменко Н. Реалізація інформаційної функції держави щодо правового регулювання відносин у сфері комунікацій. *Публічне право*. 2021. № 3. С. 143-150.

З огляду на посилення позицій України у світових рейтингах розвитку інформаційного суспільства та нарощення темпів використання інтернет-ресурсів як у приватному, так і в публічному житті актуалізується проблема розвитку ефективних і водночас безпечних комунікативних практик, зокрема комунікативних платформ, та їх правового врегулювання. Проблематика правового врегулювання проблем розвитку інформаційного суспільства загалом та функціонування комунікативних практик зокрема не піддавалася ґрунтовному дослідженню у вітчизняній і зарубіжній юридичній науці. Функціонування комунікативних практик залежить від багатьох чинників, які й визначають їх ефективність. Серед них ключове значення має правове забезпечення. Відповідно, визначаються правові засади функціонування комунікативної сфери в аспекті розвитку інформаційного законодавства та інформаційного суспільства. З огляду на незворотність і пришвидшення розвитку інформаційного суспільства, інформатизації суспільних відносин у країні та їх неоднозначний вплив на інші сфери суспільного життя перед державою постає першочергове завдання – створити правові механізми, які мінімізують негативний вплив на людське середовище задля його збереження й відновлення. Сформовані правові засади розвитку інформаційного суспільства, інформаційно-комунікативних технологій та функціонування комунікативних практик наразі не вирішують низку проблем, розв'язання яких потребує вдосконалення чинного нормативного масиву, його систематизації, подолання прогалин та усунення колізій, консолідації, узгодження з міжнародними стандартами. Одним зі шляхів подолання цієї ситуації може бути розроблення та прийняття Інформаційного кодексу України.

Прямухіна Н. В. Формування концептуальних підходів державного управління України в повоєнний період. Відновлення України у повоєнні часи: виклики, стратегічні пріоритети, ресурсне забезпечення, потенціал майбутнього розвитку : матеріали міжнародної науково-практичної конференції, присвяченій 10-річчю переміщення Донецького національного університету імені Василя Стуса до м. Вінниці (10–11 жовтня 2024 р.). Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2024. С. 73-75.

Воєнні конфлікти деформують основу наявної системи державного управління, радикально змінюють платформу, на якій будуються та взаємопов'язуються складники управлінського механізму, змінюють і знищують зв'язки між елементами складної системи, яка покликана забезпечити взаємодоповненість і взаємоузгодженість сегментів політичної, соціально-економічної, екологічної та інших систем. Якість державного управління визначає спроможність громадян забезпечувати рівень якості життя.

Пономаренко О. С., Морозюк Ю. В., Нинюк М. А. Вплив воєнних дій на ефективність державного управління в Україні. *Академічні візії*. 2024. Вип. 32. С. 1-13.

Повномасштабне вторгнення росії на територію України 24 лютого 2022 року призвело до повного переосмислення не лише соціокультурних цінностей, але й інституту влади загалом. Війна стимулювала активність і трансформацію значної частини суспільства, зокрема й представників системи державного управління. Метою статті було проаналізувати вплив воєнних дій на ефективність державного управління в Україні. Проаналізовано заходи, які було впроваджено в Україні для підвищення загальної ефективності механізму державного управління. До них належать підвищення оборонного потенціалу України шляхом збільшення кадрового ресурсу

у військово-оборонній сфері, посилення міжнародної координації щодо забезпечення безпеки в державі, переорієнтація системи державного управління на пріоритетне забезпечення військових потреб під час оборонних заходів та інші. Особливо важливим у сучасних умовах є питання забезпечення національної безпеки. Одним із нових підходів до підвищення ефективності та ролі органів державної влади в забезпеченні національної безпеки став процес мілітаризації, що позитивно вплинув на всю систему національної безпеки України. Проаналізовано особливості надання соціальних послуг в умовах воєнного стану. Доведено, що воєнні дії вплинули на соціальну роботу в Україні, зокрема на її актуалізацію, що зумовлено потребою більшої кількості населення в соціальних послугах, особливо це стосується внутрішньо переміщених осіб. Ефективним розв'язанням складних проблем, спричинених викликами воєнного стану, є співпраця між органами державної влади, лідерами місцевих громад та представниками громадських і волонтерських організацій. Загалом, у період воєнного стану державне управління переорієнтовується на функції прогнозування, програмування, бюджетування та забезпечення реалізації національних стратегій і планів. Це сприяє ефективній діяльності сектору безпеки й оборони, захисту держави та її розвитку в умовах постійної загрози.

Попов А. А., Вишковська В. І. Поняття правозахисної функції держави – теоретико-правовий аспект. Вісник Маріупольського державного університету. Серія : Право. 2017. Вип. 13. С. 19-26.

Стаття присвячена поняттю правозахисної функції держави. Зокрема, проаналізовано наукові підходи щодо визначення функцій сучасної демократичної, соціальної, правової держави. Розглянуто позиції вчених щодо визначення правозахисної функції держави. Виокремлено основні ознаки правозахисної функції держави, на основі яких сформульовано поняття. Пропонується розширити традиційний підхід до змісту правозахисної функції держави, при якому спеціально уповноважені суб'єкти на професійній основі здійснюють захист прав і свобод людини та громадянина. При цьому, під правозахисною функцією держави слід розуміти один із видів соціальної діяльності, що реалізується спеціально уповноваженими суб'єктами на професійній основі та здійснюється на підставі й відповідно до правових основ з метою підтвердження або відновлення оскарженого чи порушеного права людини.

Пухтецька А. А. Функції держави та виконавчої влади: співвідношення змісту. Правова держава : Щорічник наукових праць. 2010. Вип. 21. С. 224-229.

У статті розглянуто підходи вчених до співвідношення функцій держави і виконавчої влади, визначено потреби врахування специфіки здійснюваної загальної функції при визначенні компетенції органів виконавчої влади, підпорядкованих міністерствам та іншим центральним органам виконавчої влади.

Русак Г. Адміністративно-правові аспекти щодо пенсійного забезпечення суддів. Law. State. Technology. 2022. № 1. С. 112-116.

Соціально-економічна політика держави передбачає надійний соціальний захист населення та належне пенсійне забезпечення це один із основних показників суспільного добробуту. Ефективне функціонування пенсійної системи це важливий чинник суспільного розвитку та соціальних перетворень. Показник економічного й соціального стану країни є рівень пенсійного забезпечення. Пенсійне забезпечення домінуюча складова соціального забезпечення, що виступає базовою й важливою гарантією стабільного розвитку суспільства, так як охоплює інтереси працездатних й непрацездатних громадян. Одним із основних елементів соціальної функції держави є пенсійне забезпечення й разом з тим, як сукупність методів задоволення матеріальних потреб тих верств населення які мають право на отримання пенсії. Пенсійне забезпечення є однією з основних

гарантій соціального захисту, зміст якого зводиться до підтримки матеріального добробуту громадян та їхніх сімей при виході на пенсію за віком, інвалідністю або в разі втрати годувальника. Згідно чинного законодавства виокремлюють серед пенсіонерів деяких категорій працівників, які мають право на спеціальні пенсії, до цієї категорії відноситься судді та це питання є дискусійним у суспільстві. В Україні судді виконують виняткову соціальну роль – безпосередньо реалізують судову владу, оскільки судова в Україні є самостійною та незалежною від інших гілок влади, Відповідно держава наділяє суддю специфічним соціально-професійним статусом, визначає правове становище суддів як особливих посадових осіб та як особливих членів соціуму. У статті розглянуто особливості правового статусу суддів та особливості пенсійного забезпечення суддів, як спеціального суб'єкта, досліджено соціальні гарантії суддів які закріплені Конституцією та законами України.

Савицька Н. А. Правоохоронна функція держави та роль нотаріату в її реалізації. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція. 2019. № 42. Т. 1. С. 33-36.

Статтю присвячено аналізу правоохоронної функції держави крізь призму визначення функцій держави загалом. Запропоновано авторське бачення поняття «функції держави», під яким варто розуміти усталені основні напрями діяльності держави, що зумовлені її завданнями, виражають її сутність і спрямовані на вирішення основних проблем суспільства. Зазначено, що правоохоронна функція держави є одним із головних напрямів досягнення верховенства права в Україні, що своєю чергою є важливою ознакою правової держави та займає головну роль у системі функцій демократичної держави. Ефективне виконання цієї функції є індикатором забезпечення гарантій держави з дотримання прав та свобод людини, які являють собою визначальну спрямованість держави. Визначено, що правоохоронна функція держави є головним напрямом діяльності держави, який полягає у забезпеченні виконання державою перед людиною конституційних гарантій, спрямованих на збереження та охорону найвищої соціальної цінності, та охоплює всі внутрішні і зовнішні відносини держави. Наголошено на тому, що в Україні правоохоронну функцію держави прямо або опосередковано реалізують різні суб'єкти, одним з яких є нотаріат. Це досягається шляхом регулювання нотаріусом у межах, визначених державою, цивільних прав суб'єктів цивільних правовідносин та здійснюється нотаріусом на стадії їх реалізації. Законодавством не визначено нотаріат як спеціальний правозахисний орган і прямо не закріплено за ним правоохоронну функцію. Однак, проаналізувавши значну частину праць науковців, прямо чи опосередковано формулюючи визначення, вони пропонують віднести цю структуру до системи правозахисних органів. Виходячи з того, що зміст окремих повноважень нотаріату має деякі ознаки, притаманні правоохоронній функції держави, ми підтримуємо таку позицію. Зроблено висновок, що ефективне виконання цієї функції є індикатором забезпечення гарантій держави з дотримання прав та свобод людини, які являють собою визначальну спрямованість держави. Правоохоронна функція держави – це головний напрям діяльності держави, який полягає у забезпеченні виконання державою перед людиною конституційних гарантій, спрямованих на збереження та охорону найвищої соціальної цінності, та охоплює всі внутрішні і зовнішні відносини держави.

Сердюк І. А. Функції держави та форми здійснення функцій держави: співвідношення понять. Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2013. № 1. С. 127-135.

Розкрито зміст та визначено співвідношення понять «функції держави» та «форми здійснення функцій держави». З огляду на факт об'єктивного існування як самостійних явищ державно-правової дійсності функцій держави та форм здійснення функцій держави, а також однойменних категорій та зважаючи на їх відповідне змістовне навантаження, методологічно коректними, а

отже такими, що унеможлиблюють ототожнення цих понять, а також вказують на взаємозв'язок з іншими категоріями досліджуваного нами понятійного ряду, автор надає такі їх інтерпретації: функції держави – це основні напрямки діяльності держави, в яких виражаються її сутність та соціальне призначення, цілі і завдання по управлінню суспільством у притаманних їй формах і притаманними їй методами; форми здійснення функцій держави – це однорідні за своїми суттєвими рисами та властивостями види діяльності державних органів по здійсненню її функцій. Враховуючи наведені вище дефініції, а також той факт, що і функції держави і форми здійснення функцій держави пов'язані з одним явищем – юридичною діяльністю державних органів, вважаємо логічно обґрунтованою тезу про те, що досліджувані нами поняття співвідносяться як філософські категорії «зміст» та «форма». Правильність такого висновку зумовлена характером діалектичного зв'язку змісту юридичної діяльності як системи юридично значущих, законодавчо регламентованих дій та операцій, спрямованої на задоволення публічних і приватних інтересів (тобто функцій держави) та способів її зовнішнього вираження (тобто форм здійснення функцій держави).

Сінкевич О. В. Функції держави та функції галузі конституційного права України (соціальна, екологічна та правоохоронна функції). *Держава та регіони. Сер. Право.* 2020. № 2. С. 20-24.

Мета роботи – аналіз можливостей застосування розробок фахівців із теорії держави й права щодо функцій держави до дослідження функцій галузі конституційного права України. Зазначено, що важливо виокремити соціальну функцію галузі конституційного права, й констатовано, що вплив соціальної функції Української держави на однойменну функцію галузі конституційного права буде вагомим. Доведено, що перспективним є аналіз можливості виділення такої функції галузі конституційного права, як екологічна функція. Зазначено, що відсутність єдності думок і тривалий науковий дискурс щодо правоохоронної функції сучасної держави надає підстави не рекомендувати її для запозичення для можливого застосування під час здійснення класифікації функцій галузі конституційного права. Рекомендовано щодо функцій права в цілому й до функцій галузі конституційного права зокрема застосовувати класифікацію залежно від сфер суспільного життя, після чого в межах кожної функції виокремлювати регулятивну й охоронну підфункції. Також підкреслено, що під час дослідження можливостей застосування до функцій галузі конституційного права України аналізованої класифікації внутрішніх функцій держави залежно від сфер суспільного життя плідним буде застосування далеко не всіх видів функцій, що виокремлюються дослідниками. Аргументовано, що стосовно дослідження функцій держави поділ функцій на внутрішні й зовнішні має глибокий науковий і практичний сенс. Якщо ж адаптувати цю класифікацію з метою можливості її застосування для функцій галузі конституційного права, то вона досить громізка й складна. Запропоновано «скоротити» й «спростити» цю систему функцій держави. У контексті перспектив для систематизації функцій галузі конституційного права України слід звернутись лише до внутрішніх функцій держави, ретельно обмірковуючи можливість виокремлення «однойменної» функції галузі конституційного права. Так, правоохоронна функція держави навряд чи може бути виокремлена як конституційно-галузева функція, в той час як економічна, політична, соціальна функції держави мають потужний потенціал у досліджуваній сфері.

Слущка Т. І. Модернізація судової системи України як складова інституційних реформ для повоєнного відновлення. *Актуальні проблеми модернізації змісту функцій держави в умовах повоєнного розвитку України* : збірник матеріалів науково-практичного круглого столу (м. Київ, 13 березня 2025 р.) / Інститут правотворчості та науково-правових експертиз НАН України. Одеса : Юридика, 2025. С. 236-239.

Констатується, що модернізація судової системи є невід'ємною складовою інституційних реформ, що повинні забезпечити успішне повоєнне відновлення України. Основні напрями цієї

модернізації включають: реформу суддівського корпусу (оптимізацію процесу добору/конкурсу суддів, запровадження спеціалізації та створення військових судів); забезпечення доступу до правосуддя (відновлення судової інфраструктури, цифровізація судочинства); інтеграцію судової системи з міжнародними стандартами (імплементацию міжнародних норм та співпрацю з європейськими інституціями). Резюмується, що реалізація цих заходів сприятиме відновленню стабільності, підвищенню довіри до судової системи, залученню інвестицій та зміцненню демократичних інститутів України.

Солоткий С. А. Концептуальні засади державної служби в Україні: проблемні питання. Філософські та методологічні проблеми права. 2021. № 1 (21). С. 127-134.

Розбудова Української держави після проголошення незалежності України, процеси інтеграції до світової спільноти ставлять перед Україною нові виклики, одним з яких можна вважати потребу в оптимізації здійснення державою своїх функцій, зокрема за допомогою державного апарату. Метою цієї статті є спроба розглянути питання щодо подальших шляхів удосконалення інституту державної служби з огляду на низку сутнісних моментів, які нині є не висвітленими, або ж висвітленими частково. Методологічна основа дослідження базується на методі порівняльного аналізу, а також історичному та психологічному методах. Новизна досліджуваної теми полягає в сучасному погляді автора на правовідносини, що склалися в межах існування й розвитку інституту державної служби в Україні. У висновках акцентовано, що визначення державної служби як публічної сприятиме істотному підвищенню ефективності боротьби з корупцією, адже обмеження, які сьогодні пов'язують із проходженням державної служби, матимуть особливу вагу й сенс тоді, коли вони стосуватимуться публічних осіб.

Стасюк О. Л. Правозахисна функція держави та місце адміністративного права в її реалізації. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право. 2017. Вип. 45. Т. 2. С. 44-47.

Стаття присвячена дослідженню адміністративно-правових відносин, що виникають у сфері захисту прав та свобод людини і громадянина. Визначено місце адміністративного права у правовому забезпеченні реалізації правозахисної функції держави. Наголошено на тому, що сучасне адміністративне право – це «право забезпечення і захисту прав людини», «публічно-сервісне право», спрямоване на обслуговування потреб та інтересів приватних осіб у їх стосунках з органами публічної влади. Зроблено висновок про те, що правозахисна функція – це окрема функція адміністративного права, що полягає у забезпеченні захисту прав та свобод людини і громадянина.

Стасюк О. Л. Сутність правозахисної функції української держави: проблеми сучасної інтерпретації. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Юридичні науки. 2017. Т. 2 № 3. С. 64-67.

Стаття присвячена дослідженню сутності правозахисної функції держави. Розкрито проблеми, наявні в юридичній науці та законодавстві в контексті реалізації правозахисної функції в Україні. Запропоновано авторське розуміння правозахисної функції держави. Сформульовано висновок, що правозахисна функція – це самостійна, пріоритетна та постійна функція сучасної України, що реалізується в усіх сферах суспільного життя як усередині, так і за межами країни.

Степаненко Н. В., Курілець О. О. Сутність, поняття і зміст повоєнного відновлення держави: теоретико-правовий аспект. Legal Bulletin. 2023. № 4(10). С. 34–41.

У статті розкривається етимологія поняття «повоєнне відновлення держави». Виявлено, що у теоретико-правовому полі відсутнє тлумачення дефініції «повоєнне відновлення держави», що створює реальну суттєву прогалину у вітчизняній науці. Критичним є те, що дане поняття не

закріплене й на законодавчому рівні. Серед науковців-теоретиків також немає єдиного підходу до розуміння та розкриття сутності вказаного терміну. Авторами запропоновано «повоєнне відновлення держави» розглядати як комплекс організаційних, правових, фінансових та інших заходів, що спрямовуються на прискорену відбудову та створення умов для покращення життєдіяльності населення й діяльності суб'єктів господарювання на певній території для подолання наслідків війни (у тому числі гуманітарних, соціальних, економічних та інших). Проаналізовано теоретичні підходи до розуміння дефініцій «повоєнне відновлення держави» та «повоєнна відбудова держави». Встановлено, що «повоєнне відновлення» і «повоєнна відбудова» тісно пов'язані між собою, але не тотожні поняття. На погляд авторів, повоєнне відновлення являється більш ширшим за змістом та спрямоване не лише на відновлення того, що було зруйновано або пошкоджено внаслідок війни, а й на майбутній розвиток держави в цілому. Повоєнне відновлення держави, на відміну від відбудови, є більш довготривалим процесом та охоплює відновлення не лише матеріальних, але й нематеріальних об'єктів, таких як соціальні інститути, норми і цінності суспільства. Досліджено сутність та зміст відновлення держави після закінчення війни через теоретико-правову призму.

Тимошук В. П. Контрольна функція держави. Адміністративне право і процес. 2013. № 4(6). С. 83-92.

У статті здійснено загальний огляд реалізації контрольної функції держави. Особлива увага приділяється проблематиці внутрішнього службового (антикорупційного) контролю в публічній адміністрації та проблематиці інспекційної діяльності. Основним акцентом статті є внутрішній (антикорупційний) контроль у державному управлінні. Існує проблема відсутності в окремих державних органах незалежних органів (відомств), які б здійснювали такий антикорупційний контроль. Попри те, що є певний прогрес – розпорядження уряду про створення антикорупційних відомств – залишаються невирішеними питання, які б уможливили ефективну роботу таких відомств. Таким відомствам ще бракує самостійності. Вони повністю залежать від керівника державного агентства, до складу якого входять, як у питаннях управління (кадрове забезпечення, фінансування тощо), так і в розслідуванні антикорупційних справ всередині агентства. Тому у разі недобросовісності керівника державного агентства антикорупційне управління не може бути ефективним. Крім того, стаття дає уявлення про слабкі місця внутрішнього аудиту в державному управлінні, зокрема, пов'язаний з тим, що внутрішній аудит в державних органах України зосереджений на законності використання бюджетних коштів, а не на ефективності, результативності та результатах такого використання. Також у статті згадуються інші проблеми: недостатня незалежність природних монополій та регуляторів суміжних ринків, слабкість антимонопольного контролю тощо.

Ткаченко І. Функції держави: проблеми визначення. Актуальні проблеми правознавства. 2020. № 3 (23). С. 102-107.

Розкрито дискусійні питання визначення функцій держави. Зазначено, що дослідження функцій держави обтяжується певними проблемами (невизначеність дефініції «функції держави», відсутність загально визнаної класифікації явища, розуміння сутності та значення у сучасній державі). Продемонстровано основні історичні етапи зміни підходів до поняття функцій держави. Розкрито на підставі доктринальних підходів вітчизняних та зарубіжних науковців поняття функцій держави як напрямів діяльності держави. Представлено критику позиції ототожнення поняття «функції держави» з діяльністю окремих органів державної влади. Продемонстровано визначення, що функції держави розкривають сутність держави. Набуло подальшого уточнення визначення функцій держави як основних, соціально значущих напрямів її діяльності, зумовлених об'єктивними потребами суспільного розвитку, що є засобами виконання внутрішніх і зовнішніх завдань, в яких виражаються і конкретизуються сутність держави як складної соціальної системи. Наголошено, що ознаками функції держави є основні соціально значущі напрямки її діяльності;

стала предметна діяльність, яка притаманна державі протягом всього або певного етапу існування, тобто зміст кожної функції держави складається із сукупності однорідних аспектів державної діяльності; відображають сутність і соціальне призначення держави, тобто функції держави розкривають основні риси держави, а соціальне призначення держави характеризує мету, яка стоїть перед державою; мають об'єктивний характер, що пов'язаний з безпосередньою обумовленістю функцій завданнями і цілями, які породжені необхідністю держави реагувати на вплив внутрішнього та зовнішнього середовища; є системними скільки держава – це складна багаторівнева система; здійснюються притаманними їй методами і формами.

Ткачова Н. А. Ідеологічна функція держави та її роль у правовому регулюванні суспільних відносин. *Держава і право*. 2011. Вип. 53. С. 21-26.

Обґрунтовуються суспільна необхідність та соціальна роль ідеологічного, виховного напрямку діяльності держави. Наголошується на особливому значенні правової ідеології, яка становить юридичний фундамент життєдіяльності суспільства і держави. Досліджується механізм правового впливу, його зміст, структура та взаємодія її складових, що уможлиблює підвищення ефективності правового виховання.

Токарчук О. В. Політична функція держави на сучасному етапі розвитку України. *Актуальні проблеми модернізації змісту функцій держави в умовах повоєнного розвитку України* : збірник матеріалів науково-практичного круглого столу (м. Київ, 13 березня 2025 р.) / Інститут правотворчості та науково-правових експертиз НАН України. Одеса : Юридика, 2025. С. 260-264.

Вказується, що політична діяльність держави є основою для ефективного виконання всіх інших її функцій, адже всі вони мають політичний характер. У політичній сфері діють різні інститути, які так чи інакше впливають на суспільні відносини, забезпечуючи демократію. Автор зазначає, що механізм реалізації політичної функції держави складається з двох основних блоків. Перший – це нормативно-правовий механізм. Він включає в себе ієрархічну систему нормативно-правових актів, що регулюють політичну сферу (Конституція України, яка окреслює принципи політичної діяльності, систему органів влади; закони України; підзаконні нормативно-правові акти, міжнародно-правові акти як частина національного законодавства). Другий – це інституціональний механізм. Він представляє собою сукупність інститутів публічної влади та громадянського суспільства, які беруть участь у реалізації політичної функції (органи державної влади та місцевого самоврядування, інститути громадянського суспільства). Ефективність реалізації політичної функції залежить від ефективності обох складових механізму. Органи державної влади та місцевого самоврядування відіграють центральну роль, оскільки вони реалізують публічну владу від імені народу. Ця структура допомагає краще зрозуміти, як держава здійснює свої політичні функції, і які елементи в цьому беруть участь. Отже, політична функція держави є основоположною для утвердження демократії та ефективного функціонування держави в цілому. Вона охоплює ряд внутрішніх та зовнішніх аспектів, які спрямовані на забезпечення прав громадян, захист суверенітету та розвитку демократичного суспільства. Вона забезпечує стабільність та ефективність роботи всього державного механізму, використовуючи як правові, так і організаційні форми реалізації.

Токарчук О. В. Політична функція держави: сучасні виклики. *Альманах права*. 2025. Вип. 16. С. 110-115.

Стаття присвячена дослідженню сутності політичної функції держави, адже сучасний світ є динамічним середовищем, у межах якого політичні виклики постійно змінюються. Проаналізовано політичну функцію держави в контексті цих викликів й усвідомлено, як держава адаптує політичну функцію до нових реалій. Основною місією політичної функції

держави є утвердження демократичного суспільства та забезпечення його консолідації. У своїй діяльності держава виступає як посередник у конфліктах між різними соціальними групами, гарантуючи захист прав людини для загального блага. Політична діяльність держави є основою для ефективного виконання всіх інших її функцій, адже всі вони мають політичний характер. У політичній сфері діють різні інститути, які так чи інакше впливають на суспільні відносини, забезпечуючи демократію. Політична функція держави є основоположною для утвердження демократії та ефективного функціонування держави загалом. Вона охоплює ряд внутрішніх і зовнішніх аспектів, які спрямовані на забезпечення прав громадян, захист суверенітету та розвитку демократичного суспільства. Вона забезпечує сталість та ефективність роботи всього державного механізму, використовуючи як правові, так і організаційні форми реалізації. Ключові слова: політична функція, держава, державний суверенітет, верховенство права, сучасні виклики, демократичний розвиток, народовладдя, права і свободи людини і громадянина.

Тополевський Р. Б., Адам В. М. Екологічна функція держави в контексті юридичної футурології. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право. Вип. 33. Т. 1. 2015. № С. 53-56.

Статтю присвячено особливостям екологічної функції держави із застосуванням засобів юридичної футурології. Проаналізовано спрямованість екологічної функції держави в майбутнє. Автори звертають увагу на межі застосування засобів юридичної футурології для довгострокового прогнозування в екологічній сфері.

Фадєєв М. В. Деякі питання «європеїзації» державного управління в Україні. Право та державне управління. 2022. № 4. С. 171- 176.

У статті висвітлені питання особливостей функціонування державного управління в Європейському Союзі. Відображено відповідальний підхід Європейського Союзу до інституційного розвитку державного управління та його. Проаналізована діяльність двох структур Європейського інституту державного управління та Європейської мережі державного управління. З урахуванням того, що державне управління – це вид діяльності держави, що полягає у здійсненні нею управлінського, тобто організуючого впливу на ті сфери і галузі суспільного життя, які вимагають певного втручання держави шляхом використання повноважень виконавчої влади. А враховуючи, що під час перекладу та аналізу договорів щодо заснування Європейського Союзу, вживається термін «публічна адміністрація», автор ототожнює і з ним «державне управління». Частково проаналізована Концепція адміністративної реформи в Україні 1998 року, відзначено її фундаментальний характер. Зауважено, що розвиток політики Європейського Союзу у сфері публічної адміністрації є проміжним продуктом розробки і реалізації спільних політик в різних секторах і правових вимог щодо адміністративних структур і процедур у державах-членах. Є ще багато можливостей для вдосконалення, особливо з точки зору прозорості та підзвітності адміністративної ефективності у Європейському Союзі. Завдяки посиленню співпраці між зацікавленими сторонами та кращому використанню даних і технологій, Європейський Союз може продовжувати вдосконалювати свої можливості у сфері державного управління. Автором зроблено висновок, що метою реформування інституцій державного управління має стати не збільшення їх кількості, а підвищення ефективності роботи, тому моніторинг ефективності діяльності державного апарату та різноманітних публічних інституцій має стати постійний. Необхідно розробити і запровадити український індекс адміністративної ефективності.

Флис І. Економічна диктатура у повоєнному відновленні – перестороги та ризики. Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом. Юридичні науки. 2023. Вип. 2 (65). С. 48-55.

Засадничою метою статті є спроба екстраполювати основні причини допущених прорахунків довоєнного планування в управлінні економічними процесами країни, послідовна реалізація яких реконструювала б стару модель та надала динамічного розвитку на перспективу новостворених. Акцентовано увагу на передбачення НАН України, ведучих наукових закладів країни у 2015 р. оцінки соціально-економічних втрат і пріоритетних напрямів державної політики в стратегію повоєнного відродження певних регіонів. Вказано на продуктивні та перспективні наукові розвідки наукових закладів України щодо векторного визначення підтримки та розвитку вітчизняної економіки. (Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи НАН України, ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України», Інститут економіки промисловості НАН України, Інститут економіко-правових досліджень НАН України, Інститут соціології НАН України, Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України, ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М.І. Долишнього» та ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України»). Проаналізовано досвід економічного відновлення та розвитку європейських країн, а також Японії та Південної Кореї у повоєнний період та вказано на основні чинники, що сприяли їхньому економічному успіху. Опіраючись на досвід відновлення як приклад, показано базову демократичну геополітичну доцільність моделі економічної реконструкції країни та висвітлено наслідки авторитарного управління / керування економікою у повоєнний час, позитивний і не зовсім, показано наслідки реалізації виробленої стратегії. Вказано на те, що успіх повоєнної відбудови України можливий лише в тому разі, якщо заходи економічної політики держави реалізовуватимуться в руслі чіткої та послідовної стратегії, спрямованої на дерегуляцію економіки та створення сприятливого інвестиційного клімату.

Хаустова М. Г. Напрями та ризики для відновлення України в контексті європейської інтеграції у період відновлення. Аналітично-порівняльне правознавство. 2023. № 3. С. 83-86.

У роботі висвітлені напрями щодо відновлення України у сучасний та повоєнний період. Визначені та проаналізовані основні принципи плану відновлення країни, серед яких негайний початок та поступовий розвиток нарощування справедливого добробуту, інтеграція в ЄС, відновлення та нарощування економіки для, боротьба із корупцією, стимулювання приватних інвестицій. Окреслені ризики та шляхи їх подолання на шляху реалізації основних планових завдань по відновленню держави. У статті проаналізовано, що основні виклики відновлення України – це масштабність обсягів відновлення, наявність достатніх фінансових ресурсів (поза фокусом цього дослідження), цільове фінансування кращих та найбільш необхідних ініціатив (пріоритезація), ефективність використання коштів та корупція. Задля успішного відновлення мають бути використані наступні принципи: 1. Відновленням повинні керувати органи країни, яка потребує відновлення. Ні міжнародні організації, ні громадські не повинні замінювати функції державних інституцій; 2. Відновлення країни повинно базуватися на економічному відновленні країни та ін. У статті проаналізовано, що поки триває процес підготовки до переговорів про вступ України до Євросоюзу, наша країна має провести велику підготовчу роботу, в тому числі, у частині адаптації національного законодавства з нормами союзу, які, до речі, також постійно змінюються та попередити виникнення численних ризиків на цьому шляху. Та звичайно зробити кроки для подолання існуючих проблемних питань в політиці та в економіці країни. Підкреслюється, що з метою повоєнного відновлення країни, інтеграції економіки у європейський простір та глобальні ланцюги створення вартості, Україні необхідно реалізувати масштабну програму відновлення. За сучасним розвитком інформаційних технологій (великі дані, хмарні технології, велике покриття швидкісного інтернету, сучасні супутникові системи тощо) світ не бачив проєктів відновлення, схожих за масштабом із майбутнім відновлення України. Тому Україна має створити власну модель відновлення з використання кращих принципів відновлення країн після стихійних лих та військових конфліктів та з використанням сучасних цифрових інструментів.

Цимбалюк В. І. Перспективи розвитку місцевого самоврядування в Україні у контексті наслідків російської військової агресії та завдань євроінтеграції. *Національні інтереси України*. 2025. № 4(9). С. 485-495.

Для демократичної держави особливе значення має розвинене й ефективне місцеве самоврядування. Ця аксіома набула підтвердження в Україні, зокрема у контексті забезпеченні стійкості і спротиву російській агресії. Виклики війни актуалізували цілу низку проблемних питань, що потребують вирішення задля розвитку муніципальної сфери. Водночас, особливого значення набуває розвиток місцевого самоврядування у зв'язку з євроінтеграційними процесами. Зважаючи на вказане, метою представленого дослідження є узагальнення й деталізація перспектив розвитку місцевого самоврядування в Україні у контексті наслідків російської військової агресії та завдань євроінтеграції. Досягнення вказаної мети дослідження забезпечене (1) спеціальною увагою до проблем і викликів, що постали перед місцевим самоврядуванням внаслідок російської військової агресії, а також (2) визначенням перспективних завдань для місцевого самоврядування, що пов'язані з набуттям повноправного членства у Європейському Союзі. У роботі показано, що специфічні завдання воєнного періоду актуалізують застосування інноваційних підходів до діяльності муніципальної влади. Автор наголошує на необхідності законодавчого закріплення за місцевим самоврядуванням владних повноважень, які надаватимуть йому реальну можливість вирішувати актуальні проблеми територіальних громад.

Шай Р. Я. Проблеми віднесення функції охорони правопорядку до функцій держави. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія : *Юридичні науки*. 2015. № 825. С. 247-251.

Стаття присвячена вирішенню проблем віднесення функції правопорядку до функцій держави, оскільки вітчизняна правова наука поки що не запропонувала єдиного підходу до визначення і виявлення сутнісних параметрів правопорядку. Пропонується підхід, згідно з яким сучасна держава має не одну правоохоронну функцію, як вважає більшість науковців, а декілька – внутрішні та зовнішні правоохоронні функції. На думку автора, до внутрішніх належать: охорона прав і свобод людини; функція забезпечення правопорядку, до зовнішніх – такі правоохоронні функції, як участь держави в охороні прав і свобод людини на міжнародній арені та участь держави у підтримці міжнародного правопорядку.

Шакун В. І., Кузнецов В. В. Доступ до правосуддя як умова реалізації правоохоронної функції держави. *Нове українське право*. 2025. № 2. С. 153-160.

У статті досліджено конституційно-правові засади доведення державою нормативно-правових актів населенню. Проаналізовано зміст обов'язку державних органів влади щодо доведення до відома населення законів та інших нормативно-правових актів, які визначають права і обов'язки громадян. Встановлено, що такий обов'язок знаходиться в логічному зв'язку зі ст. 94 Конституції України, яка регламентує процедуру набрання чинності законами і вимагає їх офіційного оприлюднення. Автори статті стверджують, що застосування кримінальної відповідальності за колабораційну діяльність є одним з напрямів реалізації правоохоронної функції держави на тимчасово окупованій росією території України. Встановлено, що ефективність здійснення такої правоохоронної функції держави залежить від доведення правової інформації населенню на цій окупованій території. У статті зроблено висновок, що в доктрині кримінального права розглядаються два варіанти реалізації конституційного принципу «незнання законів не звільняє від юридичної відповідальності». Перший полягає в наступному: особа притягається до кримінальної відповідальності, навіть якщо вона не обізнана про наявність певного закону про кримінальну відповідальність. Другий – особа, як правило, притягається до кримінальної відповідальності, навіть якщо вона не обізнана про наявність певного закону, але якщо буде встановлено судом,

що особа не мала реальної об'єктивної можливості знати закон про кримінальну відповідальність – відповідальність виключається. Автори констатують, що кримінально-правова стаття (ст. 111-1 КК) не встановила відповідальність за якесь нове специфічне суспільно небезпечне діяння, а лише диференціювала наявну кримінальну відповідальність за державну зраду. У статті обґрунтовано, що порядок доведення до відома населення законів та інших нормативно-правових актів та інші конституційно-правові норми не мають просторових меж – вони поширюються на всю територію України, незалежно чи вона контролюється Україною, чи тимчасово окупована росією.

Шакур В. І. Модернізація правоохоронної функції держави. Актуальні проблеми модернізації змісту функцій держави в умовах повоєнного розвитку України : збірник матеріалів науково-практичного круглого столу (м. Київ, 13 березня 2025 р.) / Інститут правотворчості та науково-правових експертиз НАН України. Одеса : Юридика, 2025. С. 291-296.

Автор зазначає, що для забезпечення модернізації органів правопорядку необхідно створити нормативно-правові передумови, передусім, на законодавчому рівні, з метою вирішення питань, визначених метою і основними завданнями Концепції, відповідно до специфіки кожного з органів. Втілення реформи також передбачає розроблення стандартів і критеріїв їх діяльності, надання органами правопорядку адміністративних та інших послуг і, крім того, внесення змін і доповнень до законів і підзаконних актів у зв'язку з організаційними і функціональними змінами в органах правопорядку. Акцентовано, що взагалі в Україні склалася негативна практика, коли пропозиції щодо реформування тієї чи іншої галузі готують відповідні міністерства або «під себе» відомства. За цих умов жодний орган влади з відомих причин неспроможний об'єктивно оцінити і ефективно визначати шляхи власного реформування та запроваджувати у свою діяльність міжнародні стандарти, незважаючи на те, що ситуація вимагає виходу за звичні рамки та ігнорування канонів традиційного аналізу. Тим часом доба беззаконня, яку переживає Україна, і правовий нігілізм – це не тільки прояв соціальних та економічних потрясінь, тут явно простежується приховане неприйняття імплементації в український етично-правовий організм чужорідних «тканин». Вивільнення від невинуватих запозичень, очікування чергової ідеологічної мани стане основою, підмурком для будівництва національної державно-правової системи України, що модернізується на демократичних засадах.

Шаповалова К. Г. Тенденції подальшого розвитку правового регулювання соціального захисту державних службовців в сучасних умовах інформаційних комунікацій та євроінтеграції України. Аналітично-порівняльне правознавство. 2022. № 3. С. 118-121.

У статті на підставі розкриття факторів престижності державної служби, а саме, що державний службовець представляє державу чи її орган, наділяється державно-владними повноваженнями, а також у своїй службовій діяльності виконує основні функції держави, проаналізовано перспективи розвитку правового регулювання соціального захисту державних службовців в сучасних умовах інформаційних комунікацій та євроінтеграції України. Престиж державної служби характеризується наявністю у державних службовців спеціальних гарантій соціального захисту, закріплених у Законі України «Про державну службу». Визначається сутність соціального захисту державних службовців у порівнянні сутності соціального захисту інших категорій працівників, адже державні службовці не є соціально незахищеною категорією населення, а отримують соціальний захист від держави у зв'язку із специфікою їхньої службової діяльності. На підставі аналізу наукової літератури, законодавства України, проєктів нормативно-правових актів, змін, які вносились до Законів України «Про державну службу», сформульовано перелік тенденцій подальшого розвитку правового регулювання у вказаній сфері. На даному етапі тенденціями подальшого розвитку правового регулювання соціального захисту державних

службовців в сучасних умовах інформаційних комунікацій та євроінтеграції України є: 1) тенденція до зрівнювання соціального захисту державних службовців із соціальним захистом інших громадян, які не зазнають таких обмежень, пов'язаних із їхньою службовою діяльністю; 2) тенденція до відокремлення положень, що регулюють соціальний захист державних службовців, Закону України «Про державну службу» від 10.12.2015 № 889-VIII від положень Кодексу законів про працю України; 3) тенденція до посилення адресності та монетизації соціальних гарантій державних службовців; 4) тенденція до поступового скасування гарантій соціального захисту державних службовців, які не відповідають вимогам часу. Деталізовано зміст і значення кожної із них. Охарактеризовано специфіку таких тенденцій. Розкрито зміст правових норм соціального законодавства у вказаній царині.

Яворська Н. О. Місце соціальної функції держави в системі функцій держави. *Вісник пенітенціарної асоціації України*. 2024. № 3. С. 6-13.

Стаття присвячена з'ясуванню місця соціальної функції держави в системі функцій сучасної держави. На підставі критичного аналізу сутнісного змісту соціальної функції сучасної держави доводиться, що для цієї функції держави характерним можна вважати наступне: регулюється та визначається чинним законодавством; є систематичним і цілеспрямованим впливом (переважно суб'єктів владних повноважень) на суспільні відносини (і сторін цих відносин) у соціальній сфері; пов'язується із реалізацією соціально орієнтованих завдань держави; передбачає власне динамічне відображення в об'єктивній дійсності, що досягається шляхом її реалізації відповідним колом суб'єктів; динамічний вираз об'єктивується у конкретних формах, а також з використанням певних способів та із застосуванням конкретних засобів здійснення дій та прийняття управлінських рішень в соціальній сфері. У контексті концепції поділу функцій держави на основні та додаткові, автором обґрунтовується позиція, що конкретизація місця соціальної функції держави у системі функцій держави безпосереднім чином залежить від того, на якому етапі свого розвитку перебуває держава. При цьому в сучасній соціальній державі прогресивного типу соціальна функція є основною функцією такої держави, а також такою, що корелює всі функції такої соціальної держави. Натомість у сучасній Україні, яка є соціальною державою згідно Конституції, проте, в дійсності не в повній мірі може відповідати усім ознаками сучасної соціальної держави прогресивного типу. Для вирішення проблеми неоднозначності визначення місця соціальної функції держави пропонується враховувати динаміку незворотної десоціалізації політики держави, що спостерігається останнє десятиріччя, а разом із тим – розширення обсягів впливу держави на соціальну сферу. З огляду на це, у висновках до статті зауважується, що попри формальне визнання соціальної функції держави як однієї з провідних функцій держави, в дійсності її фактичне місце в системі функцій держави є другорядним у порівнянні з такими функціями держави як оборонна, правоохоронна, а також економічна функції.

Яворська Н. О. Поняття правового регулювання реалізації соціальної функції держави. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2025. №1. С. 342-346.

Стаття присвячена визначенню змісту правового регулювання реалізації соціальної функції держави. Під правовим регулюванням реалізації соціальної функції держави пропонується розуміти узгоджену з принципами права та позицією громадянського суспільства діяльністю уповноважених суб'єктів нормотворчої діяльності, що спрямовується на розробку та ухвалення обов'язкових для виконання юридичних норм (стандартів), забезпечених можливістю державного примусу. Зазначені норми регулюють діяльність суб'єктів, відповідальних за реалізацію соціальної функції держави, у межах виконання її соціальних завдань. Автором вказується, що для правового регулювання реалізації соціальної функції держави характерними є певні риси. Насамперед, правове регулювання реалізації соціальної функції є нормативним впливом держави на суспільні

відносини у соціальній та суміжних сферах, для яких характерним є особливі предмет і об'єкт. Також правове регулювання реалізації соціальної функції узгоджено здійснюється у межах особливого правового механізму, а також узгоджується із актуальним розумінням ролі держави в соціальній сфері. В контексті цих рис встановлюється, що правове регулювання реалізації соціальної функції кожної конкретної держави не завжди відповідає рівню, що характерний для соціальної держави за своєю ідеологічною сутністю. Це зумовлено тим, що соціальна функція може реалізовуватись і в державах, які не є соціальними, або в тих, що перебувають на шляху становлення як соціальні держави. У цьому контексті правові норми, націлені на забезпечення соціальної функції, стають елементом комплексної правової політики, яка несе в собі складну конфігурацію інтересів, властивих не лише юридично та економічно сформованим соціальним державам, а й тим політико-правовим системам, що поступово і в різній мірі освоюють соціальну проблематику як необхідну передумову власного розвитку. Обґрунтовується, що в Україні правове регулювання реалізації соціальної функції держави в цій державі формально ґрунтується на концептуально-ідеологічній основі соціальної держави переважно консервативного та частково корпоративного типів. У висновках до статті узагальнюються результати дослідження стосовно змісту правового регулювання реалізації соціальної функції держави, що в цілому являє собою систематизовану, методологічно вивірену діяльність компетентних суб'єктів, що володіють правотворчими повноваженнями в означеній сфері правовідносин.

Яворська Н. О. Поняття соціальної функції держави. Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія Право. Вип. 87. Ч. 2. С. 166-171.

Стаття присвячена з'ясуванню визначення поняття соціальної функції держави. На основі аналізу підходів учених до тлумачення визначення понять «функції», «функції держави», «соціальна функція» визначається зміст поняття «соціальна функція держави». Обґрунтовується, що соціальна функція держави є основним цілеспрямованим і комплексним напрямком законодавством регламентованого впливу держави на суспільні відносини (та їх учасників) у соціальній сфері. Автором встановлюється, що соціальна функція держави характеризується рядом особливих рис. По-перше, соціальна функція держави регулюється та визначається чинним законодавством України, що забезпечує узгодженість дій та рішень, що об'єктивують цю функцію держави, вимогам принципу правової законності, який відображено конституцієдавцем у ч. 2 ст. 19 Основного Закону України. По-друге, соціальна функція держави є систематичним і цілеспрямованим впливом на суспільні відносини (і сторін цих відносин) у соціальній сфері, який здійснюється внаслідок здійснення дій та прийняття рішень суб'єктами владних повноважень в означеній сфері. По-третє, соціальна функція держави, будучи цілеспрямованим впливом на суспільні відносини (та їх учасників) у соціальній сфері, також пов'язується із реалізацією соціально орієнтованих завдань держави, виконання яких дозволяє суб'єктам реалізації соціальної функції держави досягати мети цієї функції. По-четверте, соціальна функції держави передбачає її динамічне відображення в об'єктивній дійсності, що досягається шляхом її реалізації відповідним колом суб'єктів. По-п'яте, динамічний вираз в об'єктивній дійсності соціальної функції здійснюється у конкретних формах, а також з використанням певних способів та із застосуванням конкретних засобів здійснення дій та прийняття рішень, які вирішують ті чи інші завдання реалізації соціальної функції держави.

Яра О. С., Світличний О. П. Функції правоохоронних органів України в умовах режиму воєнного стану. Аналітично-порівняльне правознавство. 2024. № 8. С. 472-476.

З метою з'ясування правоохоронних функцій у статті аналізуються положення Конституції України, Законів України: «Про національну безпеку України», «Про правовий режим воєнного стану», «Про оборону України», «Про національну безпеку України». Про військово-цивільні

адміністрації», Указ Президента України. Про Комплексний стратегічний план реформування правоохоронних органів у складі сектору безпеки і оборони України на 2023–2027 роки та наукові висновки досліджено категорію «правоохоронна функція держави». Встановлено, що в Українській державі існує значна кількість правоохоронних органів, а також інших державних органів, на які, крім виконання основних завдань, покладено виконання окремих правоохоронних функцій. Звертаємо увагу на те, що законодавчі акти в цілому не дають остаточного уявлення про те, які органи слід вважати правоохоронними. Звертається увага на те, що після 24 лютого 2022 року Україна зазнала повномасштабної військової агресії з боку Російської Федерації, внаслідок чого в країні було введено режим воєнного стану, який передбачає особливий правовий режим та яким обмежувалися конституційні права і свободи громадян, а правоохоронні функції держави, її правоохоронних органів було значно розширено з метою забезпечення національної безпеки, територіальної цілісності держави. Встановлено, що під впливом зовнішнього чинника, а саме військової агресії, суттєвих змін зазнала правоохоронна внутрішня функція держави, що в свою чергу вплинуло на діяльність усіх державних органів, у тому числі й правоохоронних. У висновках наголошується, що відсутність нормативного визначення системи органів внутрішніх справ впливає на реалізацію правоохоронних функцій, гальмує діяльність правоохоронних органів, що в цілому негативно впливає на правоохоронну функцію держави, а тому держава потребує визначення системи правоохоронних органів, що в цілому позитивно вплине на реалізацію правоохоронних функцій держави. Таким чином, у статті наводиться авторське бачення правоохоронної функції та дається авторське визнання поняття «правоохоронна функція держави».

Яременко О. Форми здійснення функцій української держави в інформаційній сфері: поняття, особливості, види. *Правова інформатика*. 2006. № 2. С. 31-36.

У статті аналізуються поняття «форми здійснення функцій держави в інформаційній сфері», особливості цих форм, а також їх класифікація. Досліджено правотворчу, правозастосовну та правоохоронну форми діяльності державних органів в інформаційній сфері. Зазначається, що складність форм здійснення функцій в інформаційній сфері обумовлюється ще й тим, що до неї входять елементи, які мають різну природу: інформаційну (інформація у різноманітних формах, галузях та видах); політичну (інформаційна політика, інформаційна безпека); організаційно-правову (суб'єкти інформаційних відносин); технічну (інформаційна інфраструктура, безпека телекомунікаційних мереж); економічну (виробництво засобів комунікації, матеріальних носіїв інформації, надання інформаційних послуг, інтелектуальна власність). Характерною ознакою функцій держави в інформаційній сфері є те, що в сучасний період за ступенем їх значимості для особи, суспільства та держави вони належать до основних, й це вимагає застосування різноманітних форм їх здійснення. Акцентовано, що окремого аналізу потребують змістовні аспекти реалізації функцій держави в інформаційній сфері, що може бути предметом подальших розвідок у цьому напрямі.

Яцкевич І. Інноваційна політика України у післявоєнний період. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 39. С. 1-8.

У роботі зазначено, що інноваційна політика України є основою перспективної економічної політики та найважливішим інструментом реалізації інвестиційного спрямування держави у повоєнний період. Визначено, що інноваційна політика держави у повоєнний період – це комплексна реалізація стратегічних пріоритетів інноваційного відновлення та розвитку економіки країни у секторах та регіонах, збалансованого з інтелектуальним потенціалом та виробничими ресурсами регіонів на базі знань та інновацій. Досліджено глобальний інноваційний індекс України за 2019-2022 рр., який довів, що інноваційний розвиток України у повоєнний період, сприяє форсуванню

нових й креативних ідей, які матимуть вирішальне значення для забезпечення економічного зростання країни, відновлення інфраструктури та можуть бути конкурентоспроможними на світовому рівні. У роботі визначено мета державної інноваційної політики, цілі, напрями й зміст інвестиційної стратегії у повоєнний період. Визначено роль і цілі Національного фонду досліджень України відповідно до інноваційної політики у повоєнний період та його взаємодію з вищими навчальними закладами й ініціативними особами «з креативним мисленням» / новаторами. У роботі обґрунтовано, що у повоєнний період розвиток підприємницької діяльності у різних регіонах України буде нерівномірним, що сприяє створенню інноваційних кластерів, з урахуванням потенціалу регіону.

Матеріали наукових заходів

Актуальні проблеми модернізації змісту функцій держави в умовах повоєнного розвитку України : збірник матеріалів науково-практичного круглого столу (м. Київ, 13 березня 2025 р.) / Інститут правотворчості та науково-правових експертиз НАН України. Київ : Юридика, 2025. 303 с.

13 березня 2025 року в Інституті правотворчості та науково-правових експертиз Національної академії наук України проведено науковопрактичний круглий стіл «Актуальні проблеми модернізації змісту функцій держави в умовах повоєнного розвитку України», в якому взяли участь представники органів державної влади, науковці та науково-педагогічні працівники. Видання адресоване державним службовцям, правоохоронцям, науковим та науково-педагогічним працівникам закладів вищої освіти і наукових установ, здобувачам освіти, аспірантам, докторантам та всім, хто цікавиться проблемами модернізації змісту функцій держави в умовах повоєнного розвитку України.

Відновлення України у повоєнні часи: виклики, стратегічні пріоритети, ресурсне забезпечення, потенціал майбутнього розвитку: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, присвяченій 10-річчю переміщення Донецького національного університету імені Василя Стуса до м. Вінниці (10–11 жовтня 2024 р.). Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2024. 498 с.

Матеріали конференції містять тези доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Відновлення України у повоєнні часи: виклики, стратегічні пріоритети, ресурсне забезпечення, потенціал майбутнього розвитку», присвяченої 10-річчю переміщення Донецького національного університету імені Василя Стуса до м. Вінниці. Тематика конференції охоплює широкий спектр питань повоєнного відновлення, зокрема інформаційних технологій, відновлення територій та економіки, європейської інтеграції, правового і безпекового забезпечення, екології, міжкультурної комунікації, історико-культурної спадщини, благополуччя особистості та відкритої науки. Особливу увагу приділено прикладам успішної імплементації принципів відкритої науки в університетах України та інших країн, що здійснено в межах проекту OPTIMA – «Open Practices, Transparency and Integrity for Modern Academia» / «Відкриті практики, прозорість та доброчесність для сучасної вищої школи» (Erasmus+ KA2, 618940-EPP-1-2020-1-UA-EPPKA2-SBHE-JP).

Економіка у повоєнний період : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Київ, 1 листопада 2024 р.). Львів-Торунь : Liha-Pres, 2024. 160 с.

До збірника матеріалів конференції увійшли тези доповідей, що стали предметом обговорення учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції «Економіка у повоєнний період» за напрямками: економіка; публічне управління та адміністрування; облік та оподаткування; фінанси, банківська справа та страхування; міжнародні економічні відносини тощо.

Місьцеве самоврядування в умовах відновлення України: виклики та перспективи : матеріали Міжнар. круглого столу до Дня місцевого самоврядування в Україні (Київ, 9 грудня 2022 р.) / за заг. ред. Л. Г. Комахи, В. С. Колтун, Ю. Ф. Дехтяренка. Київ : ННІ публ. упр. та держ. служби Київ. нац. ун-ту ім. Тараса Шевченка, 2022. 166 с.

Матеріали Міжнародного круглого столу розкривають актуальні тематичні напрями та проблемні аспекти і перспективи наукових досліджень щодо здійснення повноважень місцевих органів публічного управління під час війни та управління кризовим реагуванням на виклики, шляхи відбудови та комплексного відновлення територій у повоєнний період.

Політичні, правові та організаційні проблеми діяльності органів публічної влади та публічних службовців у воєнний та повоєнний періоди (до Дня державної служби) : зб. матеріалів II Всеукр. наук.-практ. конф. (23 червня 2023 р. / Вінницький держ. пед. ун-т ім. М. Коцюбинського, Ін-т інформації, безпеки і права НАПрН України та ін. Вінниця : ТОВ «Друк», 2023. 381 с.

У збірнику розміщені матеріали наукових досліджень з актуальних проблем діяльності органів публічної влади та публічних службовців у воєнний та повоєнний періоди.

Правоохоронна функція держави: теоретико-методологічні та історико-правові проблеми : тези доп. круглого столу (м. Харків, 27 жовтня 2017 р.) / Харківський національний університет внутрішніх справ. Харків, 2017. 227 с.

У збірнику вміщено тези доповідей учасників круглого столу за такими напрямками: правоохоронна функція сучасної держави; генеза правоохоронної функції держави; конституційно-правові засади реалізації правоохоронної функції держави; порівняльно-правовий аналіз здійснення правоохоронної функції держави у різних типах правових систем; суб'єкти здійснення правоохоронної діяльності; міжнародно-правові стандарти правоохоронної діяльності; гармонізація законодавства європейських держав у сфері правоохоронної діяльності.

Публічне управління та адміністрування в умовах війни і в поствоєнний період в Україні : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Київ, 15-28 квітня 2022 р.) / Університет менеджменту освіти НАПрН України; уклад. Т.О. Мельник. Київ, 2022. Т. 1. 217 с.

У збірнику представлено виклад доповідей і повідомлень, поданих на Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Публічне управління та адміністрування в умовах війни і в поствоєнний період в Україні». Том I містить тези доповідей, подані на секції 1-3: «Публічно-управлінський потенціал перемоги України в інформаційно-смісловій війні проти РФ»; «Безпекові аспекти вітчизняного публічного управління та адміністрування»; «Забезпечення стійкості, ревіталізації та розвитку регіонів та територіальних громад в Україні».

Стратегічні пріоритети менеджменту і адміністрування у повоєнний період : матеріали V міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Харків, 26 квітня 2024 р.) / Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Хмельницький національний університет [та ін.]. Харків, 2024. 251 с.

Збірка містить тези доповідей міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Стратегічні пріоритети менеджменту і адміністрування у повоєнний період», присвячені науковим та прикладним дослідженням щодо вирішення стратегічних проблем в управлінні та адмініструванні з метою соціального та економічного розвитку України, її регіонів і суб'єктів господарювання у повоєнний період.

Україна в умовах соціальної та цифрової трансформації: шляхи до сталого розвитку та повоєнної відбудови : матеріали наук.-практ. конф. (Київ, 22 листопада 2024 р.) / Інститут інформації, безпеки і права Національної академії правових наук України; упоряд. : В. М. Фурашев, М. В. Дубняк, С. О. Дорогих. Київ; Одеса : Фенікс, 2024. 356 с.

Збірка містить матеріали, присвячені правовим, етичним, соціальним, економічним та технічним аспектам цифрової трансформації, проблемам формування нових суспільних відносин, а також ролі цифрових технологій у відновленні національної інфраструктури, посиленні міжнародної конкурентоспроможності України.

Монографії та інші видання

Безпалова О. І. Сутність правоохоронної функції держави та адміністративно-правовий механізм її реалізації : монографія. Харків: Харківський національний університет внутрішніх справ, 2021. 544 с.

Монографія є комплексним дослідженням сутності правоохоронної функції, особливостей її реалізації, зокрема за допомогою відповідного адміністративно-правового механізму. У роботі проаналізовано методологічні засади адміністративно-правового механізму реалізації правоохоронної функції держави, надано загальну характеристику адміністративно-правового забезпечення реалізації правоохоронної функції держави. У монографії сформульовано конкретні пропозиції щодо оптимізації діяльності суб'єктів реалізації правоохоронної функції держави та удосконалення адміністративного законодавства у правоохоронній сфері.

Боярчук Д. (провідний автор) та ін. Економічні пріоритети повосної України. План реформ. Київ : Case Ukraine, 2023. 87 с.

У документі зазначається, що на тлі війни перед Україною постали виклики та можливості: перспектива членства в ЄС; післявоєнне відновлення і можливість відбудувати країну «з нуля». Ключовою вимогою євроінтеграції є побудова верховенства права, а для залучення необхідних коштів на відбудову потрібна довіра до інститутів (судової системи). У звіті пропонуються кроки, які дозволять паралельно до створення необхідних інститутів розпочати відбудову та розвиток. Зокрема, автори пропонують максимальне спрощення у важливих сферах економіки (зокрема, митних і податкових процедур) та запуск проксі-судової системи для залучення інвестицій. Максимальне спрощення пояснюється потребою, в умовах відсутності робочих судів, мінімізувати випадки, коли відносини держави та підприємців потрапляють у ситуацію, коли один і той самий випадок інтерпретується по-різному і потрібне втручання судів. Допоки в країні відсутня функціональна система правосуддя – простота процедур повинна бути головним пріоритетом. Сьогодні податкове та митне адміністрування України базується на презумпції вини, що є наслідком відсутності верховенства права. Презумпція вини допомагає наповнювати бюджет країни, але перешкоджає економічному розвитку. Існуюча практика втручання в діяльність та призупинення роботи підприємств без рішення суду є однією із головних причин несприятливого бізнес-клімату в Україні. Оскільки інвесторам потрібні страхування ризиків і захист прав власності, автори документу пропонують запровадити проксі-судову систему, яка сприятиме залученню інвестиції поки будується національна судова система.

Вашкович В. В., Манзюк В. В., Рошканюк В. М. Волонтерська діяльність у змісті соціальної функції держави : монографія. Ужгород : Гельветика, 2019. 199 с.

Монографія присвячена дослідженню правового регулювання волонтерської діяльності. На сторінках монографії розкрито сутність волонтерства, охарактеризовано волонтерство як складову соціальної функції держави, виокремлено проблеми, з якими стикаються волонтери в своїй роботі, а також сформульовано положення з удосконалення законодавства у відповідній сфері, досліджено зміст соціальної функції держави як правової категорії та механізм її здійснення, передачу соціальної функції держави недержавним суб'єктам, охарактеризовано поняття «волонтерство», «волонтерська діяльність», визначено адміністративно-правовий статус волонтерів та волонтерських організацій, встановлено особливості правового регулювання волонтерської діяльності в окремих сферах та напрямках, охарактеризовано правові аспекти волонтерства у сфері надання соціальних послуг, у сфері обороноздатності держави, при роботі з внутрішньо переміщеними особами тощо.

Венцель В. Т. Реалізація соціальної функції держави в умовах трансформації державного управління: фінансово-економічний механізм : монографія. Чернівці : Рута, 2020. 372 с.

У монографії висвітлено актуальні питання, пов'язані з функціонуванням держави та виконанням нею соціальної функції. Проведено аналіз напрямків загальнодержавної діяльності, у яких відображається соціальне призначення держави. Обґрунтовано взаємозв'язок рівня економічного розвитку держави з рівнем фінансового забезпечення реалізації соціальної функції. Зважаючи на сучасні глобалістичні тенденції, сформульовано основні аспекти, які характеризують виконання державою соціальної функції. Здійснено аналіз окремих характерних особливостей трансформаційної економіки, визначено її вплив на виконання державою соціальної функції, а також сформульовано завдання соціальної політики держави в трансформаційній економіці. Висвітлено питання децентралізації, зокрема проаналізовано види децентралізації, їхні особливості та вплив децентралізації на побудову й функціонування системи публічного управління та функціонування місцевого самоврядування, приділено увагу процесам децентралізації в Україні. Наведено прикладні аспекти використання економіко-математичного моделювання як інструменту підвищення ефективності прийняття управлінських рішень.

Волинець В. В. Функції сучасної держави: теоретико-правові проблеми : монографія. Київ : Логос, 2012. 509 с.

Монографія присвячена актуальній для юридичної науки та державо-творчої практики проблемі – функціям держави та їх правовому забезпеченню. У праці досліджено основні теоретико-методологічні підходи до визначення поняття функцій держави у класичній та сучасній європейській традиції вивчення держави і права, встановлено основні критерії класифікації функцій держави, їх роль у розвитку сучасної демократичної, правової і соціальної держави. У праці подано аналіз системи функцій у демократичній і правовій державі, охарактеризовано специфіку правового забезпечення функцій держави, уточнено поняття внутрішніх і зовнішніх функцій. Автором охарактеризовано основні теоретичні засади вчення про функції держави у сучасній теорії держави і права, досліджено основні напрями критики класичних теорій функцій держави як галузей її управління, виявлено специфіку сучасної інтерпретації поняття функцій держави та основні властивості системи функцій. Особливу увагу приділено розвитку функцій Української держави під впливом процесів демократизації та модернізації національного законодавства.

Заболотний А., Дерезь В., Коліушко І., Саєнко О., Астапов А. Державна служба в Україні та напрями її реформування і розвитку / Центр політико-правових реформ. Київ, 2024. 103 с.

Видання містить аналітичну записку про стан державної служби України та Концепцію розвитку держслужби України. Документ надає огляд стану державної служби в Україні, аналіз ключових проблем і викликів у цій сфері, а також пропозиції щодо її вдосконалення. Автори документу пропонують конкретні шляхи модернізації державної служби, такі як покращення конкурсних процедур, діджиталізація процесів управління персоналом, підвищення прозорості та ефективності управління.

Епель О. В. Система соціального захисту в Україні як чинник формування соціальної держави: стан, проблеми та стратегія розвитку : монографія. Київ : Людмила, 2023. 196 с.

Монографія присвячена комплексному дослідженню системи соціального захисту в Україні як чинника формування соціальної держави. У роботі встановлено особливості соціальної держави, як основного гаранта соціальної безпеки, а також з'ясовано феноменологічний зміст соціального захисту, його принципи та нормативно-правова основа. Розкрито поняття та структуру системи соціального захисту, її узгодженість з міжнародними соціальними стандартами та нормами,

вплив ефективною соціальною політики (зокрема, в освітній сфері) на належне функціонування цієї системи. Установлено роль кадрів у процесі ефективного функціонування системи соціального захисту, а також статус соціальних працівників, особливості їхньої підготовки в Україні та іноземних державах, фактори, що зумовлюють кадрову кризу системи соціального захисту в Україні. Розкривається актуальний зміст соціальної роботи, а також проблеми її здійснення в умовах війни та у період післявоєнної розбудови України. У монографії узагальнено актуальну проблематику функціонування системи соціального захисту в Україні та окреслено шляхи її комплексного вирішення.

Колесник Я. В. Принципи реалізації правоохоронної функції держави органами Національної поліції України. Одеса : Гельветика, 2021. 190 с.

Досліджено принципи реалізації правоохоронної функції держави органами Національної поліції України. Розроблено пропозиції та рекомендації щодо вдосконалення адміністративного законодавства в цій сфері. Проаналізовано зарубіжний досвід і правові проблеми реалізації принципів здійснення правоохоронної функції держави органами Національної поліції.

Копієвська О. Р. Культурна функція держави в контексті національного державотворення : монографія. Київ : Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв, 2010. 272 с.

Монографія присвячена питанням реалізації культурної функції держави, визначаються напрями і види діяльності держави щодо реалізації даної функції з огляду на політичні, економічні та соціальні перетворення, територіальну організацію, культурні та історичні традиції, державну ідеологію та національні інтереси. Розкриваються основні напрями діяльності різних гілок влади на формування та реалізацію культурної політики держави. У монографії розглядаються основні проблеми правового регулювання суспільних відносин як одного із різновидів владного впливу на функціонування сфери культури, що є важливою складовою діяльності держави.

Копча В. В. Правозахисна функція держав Центральної Європи: теоретичні і порівняльно-правові аспекти : монографія. Херсон : Гельветика, 2020. 396 с.

Ця монографія є першим комплексним теоретичним та порівняльно-правовим дослідженням правозахисної функції держав Центральної Європи в контексті необхідності удосконалення відповідної державної функції в Україні, в якому представлено цілісне бачення здійснення правозахисної функції зазначених держав. Зокрема, у ньому запропоновано теоретичну модель механізму формування функцій сучасної держави та авторське розуміння поняття правозахисної функції держави як складової конституціоналізму, яка полягає в пріоритетній державній діяльності, спрямованій на захист інституційного правопорядку, в основі якого – конституційні принципи. У монографії також удосконалено концепцію ролі правосуддя (судової системи) у державі, заснованій на верховенстві права, знання про взаємозалежності рівня стандартів такої держави і гарантій незалежності судової влади на прикладі держав Центральної Європи, законодавчі та інституційні засоби забезпечення судової незалежності, а також вплив процесу згортання гарантій незалежності суду і суддів на рівень демократії та поваги до прав людини. Автор дійшов висновку, що основною метою здійснення правозахисної функції сучасної держави є гарантування верховенства права, яке в концептуальному плані полягає в обмеженні свавілля публічної влади щодо суспільства і щодо окремої особи. У державах Центральної Європи, як і в усій європейській традиції, концепції верховенства права і так званої матеріальної правової держави поєднані в цінностях, відображених у конституційних принципах, які спрямовані на обмеження публічної влади (поділ влади, поваги до прав людини). Це реально лише за умови незалежності суду від інших гілок влади.

Лоцихін О. М. Економічна функція сучасної держави. Теоретико-правові аспекти : монографія / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. Київ : Юрид. думка, 2008. 367 с.

Висвітлено концептуальні проблеми теорії економічної функції сучасної держави. Розкрито питання генезису економічної ролі держави, основні конституційні моделі та принципи державного регулювання економічних відносин, теоретико-правові аспекти взаємодії держави, суспільства, права й економіки. Висвітлено проблеми реалізації економічних прав і свобод людини та громадянина у контексті формування та здійснення внутрішньої економічної політики держави за умови ринкової економіки. Акцентовано увагу на концептуальних питаннях розвитку економічної функції держави у сучасній Україні.

Лоцихін О. М. Функції сучасної держави: нарис юридичної теорії : монографія. Київ : Логос, 2013. 227 с.

Висвітлено концептуальні проблеми теорії функцій сучасної держави. Досліджено питання генезису наукових поглядів на категорію «функція держави». Проаналізовано функціональні аспекти сучасної державності та методи дослідження функцій сучасної держави, здійснено їх систематизацію. Розглянуто критерії класифікації функцій сучасної держави та надано їх розгорнуту видову характеристику. Увагу приділено механізму реалізації функцій сучасної держави, акцентовано на проблемах його удосконалення в сучасній Україні в контексті трансформації взаємовідносин держави, суспільства та економіки.

Мельничук С. М. Правові форми реалізації функцій сучасної держави Україна: загальнотеоретична характеристика : монографія. Івано-Франківськ : Видавець Кушнір Г. М., 2018. 346 с.

У монографії розглядається процес реформування правотворчої форми реалізації функцій сучасної держави Україна. Аналізуються інструменти правового реформування, що спрямовані на розв'язання її проблемних питань. З'ясовується ефективність задіяних в цьому процесі реформаційних заходів. Пропонуються шляхи вирішення проблемних питань.

Модернізація змісту функцій держави: ключовий вектор повоєнного відновлення України : монографія / Інститут правотворчості та науково-правових експертиз НАН України; за заг. ред. О. О. Кота, А. Б. Гриняка, Л. Ф. Купіної. Київ : Алерта, 2025. 334 с.

Монографія присвячена актуальним питанням модернізації змісту функцій держави в контексті повоєнного відновлення України. Колектив авторів, до якого увійшли вчені Інституту правотворчості та науково-правових експертиз Національної академії наук України, дослідив теоретичні засади модернізації змісту функцій держави, окреслив значення основних об'єктних функцій у повоєнному відновленні України, визначив роль цифрових рішень у посиленні інституційної спроможності держави при здійсненні технологічних функцій.

Розвиток митної політики України в контексті реалізації економічної функції держави : монографія / О. П. Гребельник, П. В. Пашко, С. В. Шевчук [та ін.]; за ред. О. П. Гребельника. Ірпінь : Університет ДФС України, 2021. 266 с.

У монографії наведено результати виконання ініціативної наукової роботи кафедри митної справи. Проаналізовано міжнародні стандарти у сфері митної справи та визначено основні тенденції розвитку підходів до здійснення митного контролю та оформлення. Сформовано пропозиції щодо удосконалення процедур митного контролю в Україні з урахуванням вимог міжнародних стандартів. Окреслено ключові засади та напрями розвитку діяльності спеціальних підрозділів митних органів, що забезпечують здійснення митного контролю та оформлення

в Україні. Запропоновано заходи щодо вдосконалення митного оподаткування операцій зовнішньоекономічної діяльності та адміністрування митних платежів в Україні як одного з ключових важелів впливу держави на розвиток економіки країни.

Рубан А. Г. Адміністративно-правові засади здійснення прокуратурою правоохоронної функції держави. Одеса : Гельветика, 2019. 239 с.

Роботу присвячено дослідженню проблем адміністративно-правового регулювання основних напрямів діяльності прокуратури як органу публічної влади, на який покладено здійснення правоохоронної функції держави. Розкрито теоретико-методологічні засади адміністративної діяльності органів прокуратури України, яка є основою реалізації правоохоронної функції держави, з огляду на оновлений правовий статус вказаного суб'єкта. Особливу увагу звернуто на понятійно-категоріальний апарат, що визначає зміст правоохоронної функції держави, міжнародно-правові стандарти й механізм реалізації прокуратурою правоохоронної функції держави, а також на місце прокуратури в системі суб'єктів запобігання корупційним правопорушенням.

Тихомиров О. О. Забезпечення інформаційної безпеки як функція сучасної держави : монографія / заг. ред. Р. А. Калюжний. Київ: Центр навч.-наук. та наук.-практ. вид. НА СБ України, 2014. 196 с.

Здійснено теоретико-правове осмислення забезпечення інформаційної безпеки як функції сучасної держави. Сформовано методологічний підхід, який дозволяє розглядати забезпечення інформаційної безпеки як своєрідну діяльність, одним з основних, але не єдиним суб'єктом якої є держава. Структуровано зміст цієї діяльності, охарактеризовано його елементи в контексті становлення інформаційного суспільства й розбудови правової держави. Надано правову інтерпретацію інформаційної безпеки та визначено загальні гарантії її забезпечення в правовій сфері.

Федоров В. А. Боргова функція сучасної держави : монографія. Одеса : Гельветика, 2017. 176 с.

Актуальність проблематики державного боргу та необхідність її дослідження підтверджуються тим, що у вітчизняній юриспруденції ще не вивчалася боргова функція сучасної держави, хоча окремі її характеристики, властивості, ознаки розглядаються вченими-теоретиками та представниками різних галузей правових знань. Але чіткі визначення сутності, структури, класифікації та призначення державного боргу, які розкривають зміст цієї категорії, відсутні. Її дослідження загальнотеоретичною юриспруденцією має методологічне значення для характеристики сучасної держави та її проявів, оскільки формує теоретичну основу для подальшого утвердження категоріального статусу сучасної держави. Актуалізація проблеми державного боргу пов'язана з відсутністю концептуальної розробки такої функції сучасної держави як боргова функція. Між тим, визнання самостійного існування боргової функції корегує номенклатуру функцій сучасної держави, дозволяє розкрити особливості цього основного напрямку функціонування сучасної держави. Особливості розвитку сучасної держави визначають нові завдання та напрямки їх вирішення, що потребує узагальнення накопиченого юриспруденцією досвіду і на його основі розробки такої основної функції сучасної держави як боргова функція. Характеристика боргової функції держави дозволяє розкрити нові грані діяльності сучасної держави.

Хребтова А. А. Модернізація публічного управління в Україні. Topical issues of procedural law in Ukraine : Scientific monograph. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2025. С. 294-323.

Роль і масштаби публічного управління набули досить динамічного характеру і постійно розвиваються відповідно до мінливих потреб і запитів суспільства. З часів здобуття незалежності

публічне управління в Україні зазнало кардинальних змін, характерних практично для всіх постсоціалістичних країн. Сфера публічного управління зазнає постійних змін, спрямованих на її подальшу модернізацію. Цей процес 318 супроводжується низкою труднощів, які виникають під впливом різних подій, властивих тому чи іншому етапу становлення української державності. В усі часи та періоди стратегія реформування публічного управління в Україні базується на реаліях та потребах суспільства. Хоча, незалежно від етапу, визнати модернізацію публічного управління повністю достатньою в аспекті відповідності викликам того чи іншого часу, складно. На сьогодні, попри усі перешкоди воєнного часу, процес модернізації публічного управління в Україні продовжується. Завершальним етапом модернізації публічного управління в Україні буде його поствоєнне реформування.

Шемчук В. В. Забезпечення інформаційної безпеки як функція сучасних держав: порівняльно-правовий аналіз. Київ : Ліра –К, 2020. 352 с.

Монографію присвячено дослідженню теоретичних і практичних питань забезпечення інформаційної безпеки як функції сучасних держав. На основі порівняльно-правового аналізу міжнародно-правових актів та національного законодавства України, зарубіжного законодавства і досвіду виокремлено ряд моделей забезпечення інформаційної безпеки, а також їх особливості.

ІНСТИТУТ ПРАВОТВОРЧОСТІ ТА НАУКОВО-ПРАВОВИХ ЕКСПЕРТИЗ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА ЮРИДИЧНА БІБЛІОТЕКА
НАЦІОНАЛЬНОЇ БІБЛІОТЕКИ УКРАЇНИ ІМЕНІ В. І. ВЕРНАДСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ

Моніторинг наукових досліджень за темою:

**«Функції держави та напрями їх трансформації
в умовах повоєнного відновлення України»**

Автори-укладачі :

Ю. Половинчак : *заступник генерального директора з наукової роботи Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського НАН України, доктор наук із соціальних комунікацій, старший науковий співробітник,*

Н. Кушакова-Костицька : *провідний науковий співробітник відділу публічно-правових досліджень Інституту правотворчості та науково-правових експертиз НАН України, доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України,*

М. Іванова : *науковий співробітник Інституту бібліотекознавства Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського НАН України ,*

А. Берегельський : *молодший науковий співробітник Національної юридичної бібліотеки Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського НАН України*